T.C.
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

İLKOKULLARDA COVID-19 DÖNEMİNDE UZAKTAN EĞİTİME ERİŞİMİ ENGELLEYEN FAKTÖRLERİN VE YAŞANAN SORUNLARIN İNCELENMESİ

GÜLBİN CANAN YADİGAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Doç. Dr. Özlem Yeşim ÖZBEK

Çankırı – 2022

T.C.

ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

İLKOKULLARDA COVID-19 DÖNEMİNDE UZAKTAN EĞİTİME ERİŞİMİ ENGELLEYEN FAKTÖRLERİN VE YAŞANAN SORUNLARIN İNCELENMESİ

GÜLBİN CANAN YADİGAR

ORCID: 0000-0001-7456-347X

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Doç. Dr. Özlem Yeşim ÖZBEK

Çankırı – 2022

İÇİNDEKİLER

Sayfa

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ iii
TEZ KABUL VE ONAY iv
ÖNSÖZ v
ÖZET vii
ABSTRACT viii
KISALTMALAR ix
TABLO LİSTESİ x
ŞEKİL LİSTESİ xiii

1. GİRİŞ 1

1.1. Araştırmanın amacı 3
1.2. Araştırmanın önemi 4
1.3. Problem cümlesi 6
1.4. Sayıltılar 6
1.5. Sınırlılıklar 7
1.6. Tanımlar 7

2. BÖLÜM 9

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ LİTERATÜR 9

2.1. Uzaktan Eğitimin Ortaya Çıkışı 9
2.2. Dünyada Uzaktan Eğitimin Gelişimi 9
2.3. Türkiye'de Uzaktan Eğitimin Gelişimi 10
2.4. Uzaktan Eğitim Programının Özellikleri 13
2.5. Uzaktan Eğitimin Yararları ve Sınırlılıkları 13
2.5.1. Uzaktan Eğitimin Yararları 13
2.5.2. Uzaktan Eğitimin Sınırlılıkları 14
2.6. Uzaktan Eğitimde Fırsat ve İmkan Eşitliğinin Önemi 15
2.7. Uzaktan Eğitimde Öğrencilerde Özdenetim Becerilerinin Önemi 16
2.8. Uzaktan Eğitimde Güvenli İnternet Kullanımı, Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Kullanımı ve Siber Zorbalık 17
2.9. Uzaktan Eğitimde Öğretmen ve Aile Görüşleri 18
2.10. Televizyonun Bir Eğitim Aracı Olarak Kullanılması 20
2.11. Uzaktan Eğitimde Alt Yapı Yetersizlikleri 21
2.12. Öğrenci, Veli ve Öğretmen Motivasyonu 22
2.13. Uzaktan Eğitimde Ders Saatlerinin Önemi 24
2.14. Uzaktan Eğitim Sürecinde Bir Eğitim Ortamı Olarak Ev 26
2.15. Konuya Yönelik Yapılan Araştırmalar 26

3. BÖLÜM 30

YÖNTEM 30

3.1. Araştırmanın Modeli 30
3.2. Evren ve Örneklem 31
3.2.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri 33
3.3. Veri Toplama Aracı 41
3.4. Verilerin Toplanması 42
3.5. Verilerin Analizi 43
3.6. Geçerlik ve Güvenirlik 44

4. BÖLÜM 46

BULGULAR VE YORUMLAR 46

4.1. Uzaktan Eğitime Erişimi Engelleyen Teknoloji Kaynaklı Sorunlara Yönelik Bulgular 46
4.2. Uzaktan Eğitim Sürecinde Yaşanan Motivasyon Sorunlarına İlişkin Bulgular .. 51
4.3. Uzaktan Eğitim Sürecinde Eğitim Ortamı Oluşturmaya Yönelik Bulgular 56
4.4. Uzaktan Eğitim Sürecinde Teknoloji Kullanımına Yönelik Bulgular 61
4.5. Uzaktan Eğitim Sürecinde Güvenli İnternet Kullanımına Yönelik Bulgular 65
4.6. Uzaktan Eğitimin Etkililiğine Yönelik Bulgular 70
4.7. Uzaktan Eğitim Sürecinde Karşılaşılan Sorunlara Yönelik Bulgular 76

5. BÖLÜM 82

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER 82

5.1. Sonuç ve Tartışma 82
5.1.1. Uzaktan Eğitime Erişimi Engelleyen Teknoloji Kaynaklı Sorunlara Yönelik Sonuçlar 82
5.1.2. Uzaktan Eğitim Sürecinde Yaşanan Motivasyon Sorunlarına İlişkin Sonuçlar 83
5.1.3. Uzaktan Eğitim Sürecinde Eğitim Ortamı Oluşturmaya Yönelik Sonuçlar 84
5.1.4. Uzaktan Eğitim Sürecinde Teknoloji Kullanımına Yönelik Sonuçlar 85
5.1.5. Uzaktan Eğitim Sürecinde Güvenli İnternet Kullanımına Yönelik Sonuçlar. 87
5.1.6. Uzaktan Eğitimin Etkililiğine Yönelik Sonuçlar 88
5.1.7. Uzaktan Eğitim Sürecinde Karşılaşılan Sorunlara Yönelik Sonuçlar 93
5.2. Öneriler 99

KAYNAKÇA **..... 101**

EKLER 109

ÖZGEÇMİŞ 116

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım "*İlkokullarda COVID-19 Döneminde Uzaktan Eğitime Erişimi Engelleyen Faktörlerin ve Yaşanan Sorunların İncelenmesi"* adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

29 / 07 / 2022

İmza

Gülbin Canan YADİGAR

TEZ KABUL VE ONAY

ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Gülbin Canan YADİGAR tarafından hazırlanan *İlkokullarda COVID-19 Döneminde Uzaktan Eğitime Erişimi Engelleyen Faktörlerin ve Yaşanan Sorunların İncelenmesi* başlıklı bu çalışma, *29/07/2022* tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda *oybirliği* ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından *Eğitim Bilimleri* Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ (Unvanı, Adı ve Soyadı)

Danışman	: Doç. Dr. Özlem Yeşim ÖZBEK	İmza: ……..
Üye	: Doç. Dr. Gülay BEDİR	İmza: ……..
Üye	: Dr. Öğr. Ü. Ebru DOĞRUÖZ	İmza: ……..

ONAY

Bu Tez, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun ...../..../ 201.. tarih ve ..... sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Coşkun POLAT

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu araştırmada ilkokullarda COVID-19 döneminde uzaktan eğitime erişimi engelleyen faktörler ve yaşanan sorunların incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın bütün aşamalarında bana yol gösterip, yardımlarını esirgemeyen, değerleri görüşleriyle yanımda olan danışman hocam Sayın *Doç. Dr. Özlem Yeşim ÖZBEK'e*, bu süreçte desteğini sakınmayan eşim *Hakkı Yadigar'a*, canım oğlum *Yiğit Kayra'ya* ve araştırmaya destek veren bütün katılımcılara teşekkürlerimi sunuyorum.

Gülbin Canan YADİGAR

Anne ve babama…

ÖZET

Tezin Başlığı : İlkokullarda COVID-19 döneminde uzaktan eğitime erişimi engelleyen faktörlerin ve yaşanan sorunların incelenmesi
Tezin Yazarı : Gülbin Canan YADİGAR
Danışman : Özlem Yeşim ÖZBEK
Anabilim Dalı : Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
Tezin Türü : Yüksek Lisans
Kabul Tarihi : 29/07/2022

Bu araştırmanın amacı, COVID-19 sebebiyle ilkokullarda 2019-2020 eğitim öğretim yılının ikinci döneminden itibaren uygulanmaya başlayan uzaktan eğitime erişimi engelleyen faktörlerin ve bu dönemde yaşanan sorunların incelenmesidir. Bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Araştırmada betimsel tarama deseni kullanılmış olup veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan anket ve görüşme teknikleri uygulanmıştır. Araştırmanın örneklem grubunda anket için kolay örnekleme, yarı yapılandırılmış görüşme için amaçlı örnekleme yöntemleri kullanılmıştır. Çevrim içi olarak uygulanan ankete 1027 öğretmen ve 1309 veli katılırken, görüşmeye 7 öğretmen, 7 veli ve 7 okul yöneticisi katılmıştır. Anketlerden elde edilen veriler üzerinde SPSS-22 paket programı yardımıyla frekans ve yüzde hesaplanmış, görüşmelerden elde edilen veriler üzerinde ise içerik analizi yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre uzaktan eğitime erişimi engelleyen faktörlerin başında teknolojik yetersizlikler, motivasyon kaybı, evde uygun eğitim ortamının oluşturulamaması, güvenli internet ve bağlantı sorunları ile bilgi ve iletişim teknolojilerinin yeterli düzeyde kullanılamaması gelmektedir. Uzaktan eğitime yönelik olumlu ve olumsuz görüşler incelendiğinde: Eğitimde sürekliliğin sağlanması, öğrencilerde teknoloji okuryazarlığının gelişmesi, bulaşı önlemesi ve esnek olması uzaktan eğitimin olumlu yönleri; fırsat eşitliğinin sağlanamaması, ilkokul öğrencilerinin gelişim düzeylerine uygun olmaması, teknoloji bağımlılığına neden olması, verimsiz olması, donanım yetersizliği ve internet bağlantı sorunları uzaktan eğitimi olumsuz yönleri olarak bulunmuştur. Araştırmadan çıkan ortak sonuç uzaktan eğitimin devam etmemesi yönündedir.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, Örgün Eğitim, COVID-19, İlkokul.

ABSTRACT

Thesis Title **:** Examining the factors and problems that prevent access to distance education in primary schools during the COVID-19 period.
Author **:** Gülbin Canan YADİGAR
Supervisor **:** Özlem Yeşim ÖZBEK
Department **:** Department of Educational Sciences
Thesis Type **:** Master's Thesis
Date **:** 29/07/2022

The purpose of this research is to examine the factors that prevent access to distance education, which started to be implemented in primary schools as of the second semester of the 2019-2020 academic year due to COVID-19, and the problems experienced in this period. In this study, a qualitative research approach was adopted. Descriptive scanning design was used in the research, and questionnaire and interview techniques prepared by the researcher were applied as data collection tools. In the sample group of the research, easy sampling methods were used for the questionnaire and purposive sampling methods were used for the semi-structured interview. While 1027 teachers and 1309 parents participated in the online survey, 7 teachers, 7 parents and 7 school administrators participated in the interview. Frequency and percentage were calculated with the help of SPSS-22 package program on the data obtained from the questionnaires, and content analysis was performed on the data obtained from the interviews. According to the research findings, the leading factors that prevent access to distance education are technological inadequacies, loss of motivation, inability to create a suitable education environment at home, secure internet and connection problems, and insufficient use of information and communication technologies. When the positive and negative views on distance education are examined: The positive aspects of distance education are: ensuring continuity in education, developing technology literacy in students, preventing contamination and being flexible; The negative aspects of distance education were found to be unequal opportunities, not being suitable for primary school students' developmental level, causing technology addiction, being inefficient, insufficient hardware and internet connection problems. The common result of the research is that distance education should not continue.

Keywords: Distance Education, Formal Education, COVID-19, Primary School.

KISALTMALAR

EBA	Eğitim Bilişim Ağı
ERG	Eğitim Reformu Girişimi
FATİH	Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
s.	Sayfa
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TEDMEM	Türk Eğitim Derneği
UNICEF	Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
vd.	Ve diğerleri
WHO	Dünya Sağlık Örgütü
YAYKUR	Yaygın Yükseköğretim Kurumu
YEĞİTEK	Yenilikçi Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü

TABLO LİSTESİ

Tablo No: **Sayfa**

Tablo 2. 1: 2020-2021 eğitim öğretim döneminde yapılan çalışmalar ve uygulamalar 11
Tablo 2. 2: 2021-2022 eğitim öğretim döneminde yapılan çalışmalar ve uygulamalar 12
Tablo 3. 1: Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı güncel öğrenci ve öğretmen sayısı 31
Tablo 3. 2: İllere göre öğrenci sayıları 32
Tablo 3. 3: Yapılan görüşmeler için belirlenen iller 33
Tablo 3. 4: Ankete katılan öğretmenlerin demografik özellikleri 35
Tablo 3. 5: Ankete katılan velilerin demografik özellikleri -I 36
Tablo 3. 6: Ankete katılan velilerin demografik özellikleri -II 37
Tablo 3. 7: Görüşmeye katılan öğretmenlerin demografik özellikleri 38
Tablo 3. 8: Görüşmeye katılan velilerin demografik özellikleri 40
Tablo 3. 9: Görüşmeye katılan okul yöneticilerinin demografik özellikleri 41
Tablo 4. 1: Teknoloji kaynaklı sorunlara yönelik ankete katılan öğretmenlerin bulguları 47
Tablo 4. 2: Teknoloji kaynaklı sorunlara yönelik ankete katılan velilerin bulguları . 48
Tablo 4. 3: Teknoloji kaynaklı sorunlara yönelik öğretmenlerin görüşlerine ilişkin bulgular 49
Tablo 4. 4: Teknoloji kaynaklı sorunlara yönelik velilerin görüşlerine ilişkin bulgular 50
Tablo 4. 5: Teknoloji kaynaklı sorunlara yönelik okul yöneticilerinin görüşlerine ilişkin bulgular 51
Tablo 4. 6: Uzaktan eğitim sürecinde motivasyon sorunlarına yönelik öğretmenlerin görüşlerine ilişkin bulgular 53
Tablo 4. 7: Uzaktan eğitim sürecinde motivasyon sorunlarına yönelik velilerin görüşlerine ilişkin bulgular 55
Tablo 4. 8: Uzaktan eğitim sürecinde motivasyon sorunlarına yönelik okul yöneticilerinin görüşlerine ilişkin bulgular 56
Tablo 4. 9: Uzaktan eğitim sürecinde eğitim ortamı oluşturmaya yönelik öğretmenlerin görüşlerine ilişkin bulgular 58

Tablo 4. 10: Uzaktan eğitim sürecinde eğitim ortamı oluşturmaya yönelik velilerin görüşlerine ilişkin bulgular 60
Tablo 4. 11: Uzaktan eğitim sürecinde eğitim ortamı oluşturmaya yönelik okul yöneticilerinin görüşlerine ilişkin bulgular 61
Tablo 4. 12: Uzaktan eğitim sürecinde teknoloji kullanımına yönelik ankete katılan öğretmenlere ait bulgular 62
Tablo 4. 13: Uzaktan eğitim sürecinde teknoloji kullanımına yönelik ankete katılan velilere ait bulgular 62
Tablo 4. 14: Uzaktan eğitim sürecinde teknoloji kullanımına yönelik öğretmenlerin görüşlerine ilişkin bulgular 63
Tablo 4. 15: Uzaktan eğitim sürecinde teknoloji kullanımına yönelik velilerin görüşlerine ilişkin bulgular 64
Tablo 4. 16: Uzaktan eğitim sürecinde teknoloji kullanımına yönelik okul yöneticilerinin görüşlerine ilişkin bulgular 64
Tablo 4. 17: Uzaktan eğitim sürecinde güvenli internet kullanımına yönelik ankete katılan öğretmenlere ait bulgular 65
Tablo 4. 18: Uzaktan eğitim sürecinde güvenli internet kullanımına yönelik ankete katılan velilere ait bulgular 66
Tablo 4. 19: Uzaktan eğitim sürecinde güvenli internet kullanımına yönelik öğretmenlerin görüşlerine ilişkin bulgular 67
Tablo 4. 20: Uzaktan eğitim sürecinde güvenli internet kullanımına yönelik velilerin görüşlerine ilişkin bulgular 68
Tablo 4. 21: Uzaktan eğitim sürecinde güvenli internet kullanımına yönelik okul yöneticilerinin görüşlerine ilişkin bulgular 69
Tablo 4. 22: Uzaktan eğitimin etkililiğine yönelik ankete katılan öğretmenlere ait bulgular 71
Tablo 4. 23: Uzaktan eğitimin etkililiğine yönelik ankete katılan velilere ait bulgular 71
Tablo 4. 24: Öğretmenlere göre uzaktan eğitimin olumlu yönleri 72
Tablo 4. 25: Velilere göre uzaktan eğitimin olumlu yönleri 73
Tablo 4. 26: Uzaktan eğitimin etkililiğine yönelik öğretmenlerin görüşlerine ilişkin bulgular 74

Tablo 4. 27: Uzaktan eğitimin etkililiğine yönelik velilerin görüşlerine ilişkin bulgular 75
Tablo 4. 28: Uzaktan eğitimin etkililiğine yönelik okul yöneticilerinin görüşlerine ilişkin bulgular 75
Tablo 4. 29: Öğretmenlere göre uzaktan eğitimin olumsuz yönleri..... 77
Tablo 4. 30: Velilere göre uzaktan eğitimin olumsuz yönleri..... 77
Tablo 4. 31: Uzaktan eğitim sürecinin sorunlarına yönelik öğretmenlerin görüşlerine ilişkin bulgular 78
Tablo 4. 32: Uzaktan eğitim sürecinin sorunlarına yönelik velilerin görüşlerine ilişkin bulgular 79
Tablo 4. 33: Uzaktan eğitim sürecinin sorunlarına yönelik okul yöneticilerinin görüşlerine ilişkin bulgular 80

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil No: **Sayfa**

Şekil 2. 1: Sınıf bazlı canlı ders saatleri 24
Şekil 2. 2: Uzaktan eğitim ders saatleri 25

1. GİRİŞ

2019 yılının sonlarına doğru Çin'in Wuhan kentinden tüm dünyaya yayılan COVID-19 virüsü, eğitimin de içinde olduğu birçok alanda hayatı durma noktasına getirmiştir. 11 Mart 2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından salgın ilan edilmesinden çok kısa bir süre sonra, Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı'nın aldığı karar ile 16 Mart 2020 tarihinden itibaren okullara zorunlu olarak ara verilmiştir. Tüm dünyada yüz yüze eğitime ulaşım sekteye uğramış, uzaktan eğitim bir anda hiç olmadığı kadar önem kazanmıştır. Eğitimde sürekliliğin sağlanması amacıyla EBA (Eğitim Bilişim Ağı) TV kanalları aracılığıyla uzaktan eğitim başlamıştır. Günümüzde internetin hızla yaygınlaşması eğitimin uzaktan yapılmasına büyük bir katkı sağlasa da her birey aynı fırsatlara sahip değildir. Polat ve Özdan (2020) bireylerin eğitim imkânlarından eşit bir şekilde faydalanamadıklarını ve fırsat eşitliği için yasal haklar verilmesinin yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Kısacası COVID-19 nedeniyle zaten var olan eşitsizlikler daha da artmış, dünyada milyonlarca öğrencinin eğitim hakkı risk altına girmeye başlamıştır. Öncelikli olarak uzaktan eğitime erişimi engelleyen faktörlerin bazıları; altyapı yetersizliği (internet hızı), öğrencilerin ve öğretmenlerin teknolojik olanakları, öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin teknoloji bilgisi, yazılım yetersizlikleri (EBA, ZOOM, Web 2.0 araçları vb.), öğrenci motivasyonu, öğrencilerde öz denetim eksikliği, evdeki olanakların yetersiz olması (çalışmak için ayrı oda, öğrenci başına düşen teknolojik araç sayısının yetersiz oluşu), öğretmen motivasyonu, öğrencilerin öğrendiklerini tekrarlamasını sağlayan ve bireysel öğrenmeye fırsat veren program ve materyal eksikliği, ders saatlerinin öğrenmeye uygun olmaması (sabah çok erken, akşam çok geç) ve paydaşların uzaktan eğitime yönelik görüşleri şeklinde sayılabilir. Uzaktan eğitime erişimi engelleyen faktörlerin belirlenerek ortadan kaldırılması, eğitim hedeflerinin yakalanması ve daha adil bir eğitim anlayışı için önemlidir.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişmesi eğitim alanında da birçok yenilik yapılmasını gerekli kılmıştır. Türkiye'de de bu konuda önemli gelişmeler yaşanmış, alt yapı hazırlıkları hız kazanmıştır. Özellikle EBA ve FATİH projesine önemli yatırımlar yapılmış bunların kullanımı ile ilgili öğretmenlere çeşitli hizmet içi

eğitimler verilmiştir. Eğitim Reformu Girişimi (ERG, 2020), FATİH Projesi'ni bütün öğrencilerin en iyi eğitim öğretime ve eğitim içeriklerine ulaşabilmesi ayrıca eşitliğin sağlanması için hazırlanmış olan, eğitimde teknoloji kullanımıyla alakalı uygulanan eğitim projesi olarak belirtmiştir. Fakat teknoloji kullanımının öğretilmesine ortaokullardan itibaren başlanmaktadır. İlkokul düzeyindeki öğrencilerin teknoloji kullanımları, ailelerinin akıllı telefonları, evlerinde bulunan bilgisayar ve tabletler ile mümkün olmaktadır. Her öğrencinin aynı olanaklara sahip olması ise mümkün olmamaktadır. 2020 yılının mart ayından itibaren, salgın nedeniyle yüz yüze eğitime ara verilmiş ve uzaktan eğitime hızlı bir geçiş yaşanmıştır. Bu durumda bütün öğrenciler ve öğretmenler aynı teknolojik bilgiye ve donanıma sahip olamamış, özellikle ilk aylarda bazı öğrenciler ve öğretmenler mağdur olmuşlardır.

Bu araştırmada ilkokul öğrencilerinin uzaktan eğitime erişimi engelleyen faktörlerin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Öğrenci, öğretmen ve velilerin bu konuda yaşadıkları sorunlara çözüm üretmek, öğrencilerin öğrenme kayıplarını en aza indirmek ve eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak için çalışmanın yararlı olacağı düşünülmektedir. Araştırma, gelecekte tekrar yaşanabilecek uzaktan eğitim çalışmalarının iyileştirilmesi, paydaşların teknolojik donanım ihtiyaçlarının saptanması ve teknolojiyi kullanmaları konusundaki eksikliklerin giderilmesi açısından önemlidir. Özetle araştırma öğretmen, veli ve okul yöneticilerinin, uzaktan eğitim konusunda yaşadıkları sorunları ortaya çıkarıp bunlara çözüm önerileri sunması bakımından önemlidir.

Ülkemizde, 2023 hedefleri kapsamında öğretmenlere ve okul yöneticilerine yönelik mesleki gelişim için uzaktan eğitim planlamaları yapılmıştır. MEB (2019) tarafından "Öğretmenin Güçlendirilmesi Çalıştayı" ile öğretmenlere yönelik çeşitli beceri geliştirme atölyeleri oluşturulması hedeflenmiştir. Kuzu'ya (2020) göre salgına karşı alınacak önlemlerin başında tüm okullarda eğitime zorunlu ara verilerek haftalık ders programlarının baştan oluşturulması gelmektedir. Salgın süreci başladığında verilen bu aradan sonra yaklaşık 10 günlük bir süre içerisinde EBA ve TRT EBA TV yayınları üzerinden derslere başlanılmıştır. Tüm eğitim kademelerine yönelik olarak oluşturulan ders içerikleri öğrencilere sunulmuştur. Özer (2020) uzaktan eğitimin,

hem internet hem de televizyon aracılığıyla telafi eğitimi ve desteğiyle sunulduğundan bahsetmiştir.

27 Nisan 2020 tarihinden itibaren TRT EBA TV yayınları dışında ilkokul 3 ve 4. sınıflar için EBA canlı sınıf dersleri başlamıştır (MEB, 2020). Bu uygulamaya okul öncesi, 1 ve 2. sınıflar hariç tüm eğitim kademelerinde başlanmıştır. Bu dönemde öğrencilerine destek olmak isteyen pek çok öğretmen de çeşitli internet platformları üzerinden online olarak ders yapmaktadır. EBA Canlı ders uygulamasına geçilmeyen sınıf kademelerinde de YEĞİTEK (2020) dönemin Milli Eğitim Bakan Yardımcısı'nın, 15.04.2020 tarihli demecine göre birçok öğretmenin ZOOM veya benzer programlar üzerinden canlı dersler yapabilmesi konusuna açıklık getirilmiştir. Yine öğretmenler sosyal medya üzerinden ders videoları çekip ya da konu özetleri hazırlayıp velilerine ve öğrencilerine ulaştırmıştır. İnternet erişimi olmayan ya da yeterli teknolojik cihazı bulunmayan öğrenciler ise TRT EBA TV İlkokul yayını aracılığı ile derslere ulaşabilmiştir. Öğrencilerin rutin eğitim hayatlarına devam etmenin yanı sıra bu dönemde yeni alışkanlıklar oluşturması beklenmiştir. Tüm öğrencilerden ve velilerden uzaktan eğitim sürecinde, günlerini planlayarak zamanlarını yapılandırmaları beklenmektedir. Öğrencilerden canlı derslere zamanında katılım göstererek verilen etkinliklerin zamanında bitirilmesi istenmiştir. Fakat henüz özdenetimi kazanamamış olan ilkokul öğrencilerinin aileleri, çocuklarının yerine süreci yönetmek zorunda kalmışlardır. Bu süre içinde ailelerin güvenli internet kullanımı için dikkatli olmaları gerekmiştir. Bu bölümde araştırmaya yönelik araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, problem cümlesi, alt problemler, sayıltılar, sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Araştırmanın amacı

Uzaktan eğitimin başarılı olması için fırsat ve imkan eşitliği ilkesini sağlanması gerekmektedir. COVID-19 döneminde internet erişimi olmayan, yeterli teknolojik donanımı bulunmayan ve kalabalık ailelerde fırsat ve imkan eşitliğinin sağlanması kolay olmamıştır. Güvenli internet kullanımı konusunda yeterli bilgiye sahip olmayan ailelerin çocukları da bu durumdan olumsuz etkilenmektedirler. Ayrıca

küçük yaşlardaki öğrencilerin kendi sorumluluklarını almayı henüz kazanamamış olmaları, bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma konusundaki yetersizlikleri diğer bir olumsuz durumdur. Bunların yanı sıra uzaktan eğitim ile ilgili öğretmen ve aile görüşleri de dikkate alınması gereken bir konudur.

Bu araştırmanın amacı, İlkokullarda COVID-19 döneminde uzaktan eğitime erişimi engelleyen faktörlerin ve yaşanan sorunların incelenmesidir. Bu faktörlerin başında fırsat ve imkan eşitliği, teknolojik donanım ve bağlantı sorunları, motivasyon ve özdenetim eksikliği, sosyal ve maddi yetersizlikler ve güvenli internet kullanımı gelmektedir. Bu faktörler ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Bunların yanında uzaktan eğitim ile ilgili öğretmen, okul yöneticisi ve veli görüşleri de incelenmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde interneti, bilgisayarı, tableti hatta televizyonu olmayan ya da birden fazla öğrencisi bulunan ailelerde, fırsat ve imkan eşitliği beklenen seviyede sağlanamamıştır. İnternetin yaygın olarak kullanıldığı bu süreçte güvenli internet kullanımı konusundaki sorunlarda araştırmanın önceliği arasındadır. Ayrıca küçük yaşlardaki öğrencilerin kendi sorumluluklarını almayı henüz kazanamamış olmaları da başarılarını etkilemiştir. Ailelerin ve öğretmenlerin uzaktan eğitime karşı görüşleri de önemli bir konudur. Uzaktan eğitime yeterince önem verilmemesi ve ders saatlerinin takibinde öğrenciye destek olunmaması da öğrencileri olumsuz etkilemiştir.

1.2. Araştırmanın önemi

Teknoloji bakımından gelişen dünyada bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma becerileri son yıllarda önem kazanmıştır. Çağa uyum sağlayabilmek için bireyler kendilerini geliştirmesi bir zorunluluk olmuştur. Çünkü çağımızda artık bilgiye ulaşabilen, bilgiyi kullanabilen, öğrendiklerine yeni bilgiler ekleyebilen ve bunları paylaşabilen kişilere ihtiyaç vardır. Uzaktan eğitim zaman ve mekan kısıtlaması olmadan her yaştan bireye ulaşılabilmektedir.

Kahraman (2020), eğitimin her zaman önemsenmesi ve tartışılması gereken bir olgu olduğundan bahsetmiştir. Fırsat eşitliği, Türk Eğitim Sistemi'nin temel ilkelerinden biridir. Eğitim sisteminin en temel amaçlarından biride öğrenenlerin aldıkları

eğitimden eşit bir şekilde faydalanmasıdır. Bu durum Türkiye'nin her bölgesinde aynı değildir. Eğitime erişimin önündeki engellerin kaldırılması için öncelikle bu engellerin saptanması gerekmektedir. Wössmann (2020) öğrencileri; öğretmen, okul ve arkadaşlarının bulunduğu sınıf ortamından uzaklaşmasının birçok anlamda olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Mahiroğlu ve Coşar (2008) Türkiye'de okulların imkan ve gereksinimlerinin dikkate alındığında eğitim almak isteyen bireylerin yaşının, işinin ve bulunduğu çevrenin konumu sebebiyle bazı sorunlarla karşılaştıklarından bahsetmiştir. Yapılan araştırma ile bu dönemde karşılaşılan sorunların ortaya çıkarılmasına destek olunacağı düşünülmektedir.

Güvenli internet kullanımı konusunda her ailenin, çocuğunu internet kaynaklı bazı tehlikelere karşı korumak adına belirli bir bilgi birikimine sahip olması gerekmektedir. Bu konuda, öğretmenler ve okul tarafından yeterli bilgilendirme yapılmalıdır. Aynı zamanda bilgisayar, telefon ya da tablet başında ders dinleyen çocukların, ders süresi boyunca ve sonrasında öz denetimini sağlayamaması verilen eğitimin kalitesini düşürmektedir. Kahraman (2020) çeşitli doğal afetler, terör olayları ve salgın hastalıklar gibi eğitimin durmasına ya da aksamasına yol açan olaylar sonucunda uzaktan eğitim uygulamalarıyla hızlı çözüm bulma yoluna gidilebileceğini belirtmiştir. Yapılan araştırma sonuçları sayesinde, hem günümüzde uygulanan hem de gelecekte uygulanabilecek uzaktan eğitim sürecine destek olabilecek öneme de sahiptir. Uzaktan eğitim uygulamaları için sadece bu tür salgın olaylarının olması gerekmemektedir. Her alanda, her yaş ve meslek grubundan insanlara zaman ve mekandan bağımsız eğitim imkanı sunan uzaktan eğitim, artık hayatımızın birçok alanında etkin kullanılmaktadır. Uzaktan eğitim konusunda ilkokul düzeyinde yapılan araştırmalara daha az yer verildiği, özellikle lisans alanında yapılan araştırmalara ağırlık verildiği görülmektedir. Bu açıdan da araştırmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmada COVID-19 döneminde uzaktan eğitime erişimi engelleyen bu faktörler incelenecek, elde edilen verilerin gerekli kurumlara ve uzaktan eğitim çalışmalarına fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Bu araştırma, ilkokullarda COVID-19 döneminde uzaktan eğitime erişimi engelleyen faktörlerin belirlenmesi, bunlara çözüm önerisi sağlaması ve paydaşların bu konudaki görüşlerinin incelenmesi açısından önemli ve özgün bir çalışmadır.

1.3. Problem cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi "İlkokullarda COVID-19 döneminde uzaktan eğitime erişimi engelleyen faktörler ve yaşanan sorunlar nelerdir?" şeklinde belirlenmiştir. Bu doğrultuda araştırmanın alt problemleri aşağıda verilmiştir:

- Uzaktan eğitime erişimi engelleyen teknolojik yetersizlikler nelerdir?
- Uzaktan eğitim sürecinde öğretmen, veli ve okul yöneticilerinin motivasyonunu neler etkilemektedir?
- Uzaktan eğitime yönelik öğretmen, veli ve okul yöneticilerinin ev ortam ve koşullarında karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
- Uzaktan eğitim sürecinde öğretmen, veli ve okul yöneticilerinin bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma beceri düzeyleri nasıldır?
- Uzaktan eğitim sürecinde öğretmen, veli ve okul yöneticilerinin güvenli internet kullanma bilgisi düzeyleri nasıldır?
- Uzaktan eğitimin etkililiğine yönelik öğretmen, veli ve okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?
- Uzaktan eğitim sürecinde öğretmen, veli ve okul yöneticileri hangi sorunlarla karşılaşmıştır?

1.4. Sayıltılar

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin, velilerin ve okul yöneticilerinin anket ve görüşme sorularına verdikleri cevapların samimi olduğu ve gerçeği yansıttığı varsayılmaktadır.
- Araştırmada kullanılan örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

- Bu araştırma 2019 Mart ayından sonra uzaktan eğitime katılan ve çevrim içi ankete cevap veren, 77 farklı ilden 1027 öğretmen (sınıf öğretmenleri, ilkokullarda çalışan branş öğretmenleri ve idareciler) ve 79 farklı ilden 1309 veli ile sınırlıdır.
- Yarı yapılandırılmış görüşmeye 19 farklı ilden katılan 7 ilkokul öğretmeni, 7 öğrenci velisi ve 7 okul yöneticisi ile sınırlıdır.
- Bu araştırma 2019 Mart ve 2021 Haziran tarihleri arasında uzaktan eğitime katılan öğretmen, veli ve okul yöneticileriyle sınırlıdır.
- Araştırmada veri toplama yöntemi olarak çevrim içi anketler uygulandığı için internete erişim olanağı bulunmayan aileler bu araştırmanın sınırlılıklarındandır.
- Araştırma sonuçları veri toplama amacıyla hazırlanan anketler ve yarı yapılandırılmış görüşme formları ile sınırlıdır.
- Araştırma sonuçları COVID-19 salgın döneminde uygulanan uzaktan eğitim uygulamalarıyla ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Eğitim: "Bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir" (Ertürk, 1972, s. 12).

Öğretim: "Öğrenci gelişimini amaçlayan ve öğrenmenin başlatılması, sürdürülmesi ve gerçekleştirilmesi için düzenlenen planlı etkinliklerden oluşan bir süreç olarak ele alınabilir" (Açıkgöz, 2000, s. 11).

Yaşam boyu öğrenme: "Beşikten mezara kadar devam eden bir faaliyet olarak gören bir yaklaşımdır" (Gündoğan, 2003, s. 2).

Örgün eğitim: “Belli bir yaş grubundaki bireylere, millî eğitimin amaçlarına göre hazırlanmış eğitim programlarıyla okul çatısı altında düzenli olarak yapılan eğitimdir” (Taymaz, 1978, s. 6).

Uzaktan eğitim: “Bireylere kendi başlarına öğrenme imkanının sağlandığı, geleneksel eğitimden farklı olarak daha esnek ve birey koşullarına uygulanabilir bir eğitimdir” (İşman, 2011, s. 15).

2. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ LİTERATÜR

2.1. Uzaktan Eğitimin Ortaya Çıkışı

Uzaktan eğitim terimi yıllardır bilinmesine rağmen, uzaktan eğitim uygulamaları son yüzyıl içerisinde artış göstermiş özellikle son yıllarda kullanım alanları önemli ölçüde artmıştır. Kaya (2002), uzaktan eğitimin ilk süreçlerinin mektupla yazışma yoluyla başladığını, sonraki dönemlerde ise radyo ve televizyonun uzaktan eğitimin başrolünü aldığını belirtmiştir. Ancak uzaktan eğitimin etkisini artıran asıl konu etkileşimin çift yönlü olmaya başlamasıdır. Demiray ve İşman (2003), uzaktan eğitimin öğrenciler ve öğretmenler arasında karşılıklı iletişimin görsel ve işitsel sistemler üzerine kurulduğundan bahsetmiştir. Uzaktan eğitim, teknolojinin gelişimine paralel olarak yaygınlaşmaya ve hızlanmaya başlamıştır. Öğrenme süreçleri ne kadar çok duyuya hitap ederse öğrenme o kadar kalıcı ve etkili olmaktadır. Bu nedenle öğrencinin hem duyduğu, hem gördüğü, hem de konuşarak derste etkin olduğu bir uzaktan eğitimin başarısının daha yüksek olacağı söylenebilir.

2.2. Dünyada Uzaktan Eğitimin Gelişimi

Kaya (2002), dünyadaki ilk uzaktan eğitim uygulamasının, Isaac Pitman tarafından 1840 yılında İngiltere'de başlatıldığını belirtmiştir. Pitman'ın uyguladığı bu uzaktan eğitim uygulaması mektupla steno öğretmeye yöneliktir. "1891 yılında, Wisconsin Üniversitesi yönetim kurulu, uzaktan eğitim derslerinin yaygınlaştırılması konusunda karar almış, 1892 yılında ise, Chicago Üniversitesi'nde uzaktan eğitim bölümü oluşturulmuştur" (Hızal, 1983, s. 23). Kaya (2002), ülkelerin uzaktan eğitime başlama tarihlerini İngiltere'de; 1840, Avusturalya'da; 1910, Yeni Zelanda'da; 1922, Polonya'da; 1966, İspanya'da ise 1972 olarak belirtmiştir. Khan'a (2019) göre dünyada şu an en çok kullanılan ve bilinen uzaktan eğitim uygulaması, kendisinin tasarlayıp hayata geçirdiği Khan Academy'dir. Dünyanın her yerinden ve her yaştan bireye hitap etmektedir. Eğitimlerin ücretsiz olması ise yaygınlaşmasındaki en

önemli faktördür. Simonson ve diğerlerine (2006) göre uzaktan eğitim değişen ve gelişen bir oluşumdur.

2.3. Türkiye'de Uzaktan Eğitimin Gelişimi

Alkan (1996), Türkiye'de ilk uzaktan eğitim çalışmalarının 1924 yılında Dewey'in katkılarıyla ortaya çıkan bir rapor ile sunulduğunu, 1927 yılından sonra ise kavramsallaşmaya başladığını aktarmıştır. Bozkurt (2017), Türkiye'ye 1953 yılında uzaktan eğitim uygulamalarını başlatan ilk kişinin Şükrü Meriç olduğunu, FONO dil eğitimi kurslarının posta yoluyla yabancı dil öğretimi yaptığını ifade etmiştir. Kaya (2002), FONO dil eğitimi kurslarının aynı zamanda meslek öğretimlerini de içeren çeşitli kurslar ve buna yönelik uygulamalar gerçekleştirdiğini ifade etmiştir. 1956 yılına gelindiğinde uzaktan eğitim ile ilgili neler yapılabileceği konusu VI. Milli Eğitim Şura'sında tartışılmış, belirlenen yöntemler ve ilkeler doğrultusunda yaygınlaştırılması kararlaştırılmıştır (Çallı, İşman ve Torkul, 2001). İşman (2011), Ankara'da bankacılar için mektupla öğretim kurslarının yapıldığını belirtmiştir. Bu kursların 1958-1959 yılında uygulandığını da eklemiştir. Yükseköğretim kademesinde uzaktan eğitim alanındaki ilk girişimler, liseyi bitiren öğrenciler için Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu (YAYKUR) tarafından Türkiye'nin genel hedeflerine uygun bir şekilde öğretim vermek için başlamıştır (Kaya, 2002). Açık Öğretim Lisesi, 1992 yılında kurulan uzaktan öğretim teknolojilerini kullanarak lise öğrenimi veren ve bu hizmeti merkezi sistemle yürüten, Film Radyo ve Televizyonla Eğitim Başkanlığı bünyesinde kurulmuştur (MEB AÖL, 2020). Türkiye uzaktan eğitim sistemini uygulamaya diğer ülkelerle aynı anda başlamıştır. Fakat her zaman aynı hızda ilerleme gösterememiştir. Son yıllarda ülkemizde eğitim kalitesini artırmak adına FATİH Projesi başlatılmıştır. Ders içerikleri sanal ortama aktarılmış, öğrencilerin başarısına etki etmesi beklenmiştir. Açılımı 'Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi' olan projede sanal ortama aktarılan bilgilere EBA üzerinden öğrenciler, öğretmenler ve aileler kolaylıkla ulaşabilmektedirler. Khan Academy Türkiye (2020) resmi internet sayfasında, YEĞİTEK (Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü) ile işbirliği içinde Khan Academy Türkiye içeriklerine tüm okullarda EBA sistemi üzerinden ulaşılabildiğinden bahsedilmiştir.

Tüm öğretmen ve öğrenciler EBA üzerinden ders ve konu anlatımları ücretsiz bir şekilde izleyebilmektedir.

Türkiye'de uzaktan eğitim faaliyetleri 2020-2021 eğitim öğretim döneminin ikinci yarısında başlamıştır. Bu dönemde yapılan çalışmalar ve uygulamalar düzenlenirken; MEB'in web sitesinde bulunan duyurular kısmından ayrı ayrı incelenerek araştırmacı tarafından oluşturulmuş ve Tablo 2.1'de verilmiştir.

Tablo 2. 1: 2020-2021 eğitim öğretim döneminde yapılan çalışmalar ve uygulamalar

Aylar	Yapılan Çalışmalar ve Uygulamalar
Mart	Milli Eğitim Bakanı iki hafta süreyle okulların tatil edilmesinin kararlaştırıldığını açıkladı. Ücretsiz olarak sunulan ulusal ölçekte televizyon ve internet ders programları yayınlanmaya başladı. Öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerinin EBA üzerinden yapılacağı, veli öğrenci ve öğretmenlerin EBA'ya giriş yaparken sıkıntı yaşamamaları için çalışmalar yapıldı. 23 Mart 2020 tarihinde ilkokul, ortaokul ve lise öğrencileri için TRT EBA TV ve EBA üzerinden uzaktan eğitime başlandı. EBA üzerinden canlı sınıfla eğitim için pilot çalışmalara başlandı. Korona virüs travmalarına karşı psikososyal destek rehberleri yayınlandı. Meslek liseleri maske ve dezenfektan üretimine başladı.
Nisan	Öğrenciler ve veliler için psikososyal destek çağrı merkezleri hizmete başladı. TRT EBA TV'de veli kuşağı yayına başladı. Gençler için "Psikososyal Destek Rehberi" yayınlandı. EBA Canlı Sınıf uygulamasına 8. ve 12. sınıflar ile başlandı. TRT EBA TV'de kaynaştırma öğrencilerine özel içerikler yayınlanmaya başladı. EBA Teneffüs Zamanı etkinlikleri başladı. 27.04.2020 tarihinden itibaren okul öncesi, 1 ve 2. sınıflar hariç tüm sınıflara EBA canlı ders uygulaması kullanılmaya başlandı.
Mayıs	Uygulanan uzaktan eğitimin mayıs sonuna kadar devam edeceği açıklandı.
Haziran	Özel okul öncesi eğitim kurumları ve kurslar açıldı.
Temmuz	Ortaokul ve lise öğrencilerinin kazanımları edinme düzeylerini tespit etmek amacıyla "Çevrim içi Kazanım Değerlendirme" uygulaması yürütüldü. EBA platformunda İngilizce yaz okulu dersleri başladı.
Ağustos	15 Ağustos 2020 tarihinde özel eğitim kurumları telafi eğitimine başladı. Uzaktan eğitim ile 31 Ağustos 2020 tarihinde resmi ve özel eğitim kurumları için telafi, tamamlama ve uyum eğitimi başladı.

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı'nın (2021) resmi web sitesi aracılığıyla araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Türkiye'de uzaktan eğitim faaliyetleri 2021-2022 eğitim öğretim döneminde salgın durumunun yoğunluğuna göre bazen tamamen uzaktan eğitim dönemi bazen hibrit eğitim dönemi şeklinde devam etmiştir. Bu dönemde yapılan çalışmalar ve uygulamalar Tablo 2.2'de verilmiştir.

Tablo 2. 2: 2021-2022 eğitim öğretim döneminde yapılan çalışmalar ve uygulamalar

Aylar	Yapılan Çalışmalar ve Uygulamalar
Eylül	81 ilde EBA Destek Noktaları kuruldu. 21 Eylül 2020 tarihinde okul öncesi ve 1. sınıflar yüz yüze eğitime başladı.
Ekim	12 Ekim 2020 tarihinde tüm ilkokullar, köy okulları, özel eğitim sınıfları, 8 ve 12. sınıflar için yüz yüze eğitim başladı. Okul yöneticilerine "Uzaktan Eğitim ve Teknoloji Liderliği" programı düzenlendi.
Kasım	16 Kasım 2020 tarihinde başlayan ara tatil süresince öğretmenlere çevrim içi mesleki gelişim kursları verildi. Ara tatil sonrası 20 Kasım 2020 tarihinde tüm kademlerde uzaktan eğitime geçildi. Kaynaştırma öğrencileri için özel kaynaklar ve dijital içerikler yayınlandı.
Aralık	Hayat Boyu Öğrenme kurslarında uzaktan eğitim başladı.
Ocak	Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ücretsiz tablet dağıtımına başlandı.
Şubat	15 Şubat 2021 tarihinde köy okulları ve anaokulları yüz yüze eğitime başladı.
Mart	2 Mart 2021 tarihinde illerin durumuna göre eğitim kurumlarında yüz yüze eğitime geçildi.
Nisan	15 Nisan 2021 tarihinde Okul öncesi, 8 ve 12. Sınıflar haricinde kademeli olarak uzaktan eğitime geçildi.
Mayıs	Dönemin Milli Eğitim Bakanı Prof. Dr. Ziya Selçuk ailelerle dijital ortamlarda şifre güvenliği önerilerini paylaştı.
Haziran	1 Haziran 2021 tarihinde yüz yüze eğitime geçildi.
Temmuz	2 Temmuz 2021 tarihinde tüm eğitim kademelerinde yaz tatili başladı. 5 Temmuz 2021 tarihinde gönüllü olan öğretmen ve öğrencilerle "Telafide Ben de Varım" etkinlikleri başladı.

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı'nın (2021) resmi web sitesi aracılığıyla araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

2.4. Uzaktan Eğitim Programının Özellikleri

Uzaktan eğitimde uygulamalarında öğrenci merkezli bir eğitim modeli benimsenmiştir. Öğrencinin öğretileni olduğu gibi kabullendiği geleneksel öğretmen merkezli öğretim yerine uzaktan eğitimde öğrencinin kendi öğrenmesinden sorumlu olduğu bir yöntem kullanılmaktadır. Ülkemizde 2012 yılından itibaren hizmete başlayan FATİH Projesi ve EBA bu konuda atılan önemli adımlardan biridir. FATİH Projesinin temel amaçlarından biri de daha fazla duyuya hitap etmektir. Geleneksel yöntemlerle yapılan eğitim yerini tablet, akıllı (etkileşimli) tahta ve bilgisayarlarla yapılan eğitime bırakmıştır. Sonrasında ders içeriklerini eklemek için bir bilişim ağına ihtiyaç duyulmuş, böylece EBA (Eğitim Bilişim Ağı) ortaya çıkmıştır. Öğrenciler derslere ve etkinliklere kendileri kolaylıkla ulaşabilmektedir.

2.5. Uzaktan Eğitimin Yararları ve Sınırlılıkları

Yaşamın her alanında olduğu gibi uzaktan eğitimin de bazı yararları ve sınırlılıkları bulunmaktadır. Uzaktan eğitimin avantajlarını ve dezavantajları hakkında şunları söylenilebilir:

2.5.1. Uzaktan Eğitimin Yararları

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Uzaktan Eğitim ve Araştırma Merkezi (DPU UZEM, 2021) tarafından uzaktan eğitimin tanımı olarak, geleneksel yöntemin haricinde sınıf etkinlikleri ve iletişimde paydaşlar arasında çeşitli platformlarda özel tasarlanmış etkinliklerin bir arada kullanıldığı yöntem olarak bahsedilmiştir. COVID-19 sürecinde paydaşların sağlığının korunması ve eğitimin devamlılığının sağlanması amacıyla başlayan uzaktan eğitimin birçok yararı bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şu şekildedir:

- Yaşam boyu öğrenmeyi destekler. Her yaşta isteyen herkesin eğitim alma özgürlüğü bulunmaktadır.

- Zamandan ve mekandan bağımsızdır, dolayısıyla dünyanın her yerinden ulaşılabilir.
- Öğrenme ortamlarına esneklik ve bireysellik kazandırır.
- Her öğrenci kendi öğrenmesinden sorumludur. Ayrıca öğrenene sorumluluk kazandırır.
- Ekonomiktir; barınma, beslenme ve ulaşım gibi ek ihtiyaçları ortadan kaldırır. Tasarruf sadece kağıttan ya da paradan yapılmamaktadır, bu nedenle çevre dostudur.
- Etkileşimli ve gerektiğinde tekrar erişilebilen materyallerle ders olanağı sağlar.
- Fırsat ve imkan eşitliği sunar.
- Psikolojik veya sosyal sorunları olan öğrencilere rahatlama olanağı sağlar.

2.5.2. Uzaktan Eğitimin Sınırlılıkları

Mahiroğlu ve Coşar (2008) Türkiye'de okulların imkan ve gereksinimlerinin dikkate alındığında eğitim almak isteyen bireylerin yaşının, işinin ve bulunduğu çevrenin konumu sebebiyle bazı sorunlarla karşılaştıklarından bahsetmişlerdir. Uzaktan eğitimin sınırlılıklarından bazıları şu şekildedir:

- Öğrencinin bilgisayar ya da televizyon başında uzun süre kalması sosyal ve fizyolojik gelişimine olumsuz yönde etkileyebilir.
- Teknoloji kullanımı konusunda eksiklikleri olan bireyler için sağlıklı öğrenme gerçekleşmeyebilir.
- Uygulamalı derslerin öğretiminde eksiklikler yaşanabilir.
- Geri bildirimlerde geleneksel eğitime göre eksiklikler yaşanabilir.
- Özdenetim sorumlulukları yeterince gelişmemiş bireylerde planlama sorunları çıkabilir.
- İnternet bağlantısı gibi teknik sorunlar ortaya çıkabilir. Bu da alınan eğitimin verimini düşürebilir.

2.6. Uzaktan Eğitimde Fırsat ve İmkan Eşitliğinin Önemi

Kahraman (2020) eğitimin her devir ve koşulda önem verilerek tartışılması gereken bir olgu olduğundan bahsetmiştir. Bu nedenle eğitime eşit katılım temel insan hakları arasında olmalıdır. Fırsat eşitliği Türk eğitim sisteminin temel ilkelerinden biridir. Eğitimde fırsat eşitliği; T.C. Anayasası'nın 10. maddesinde belirtildiği gibi yasa önündeki eşitlik ilkesinin eğitimdeki yansımasıdır (T.C. 1982 Anayasası, md. 10). Türk eğitim sisteminin en temel amaçlarından biride öğrenenlerin aldıkları eğitimden eşit bir şekilde faydalanmasıdır. Maddi imkanları kısıtlı kişiler için devletin maddi olanaklar sunması gerekmektedir. Tezcan (2019) toplumu dönüştürmesi ve geliştirmesi için, eğitim hakkını eşit bir şekilde sağlama konularında önemli eğitim politikaları uygulanması gerektiğini belirtmiştir. Çeşitli sebeplerle uzaktan eğitime ulaşamayan, ulaşma fırsatı bulunsa dahi uzaktan eğitim materyallerinden tam anlamıyla yararlanamayan bireylerin de bulunduğu unutulmadan risk kapsamındaki öğrencilere yönelik yapılacak etkinliklerin tasarlanması yerinde olacaktır. Özellikle engelli bireyleri içine alamayan uygulamaların acil bir şekilde düzenlenmesi de gerekmektedir. Öğrenciler uzaktan eğitim sürecinden farklı şekillerde etkilenmektedir. Fakat uzaktan eğitim fırsat eşitsizliğini derinleştirmemeli, tam tersine onu tüm bireyler için kolaylaştırmalıdır. Uzaktan eğitimde fırsat ve imkan eşitliği bazı durumlarda tam anlamıyla sağlanamamaktadır. Örneğin günümüzde bir evin demirbaşı sayılabilecek televizyon nadir de olsa bazı evlerde bulunmamaktadır. Özellikle internete ya da bilgisayara kolaylıkla ulaşım her öğrenci için mümkün olmamaktadır. Maddi durumu yetersiz ailelerin çocuklarıyla maddi sıkıntı yaşamayan ailelerin çocukları arasında ders başarısı konusunda bir fark belirmeye başlamıştır. Birden fazla öğrencisi bulunan aileler ise dersleri takip etmede önemli zorluklar yaşamaktadırlar. Kısacası dezavantajlı gruplar ve düşük gelire sahip ailelerin çocukları uzaktan eğitime erişimde sıkıntılar yaşayabilmektedir. Uçkaç'ın (2003) yaptığı araştırmaya göre eğitime gereken ilginin gösterilmesi kamu harcamaları bağlamında eğitim harcamalarının artmasıyla mümkün olmaktadır. Bu açıklama ışığında eğitim hizmetlerinin, ülke gerçeklerine göre düzenlenmesi gerektiği söylenebilir.

2.7. Uzaktan Eğitimde Öğrencilerde Özdenetim Becerilerinin Önemi

Eğitim Reformu Girişimi (2020) bilgiye kendi kendine ulaşma ve öğrenme becerisinin, eğitim yolunda önemli bir etken olduğundan bahsetmiştir. Kendi kendini kontrol etme işi olan öz denetimi kazandırabilmek için, küçük yaşlardan itibaren çocuğa, gelişim düzeyine uygun bir biçimde sorumluluklar verilmelidir. Zaman içerisinde ailenin verdiği bu sorumluluklar sayesinde çocuk kendi sorumluluğunu almayı öğrenmelidir. Aile ilk yıllarda bu sorumlulukları tutarlı bir şekilde vermelidir. Bu sorumluluğu vermeyi başaran ailelerin çocukları kendine güvenli, zaman denetimi yapabilen ve kendini bilen bireylere dönüşebilmektedir. Fakat bu şekilde sorumluluklar vermeyen ya da veremeyen ailelerin, çocukları okula başladığında onların çantalarını taşımaktan ödevlerini yapmaya kadar bazı davranışlarda bulunmaları öz denetim konusunda çocuğa yanlış mesajlar verebilir. Aileler, sorumluluk verme yoluyla öz denetim kazandırırken uyarıcı olmaktan çoğunlukla kaçınmalı, davranışa yönlendirici başka uyarıcılar bulmalıdırlar. Çocukta iç denetimin gerçekleşmesi yolunda adımlar atılmalıdır. Bu şekilde ailenin temel uyarıcı olmasının önüne geçilebilir. Özdenetim kazandırılırken çocuğun davranışları ve çabası pekiştirilmeli, ceza verilmemelidir. Çocuk yetiştirme de disiplin önemlidir fakat ailenin ve öğretmenin, öğrencide öz denetimi oluşturmak için çaba sarf etmesi daha da önem taşımaktadır. Ceza ise öz denetimi önünde engel teşkil etmektedir. Davranışlarına sınır konulmayarak veya fazla sınır konularak yetişmiş bireylerin öz denetim sağlayamadığı gözlenmektedir. Bütün bunlardan önce aileler iyi birer model olmalıdırlar.

İlkokullarda uygulanan uzaktan eğitim sürecinde ailelere büyük roller düşmektedir. Fakat uzaktan eğitimde öz denetim, başarıyı etkileyecek önemli bir faktördür. Çünkü uzaktan eğitim sürecinde ders saatinin geldiğini, bilgisayar veya televizyondan dersin takip edilmesi, ödev yapılması ve zamanını yönetmesi gerektiğini ailesinden önce öğrencinin bilmesi, fark etmesi gerekmektedir. Aile desteği olmazsa, bu sorumluluğu edinememiş çocukların başarı düzeyinde azalma görülebilir.

2.8. Uzaktan Eğitimde Güvenli İnternet Kullanımı, Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Kullanımı ve Siber Zorbalık

Günümüzde hızla ilerleyen iletişim teknolojileri ile internet kullanımı artmış ve bununla birlikte bazı sorunlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu sorunların başında güvenli internet kullanımı gelmektedir. Kullanıcı yaşı düştükçe ve aile denetimi olmadığı sürece, sanal ortamlarda çocukların karşılaşabileceği tehlikelerin boyutları çok fazladır. Bilgi ve iletişim yönünden de birçok risk ile karşılaşmak mümkündür. Akbulut (2013) çocuk ve ergenlerde bilgisayar ve internet kullanımının gelişimsel sonuçları çalışmasında çocukların, teknolojik cihazlarla sanal ortamda çok fazla zaman geçirmesinin oyun kültüründen ve gerçeklikten uzaklaştıracağını, çocuğun farkındalığını ve yaratıcılığını azaltacağını belirtmiştir. Özbek ve diğerleri (2019) akran zorbalığını, bazen yeni öğrencilerin bazen diğer akranlarından farklı yönleri olanların sık karşılaştıkları fiziksel, sözlü veya şiddet içeren ve tekrarlanan bir davranış olarak tanımlamışlardır. "Zorbalık kişinin kendisini, birey ya da grupların baskısından koruyamayacak durumda olduğu ve bu baskıya sürekli maruz kaldığı bir şiddet türüdür" (Roland, 2002, s.60).

UNICEF Türkiye (2022) siber zorbalığı, dijital teknolojiler kullanılarak gerçekleştirilen zorbalık şeklinde tanımlamıştır. Uzaktan eğitime geçiş ile birlikte teknoloji kullanım oranı artış göstermiş ve teknolojiyi kullanan küçük yaş grubu artmıştır. Bu durumun olumsuz yanları da mevcuttur. Özellikle siber zorbalık konusunda bilgisi yeterli olmayan veliler, çocukları bu durumla karşılaştıklarında ne yapacağını bilememektedir. Ailelere bu konuda çeşitli sorumluluklar düşmektedir. Anadolu Ajansı'nın (2019) Kaspersky haberinde Türkiye'de ailelerin yüzde 65'i internet risklerinden haberdar olduğu aktarılmıştır. Bu bilinci kazanmanın yolu, düşünmek ve sorgulamak ile başlar. Bilinçlenme hareketine yazılı ve görsel medyaya büyük görevler düşmektedir. Bu bilinci sağlamak için MEB resmi web sitesinde Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün (2020) hazırladığı teknolojinin doğru kullanımı için ailelere yönelik "Güvenli İnternet Kullanımı" ve "Siber Zorbalık" kılavuzunu 31 Mayıs 2020 tarihinde yayımlamıştır. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı ailelere destek amaçlı TRT EBA TV'de veli kuşağı başlamış, psikososyal

destek çağrı merkezleri hizmete girmiştir. MEB bilinçli internet kullanımı e-broşürleri 2020 yılının kasım ayında yayınlanmış, velilerle dijital ortamlarda şifre güvenliği için öneri paylaşımları yapılmıştır.

Ailelerin, uzaktan eğitimde çocuklarının internet faaliyetlerini gözlemlemeleri hatta denetlemeleri gerekmektedir. Bunun için de internet ve bilişim teknolojileri konularında bilinçli kullanıcı olunması ya da çocuklar için otomatik cihaz engelleme çözümleri getirmeleri gerekir. İnternetin bilinçli kullanımı konusunda sosyal medya aracılığıyla farkındalık oluşturulmalıdır. Veliler, çocuklarına internet kullanma becerileri kazandırılmalı, güvenli internet kullanımını özendirilmelidir. Aile içinde interneti bilinçli kullanma kuralları oluşturulup düzenli aralıklarla, ailenin aldığı bu kurallar hatırlatılmalıdır. Ayrıca internet kullanımı sonrasında çocuklarla konuşulup neler yaşadığı hakkında bilgi edinilmelidir.

Teknoloji kullanımına yönelik dersler ilkokulda verilen dersler arasında yoktur ve bu derslere ortaokullardan itibaren başlanmaktadır. Ortaokul 5 ve 6. sınıflarda Bilişim Teknolojileri ve Yazılım, 7 ve 8. sınıflarda ise Teknoloji ve Tasarım dersleri ve seçmeli ders olarak Medya Okuryazarlığı dersi bulunmaktadır. Bu gibi nedenlerle ilkokul öğrencilerinin uzaktan eğitime hazırbulunuşluklarının yetersiz olduğu düşünülmektedir. İlkokul düzeyindeki öğrencilerin teknoloji kullanımları ailelerinin akıllı telefonları, evlerinde bulunan bilgisayar ve tabletlerle mümkün olmaktadır. Her öğrencinin aynı olanaklara sahip olması ise zor bir ihtimaldir. Ülkemizde yerleşim birimlerinin internet alt yapısı bakımından aynı düzeyde olmaması öğrencilerin de eşit olanaklara sahip olamamasına yol açmaktadır.

2.9. Uzaktan Eğitimde Öğretmen ve Aile Görüşleri

Korona virüs nedeniyle yüz yüze eğitime ara verildiğinde öğretmenler de zorunlu bir döneme girdiler. Yurtbakan ve Akyıldız'ın (2020) yaptıkları çalışmada sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimleri için uzaktan hizmet içi eğitimlere katıldığı ortaya çıkmıştır. Öğretmenler kişisel ve mesleki gelişimlerine uzaktan eğitim döneminde de devam etmişlerdir. Özdemir (2016) çalışmasında eğitimcilerin meslek hayatları

boyunca pedagojik ve genel kültür anlamında kendini geliştirmesi gerektiğini bu durumun verilen eğitim hizmetinin kalitesini artıracağını belirtmiştir. Ayrıca okul yönetimi ve öğretmenler salgın boyunca, aileler ile iletişim halinde olmuş, öğrencilere yönelik eğitim faaliyetlerine devam etmiş ve MEB'e bağlı il milli eğitim müdürlükleri aracılığıyla, gerekli yerlerde velileri ve öğrencileri bu konuda bilinçlendirmişlerdir (MEB, 2020). Düzenli çalışma programları, ödevler ve hızlı dönüt verme ile öğretmenler süreçte aktif rol oynamışlardır. Birçok öğretmen canlı dersler düzenleyerek uzaktan eğitime destek olmuştur. EBA üzerinden çalışmalar oluşturulmuş, bu çalışmalara öğrencilerin katılması beklenmiştir. Öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde yüz yüze eğitimde yapılabilecek etkinliklerin büyük bir çoğunluğunu, EBA ve diğer iletişim kanalları yardımı ile internet üzerinden yaptıkları paylaşımlar yoluyla gerçekleştirmişlerdir. Çünkü yüz yüze eğitimde olduğu gibi uzaktan eğitimde de okul aile iş birliğinin önemi büyüktür.

Öğretmenler salgın döneminde farklı sorunlarla karşılaşmışlardır. Avcı ve Akdeniz (2021) yaptıkları araştırmada öğretmenlerin bu sorunlarını teknoloji ve alt yapı kaynaklı, öğrenci kaynaklı, veli kaynaklı ve öğretmen kaynaklı olmak üzere dört kategoriye ayırmıştır. Ayrıca öğretmenlerin bu sorunlara katılımı, iletişimi ve etkileşimi artırıcı etkinlikler yoluyla çözümler bulduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler ayrıca kendi ev ortam ve koşulları ile ilgili olarak farklı sorunlarla karşılaşmışlardır. Çetinkaya Aydın'a (2020) göre COVID-19 döneminde sözleşmeli öğretmen, yardımcı personel, ücretli öğretmen gibi birçok eğitim çalışanının maddi kaygılarla karşı karşıya olduğundan bahsetmiştir. MEB'in (2020) 1 Nisan 2020 tarihli haberine göre, ücretli öğretmenlere uzaktan eğitimin başlandığı günden itibaren ödeme yapılacağı açıklanmıştır. Ayrıca Resmi Gazete'de (2020) kamuda görev yapan eğitimci ve idarecilere ek ders ücretinin salgın başlangıcından itibaren verileceği yayınlanmıştır. COVID-19 salgını nedeniyle başlayan uzaktan eğitim sürecinde ailelere büyük görevler düşmüştür. Arslan, Görgülü Arı ve Hayır Kanat (2021) çocukların uzaktan eğitim sürecinde, daha az sorumluluk aldığı ve çocukların derslere aynı şekilde katılım göstermediklerine veli görüşlerinden ulaşmışlardır. Özellikle ilkokulda öğrencisi bulunan velilerin zamanı çok iyi ayarlaması ve gerektiğinde tekrarlar yapması gerekmektedir. Aileler, okul ve öğretmen ile işbirliği içerisinde olmalı, etkinliklerle süreci desteklemelilerdir. Çocuklarına verdikleri

sorumluluklar sayesinde çocuklarının özdenetimlerini ve kendine güvenlerini desteklemelidirler. Fakat her aile aynı bilince sahip olamamaktadır. Henüz öz denetime sahip olmayan ilkokul öğrencilerine yol gösteren aileler olmazsa, dersin hangi saatte başladığı konusu gibi oluşacak sıkıntılar ile başarıya ulaşmak zor olacaktır. Uzaktan eğitimde öğretmenlerin kontrolü ailelere göre daha az olmaktadır. Sarı ve Nayır'ın (2020) çalışmasına göre uzaktan eğitimin başladığı ilk zamanlarda öğretmen ve ailelerde belirsizlik gibi nedenlerle endişe başlamış, sonrasında bazı sorunların yaşanmasına neden olmuştur. Öğrencinin bu dönemde ailesiyle geçireceği zamanın fazla olması, aile üzerine düşen sorumluluğu da artıracaktır. Yılmaz, Mutlu ve Doğanay (2020) salgın dönemi uzaktan eğitim döneminde çocukların uyuma, çalışma ve yeme-içme rutinlerinde bazı aksaklıklar yaşandığı saptandığını paylaşmışlardır. Süreci yöneten ve öğrencilerin öğrenmelerini pekiştiren en önemli kaynak ailelerdir. Baltaş'a (2001) göre öğrenci başarısının yolu okul aile işbirliğinden önce veli öğrenci işbirliğine bağlıdır. Ayrıca Bayburtlu (2020) çalışmasında annesi ve babası çalışan çocukların uzaktan eğitim sürecinde kontrolsüz kalabildiği bu konuda önlemler alınması gerektiğinden bahsetmiştir.

2.10. Televizyonun Bir Eğitim Aracı Olarak Kullanılması

Günümüzde en yaygın olan kitle iletişim aracı televizyondur. Televizyon insanlara yeni pencereler açmaktadır, fakat bu pencereler televizyonun kendi göstermek istediklerini içermektedir. Özel kanalların sayısı son yıllarda giderek artmıştır. Özellikle reklamlarda ticari kaygı güdülmesinden dolayı çocukların televizyonu kontrollü bir şekilde izlemeleri gerekmektedir. Bu reklamlar ve yayın akışlarında geleneklerimize ya da çocukların gelişim dönemlerine uygun programların sayısı azdır. Bu şekilde kültürümüz yavaş yavaş, hissedilmeden yok olmaktadır. Aileler televizyonu, çocuklarına yemek yedirirken onların dikkatini toplayacağı bir etken olarak düşünmemelidir. Bu sebeple televizyonun bir eğitim materyali olarak kullanılması daha yerinde olacaktır. Televizyonlardaki eğitici programlar yaygınlaştırılmalı ve televizyon yoluyla eğitimin kalitesi arttırılmalıdır. Aileler çocuklarını televizyondan uzak tutmaları konusunda yeni yeni bilinçlenmeye başlarken, uzaktan eğitimin EBA TV vasıtasıyla bir anda hayata girmesi bu konuda

da bir tezatlığa sebep olmuştur. Uşun (2006), televizyonla yapılan ilk uzaktan eğitim uygulamasının 1932-1937 yıllarında ABD'de başladığından, sonraki yıllarda ise televizyon yoluyla yapılan eğitim yayınların ülkenin müfredatı ile birlikte ilerlediğinden, 1967 senesinden sonra da bu konuda önemli gelişmelerin olduğundan bahsetmiştir. COVID-19 salgınından sonra, okullar 16 Mart 2020 tarihinden itibaren alınan ilk karara göre iki haftalık süre ile tatil edilmiştir. 23 Mart 2020 tarihinden itibaren ise EBA ile eşzamanlı olacak şekilde TRT EBA TV yayınları üzerinden derslere başlanılmıştır. Görsel ve işitsel medya yoluyla program halka duyurulmuş, öğretmenlerin velilerine ulaşıp her velinin durumdan haberdar edilmesi sağlanmıştır. Gerekli uydu frekans numaraları çeşitli platformlarda defalarca yayınlanmıştır. Yine öğretmenler aracılığıyla EBA'ya nasıl giriş yapılacağı ve TRT EBA TV'nin ayarlarının nasıl yapılacağı açıklanmıştır. 23 Mart 2020 tarihinde EBA'ya giriş yapamayan ya da internet bağlantısı olmayan öğrenciler dersleri TRT EBA TV'den takip etme imkanı bulmuştur. TRT EBA TV için her hafta yayın akışı ve hangi derslerin hangi günler olacağı düzenli olarak EBA vasıtasıyla paylaşılmıştır. İlerleyen zamanlarda TRT EBA Anaokulu-İlkokul, Ortaokul ve Lise kanallarında gelişmeler yaşanmıştır. MEB'in (2020) resmi internet sayfasında bulunan habere göre; TRT EBA TV 2020-2021 eğitim öğretim yılı itibarıyla 112 branşta 812 öğretmenin görev yaptığı, 13 stüdyoda 1.653 ders videosunun hazırlanarak yayına ulaştırılmıştır. Birden fazla öğrencisi olan ailelerde öğrencilerin derslerinin çakışmaması için gün içinde derslerin tekrar saatleri de belirlenmiş bu yayın akışı velilerle paylaşılmıştır. Fırsat ve imkanları göz önüne alırsak belirli bir kesimin uzaktan eğitimi sadece televizyondan takip etmek zorunda kalmıştır. Kuzu'nun (2020) yaptığı araştırmaya göre, veliler EBA TV İlkokul derslerini hız, içerik ve süre olarak uygun bulmuşlardır.

2.11. Uzaktan Eğitimde Alt Yapı Yetersizlikleri

Günümüzde dijital teknolojilerin gelişmesi ve tüm yararlarına rağmen yeterli şartlar sağlanamadığı için teknolojinin bu olanakları tam kapasite ile kullanılamamaktadır. Uzaktan eğitime erişim sağlanabilmesi için birçok bileşenin bir arada olması gerekmektedir. Öncelikle öğretmenin ve öğrencinin uzaktan eğitime ulaşabileceği

yeterli internet alt yapısı bulunmalı ve derse katılmayı sağlayacak bir cihaz olmalıdır. Bu cihaza (akıllı telefon, tablet, bilgisayar vb.) canlı ders uygulanması yüklenmelidir. Ayrıca bu cihazın ve uygulamanın kullanılabilmesi için yeterli bilgiye sahip olunması gerekmektedir. Güvenli internet sağlanabilmesi için anti virüs programları da gerekli olmaktadır. Canlı derste kullanılacak cihazın mikrofon ve kamera özelliğinin olması da ders sırasındaki etkileşimi artırmaktadır. Bu bileşenlerden bir veya bir kaçının eksik olması uzaktan eğitime erişimi engelleyecektir. Altıparmak vd. (2011) teknolojik sorunlardan kaynaklanan aksaklıkların özdenetimi tam gelişme gösteremeyen çocuklar için motivasyon kaybına neden olabileceğinden, Birişçi (2013) literatürde uzaktan eğitim konulu çalışmalarda internet bağlantısı, alt yapı ve donanımsal sorunlar nedeniyle, uzaktan eğitim sürecinin olumsuz etkilendiğinden, Çığlık ve Bayrak (2015) uzaktan eğitimde bağlantı kalitesi veya karşı karşıya kalınan kopukluklar ya da ders materyallerine ulaşılamaması öğrencilerin süreçten olumsuz etkilenmelerine yol açtığından bahsetmişlerdir. Yılmaz vd. (2020) yaptığı çalışmada ise birçok öğrencinin bağlantı sorunu ile karşı karşıya kaldığından bu durumun bazı bölgelerde daha yoğun yaşandığını açıklamışlardır. Yapılan araştırmalara bakıldığında süreç sadece öğrencileri değil öğretmenleri, velileri ve okul idarecilerini de etkilemektedir. İnternet bağlantı sorunu yaşayan öğretmen olduğunda tüm sınıfın etkileneceği unutulmamalıdır.

2.12. Öğrenci, Veli ve Öğretmen Motivasyonu

Eğitim sisteminde bütün paydaşların bir sistem içinde profesyonelce, eşgüdüm içinde hareket etmeleri beklenir. Bu bağlamda okulun paydaşları yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler, veliler ve okulun dışında yer alan diğer birey ya da kurumlardır. Yüz yüze eğitimden uzaktan eğitime geçilmesi yeni bir durum olması nedeniyle paydaşların etkilenmesi kaçınılmazdır. Uzaktan eğitim döneminde ailelere pek çok sorumluluk düşmüştür. Çocukları için fiziksel bir alan oluşturmak, çocuklarının davranışları ile gelişimlerini takip etmek, karşı karşıya kaldıkları sorunlara maddi manevi destek vermek bunlardan bazılarıdır. Öğretmenler uzaktan eğitim döneminde Beden Eğitimi ve Oyun derslerinde öğrencilerin motivasyonlarını yükseltmek, fiziksel aktivitelerini artırmak için uygun oyun ortamları da sağlamaya çalışmıştır. Yadigar (2020) oyunun

çocuğu merkeze alarak sorun çözme, karar verme gibi yetenekleri geliştirdiğini açıklamıştır. Güvenli internet ve teknoloji kullanımı konusunda da ailelerin çocuklarını bilgilendirmesi gerekliliği unutulmamalıdır. Ailelerin uzaktan eğitim sürecine özelikle ilkokul kademesinde doğrudan etkileri bulunmaktadır. Dolayısıyla bu dönemde ailelerin motivasyonu çocuklarını da doğrudan etkilemektedir. Salgın sürecinde ailelerin ve çocukların motivasyonlarında farklı dönemlerde artış veya azalma göstermiştir. Örneğin Kuzu'nun (2020) yaptığı araştırmaya göre televizyon yoluyla başlanan uzaktan eğitimin ilk dönemi tüm olumsuzluklara rağmen motivasyon kaybı olmadan sürdürüldüğü sonucuna ulaşılmıştır. Salgın döneminin başlarında aileler için motivasyon sağlamanın bir yolu olarak MEB (2020) tarafından TRT EBA TV'de 6 Nisan 2020 de "BİZDEN" isimli, çeşitli uzmanların katıldığı veli kuşağı yayınlanmaya başlamıştır. TRT EBA Veli kuşağı ile ailelere seslenen ve uzaktan eğitim sürecinin velilere aile içi iletişimi geliştirme fırsatı sunduğundan bahseden dönemin Milli Eğitim Bakanı Prof. Dr. Ziya Selçuk velilere çeşitli tavsiyelerde bulunmuştur. MEB'in (2020) 'Uzaktan Eğitim, Yakından İlgi' paketi ile ev içerisinde yapılabilecek örnek uygulamalar velilerin hizmetine sunulmuştur. 'Uzaktan Eğitim, Yakından İlgi' paket içeriğinde anasınıfından 8. Sınıfa kadar çeşitli ders programları, örnek oyunlar, velilere hatırlatmalar, örnek deneyler ve dersleri daha eğlenceli hale getirecek etkinlikler bulunmaktadır. Bu uygulamaların yanında yine MEB tarafından '100 Madde ile Eğleniyorum', 'Öğrenirken Eğlen, Eğlenirken Öğren', 'Günlük Etkinlik Programı' ve 'Kriz Durumunda Oyun' isimli etkinlikler de velilerin ve öğrencilerin hizmetine sunulmuştur. Bu tür etkinlikler aracılığıyla hem öğrencilerin aileleriyle kaliteli vakit geçirmesi hem eğlenerek öğrenmesi hem de ailelerin ve öğrencilerin motivasyonunun artırılması amaçlanmıştır. Süreç içerisinde gerek uzaktan eğitime erişimle ilgili gerekse ev ortam ve koşullarıyla ilgili çeşitli sorunlar yaşanmıştır. Yaşanan sorunlar ise en çok öğrencileri etkilemiştir. Bu süreçten öğrencileri en az hasarla çıkarmanın yolu ise öğretmen-aile işbirliğinden geçmektedir. Dönemin Milli Eğitim Bakanı Prof. Dr. Ziya Selçuk ile Türkiye'nin en büyük veli toplantısı düzenlenmiştir (MEB, 2020). Birçok veli bu süreçte herkes için yeni olan uzaktan eğitim ile ayrıntılı bir şekilde tanışmıştır.

2.13. Uzaktan Eğitimde Ders Saatlerinin Önemi

Uzaktan eğitim TRT EBA TV aracılığı ile başladıktan bir süre sonra EBA canlı ders uygulamaları ile sürdürülmüştür. EBA canlı ders uygulaması için gerekli alt yapı kurulana kadar yoğunluğu önlemek amaçlı çeşitli sınıf düzeyleri için saatler belirlenmiş ve ilkokul yöneticileri ve sınıf öğretmenleri işbirliği ile belirli sınıflara ders ataması yapmıştır. EBA girişlerinde sıkıntılar yaşanmaması için sınıfların ve öğretmenlerin EBA uygulamasını kullanabilecekleri saatler de ayrıca belirlenmiş ve yayınlanmıştır. 30 Nisan itibarıyla başlayan EBA canlı ders uygulaması için belirlenen saatler Şekil 2.1'de verilmiştir.

Şekil 2. 1: Sınıf bazlı canlı ders saatleri

Kaynak: (YEĞİTEK, 2020)

COVID-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimin başlamasından kısa bir süre sonra ders saatleri Milli Eğitim Bakanlığı'nın ilkokul ve diğer öğretim kademeleri için hazırladığı programa göre düzenlenmiştir. Ders saatleri, haftanın belirli günlerinde sabah 8.30'dan 14.20'ye kadar, diğer günler ise 14.30'dan 20.20'ye kadar devam etmiştir. İlkokul öğretmenlerinin derslerini bu saatler arasında gerçekleştirmeleri

istenilmiştir. EBA canlı ders ekleme sistemine, sadece belirlenen saatler içerinde ders ataması yapılabilmiştir. Şekil 2.2'te uzaktan eğitim ders saatleri verilmiştir.

Şekil 2. 2: Uzaktan eğitim ders saatleri

Kaynak: (eba.gov.tr 2020)

Salgın sürecinin yoğunlaştığı bazı dönemlerde sokağa çıkma yasağı uygulanmıştır. İç İşleri Bakanlığı'nın 18.11.2020 tarih ve 19161 sayılı "Koronavirüs Yeni Tedbirler" konulu genelgesine göre 18 yaş altında bulunan gençlerin 13.00-16.00 saatleri arasında dışarıya çıkabilecekleri belirtilmiştir. Ancak belirtilen saatler arasında 18 yaş altı gençlerin ve çocukların canlı dersleri bulunduğu için bu izinden faydalanamamışlardır. Bu doğrultuda MEB tarafından İç İşleri Bakanlığı'nın uygun gördüğü saatlere göre canlı ders planlamalarının yapılması istenmiştir. Bu durum bazı ders saatlerinin çok erken ya da çok geç olmasına neden olmuştur. 2021 Şubat itibariyle altyapılarda yapılan düzenlemeler sonrası EBA canlı ders atama ekranı ders saati 08.30-20.20 arasında ders ataması yapılmasına açılmıştır. Bu saatler arasında ders yapılabilecek olması öğretmenler ve öğrenciler açısından daha fazla esneklik sağlamıştır.

Hibrit eğitim sistemi bazı derslerin yüz yüze bazı derslerin çevrim içi olduğu bir sistemi ifade eder. Türkiye'de 2021 /2022 eğitim öğretim döneminde dersler öncelikle çevrim içi derslerle başlamış, salgının yoğunluk durumuna göre değişen aralıklarla hibrit eğitim yöntemine geçilmiştir. Öğrenciler haftanın iki günü okula geliyor haftanın bir günü ide çevrim içi derslerine katılıyorlardı. Kristanto (2017) hibrit eğitim yerine harmanlanmış eğitim ifadesini kullanmış, hem yüz yüze hem

çevrim içi ortamların yaratabileceği olumsuz durumları azaltmak için en uygun yöntem olarak ifade etmiştir.

2.14. Uzaktan Eğitim Sürecinde Bir Eğitim Ortamı Olarak Ev

Uzaktan eğitim süreci boyunca eğitimin sekteye uğramaması için çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Ülkemizde bulunan ilkokullar için ilk ve en hızlı yöntem olan televizyon aracılığıyla derslerin devam etmesi yöntemi olmuştur. Bu süreçte öğrenciler evlerinde televizyon başında derslerini dinlemeye süreci en az bilgi kaybıyla atlatmaya çalışmaktaydı. Daha sonra EBA canlı ders uygulaması yaygınlaşıp bütün kademelerde uygulanmaya başladı. Bu uygulamaların dışında ZOOM gibi farklı platformlar da kullanıldı. Bu dönemde evlerinde çevrim içi derslerine katılmaya başlamıştı. Yeterli teknolojiye, donanıma ve internet alt yapısına sahip olmayan öğrencilerin çevrim içi derslerine katılmalarında sorunlar yaşandı. Çünkü her öğrencinin evinde aynı ortam ve koşullarının bulunması sorun oluşturmaktaydı. Bazı evlerde çevrim içi derslere katılan birden fazla öğrencinin olması, ev ortamının kalabalık olması, velilerin çalışıyor olması gibi sebepler bunlardan bazılarıdır.

2.15. Konuya Yönelik Yapılan Araştırmalar

Araştırmada geniş bir literatür incelemesi yapılmıştır. Bu amaçla Google Scholar, Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi ve Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi (ULAKBİM) veri tabanlarında yer alan çalışmalar incelenmiştir.

Günümüzde teknolojinin gelişmesi ile birlikte eğitim öğretim süreçleri farklı uygulamalar ile zenginleşmiştir. Zaman, mekân ve öğrenme türü gibi zorunlulukları azaltan teknolojik araç ve gereçler, öğrenenlere kendilerinin düzenleyebileceği bir öğrenme fırsatı sunmaktadır. Salgın döneminde kesintisiz devam etmesi gereken bu süreci gerçekleştirmenin en kolay yolu Kahraman'a (2020) göre 'Uzaktan Eğitim' modelidir. Uzaktan eğitim ile ilgili çalışmaların COVID-19 süreci ile birlikte artış gösterdiği görülmektedir.

Uzaktan eğitimin, salgın sürecinde yüz yüze eğitimin yerini almaya başlamasıyla bu konudaki araştırmalar hız kazanmıştır. Ülkemizde bu kapsamda yapılan ilk çalışmalardan olan Bahçeşehir Üniversitesi (2020) uzaktan eğitim raporu ile büyük bir kitleye ulaşılmış fakat bu çalışma sadece özel okul velileri, öğretmenleri ve öğrencileri ile sınırlı kalmıştır. Birçok olanak bakımından devlet okullarındaki öğrencilerden farklılaşan özel okul öğrencileri, velileri ve öğretmenleri çoğunlukla uzaktan eğitimden memnun olduklarını, süreç ile sıkıntı yaşamadıklarını belirtmişlerdir.

Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı'nın (TEGV, 2020) Mayıs ayında velilerine uyguladığı anket sonuçlarına göre velilerin büyük bir çoğunluğunun eğitim faaliyetlerinin EBA (Eğitim ve Bilişim Ağı), EBA TV İlkokul ve kendi sınıf öğretmenleri ile sınırlı olduğu görülmüştür. Sınıf öğretmenlerinin velileri bilgilendirme ve velilerle iletişim kurmada, velilerin büyük bir çoğunluğuna ulaştıkları ortaya çıkmıştır. Yine bu çalışmada ailelerin ve öğrencilerin uzaktan eğitime önem vererek hemen uyum sağlamaya çalıştıkları belirtilmiştir. Öğrencilerde çeşitli duygu değişimlerinin yaşandığı ve en belirgin duygu değişiminin ise sıkılmadan kaynaklı olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Bozkurt (2020), öncelikle insanlığın sonra da eğitimin bir imtihandan geçtiğini belirttiği çalışmasında eğitimde köklü değişikliklere gidilmesi gerektiğini ve bu krizin gelişim için fırsat olduğunu belirtmiştir.

Fidan'ın (2020) *"Covid-19 Belirsizliğinde Eğitim: İlkokulda Zorunlu Uzaktan Eğitime İlişkin Öğretmen Görüşleri"* isimli çalışmasında nitel yöntem kullanılmıştır. Uzaktan eğitime yönelik öğretmen görüşlerinin incelenmesi için görüşme yöntemi kullanılmış, uzaktan eğitime erişim sorunu en önemli görüş olarak belirlenmiştir.

Türk Eğitim Derneği (TEDMEM, 2020) tarafından Ağustos ayında yapılan çalışmada, salgın sürecinde dünya genelinde uzaktan eğitim ile ilgili sorunlar belirlenmiş ve bu sorunlara çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır. Çalışmada

ülkelerin salgın sürecinde eğitim adına yaptığı çalışmalardan ve bu çalışmalara ulaşılabilme yüzdesinden de bahsedilmiştir.

Schleicher ve Reimers'in (2020) hazırlamış olduğu raporda okulların kapanması ve eğitim verilirken yaşanan değişiklikler ülkeler bazında ele alınmış, yaşanan zorlukların başında teknolojik donanım eksikliği ve internet alt yapı sıkıntısı olduğu açıklanmıştır. Ayrıca teknolojinin varlığı ve yeterliliğinin farklılığından bahsedilmiştir.

Süğümlü'nün (2021) yaptığı *"A case study on teaching Turkish through distance education"* isimli çalışmanın sonuçlarına göre Türkçe öğretimine yönelik yapılan uzaktan eğitim faaliyetlerinde internet bağlantı sorunları, ders sırasında ses sisteminde yaşanan sorunlar, çevrim içi derslere katılımın az olması uzaktan eğitim sürecine yönelik sorunlar olarak bildirilmiştir.

Yadigar ve Yadigar (2021) *"İlkokullarda uzaktan eğitime yönelik paydaş görüşleri"* adlı çalışmalarında katılımcıların büyük bir çoğunluğunun yeterli teknolojik cihaz ve internet altyapısına sahip olmalarına rağmen yüz yüze eğitimi çok daha verimli buldukları sonucuna ulaşmışlardır.

Ergüç Şahan ve Parlar (2021) *"Pandemi döneminde sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı problemler ve çözüm yolları"* adlı çalışmalarında salgın döneminde sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunları incelemişlerdir. Amaçlı örneklem kullanan araştırmacılar görüşme formu ile 16 sınıf öğretmenine ulaşmış olup öğrenci ve sınıf öğretmenleri için hibrit eğitimin verimsiz olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Saygı, (2019) *"Covid-19 pandemi uzaktan eğitim sürecinde sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlar"* isimli çalışmasında 40 sınıf öğretmenine anket uygulamış, uzaktan eğitimin en belirgin sorunlarının, öğrencilerin derslere katılımının az olması ve teknolojik yetersizlikler olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Kara ve Bozkurt'un (2021) *"Covid-19 pandemisi sürecinde okul yöneticiliği: Karşılaşılan sorunlar ve çıkarılan dersler"* isimli çalışmasında yarı yapılandırılmış görüşme formu Gaziantep ilinde 21 okul yöneticisine uygulanmıştır. Veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda öğretmenlerin dijital yetersizlik yaşadıkları, öğrencilerin çeşitli erişim sorunları ile karşılaştıkları, çevrim içi derslere öğrencilerin katılım sayısındaki azalmalar olduğu, paydaşlar arasındaki iletişim ve motivasyon sorunları yaşadıkları ortaya çıkmıştır.

Han, Demirbilek ve Demirdaş (2021) *"Okul yöneticisi ve öğretmenlerin koronavirüs (Covid-19) salgını sürecinde yürütülen uzaktan eğitime ilişkin görüşleri"* isimli çalışmasında Bingöl ilindeki 187 okul yöneticisine ulaşılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi uygulanan çalışmada veriler betimsel analiz ve içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Çalışma sonuçlarına göre uzaktan eğitime yönelik en çok tekrarlanan olumsuz özellik internet erişimine ve bağlantı sorunlarına yönelik sorunlar olmuştur. Uzaktan eğitim sürecinde çevrim içi derslere katılımların az olduğu ve derslerden alınan verimin düşük olduğunun belirtildiği çalışmada olumlu yönlerin olarak salgından koruması, esneklik sağlaması olduğu görülmüştür.

3. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, verilerin toplanma süreci, verilerin analizinde kullanılan bilgiler ve planlama süreci ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, ilkokullarda 2020 yılının mart ayından itibaren uygulanmaya başlanan uzaktan eğitime erişimi engelleyen faktörlerin ve yaşanan sorunların incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada nitel yöntem kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2008), nitel araştırmayı, nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların bütüncül bir şekilde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlamıştır. Morgan (1996), nitel yöntemle araştırılan konu ile ilgili derin bir algıya ulaşma gayreti söz konusu olduğunu belirtmiştir. "Nitel araştırmalarda genellikle gözlem, görüşme, doküman ve söylev analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanılır" (Baltacı, 2019, s. 368-388).

Araştırmada betimsel tarama yöntemlerinden çevrim içi anketler ve yarı yapılandırılmış görüşmeler kullanılmıştır. "Betimsel tarama yöntemleri, geniş gruplar üzerinde yürütülen, gruptaki bireylerin bir olgu ve olayla ilgili görüşlerinin, tutumlarının alındığı, olgu ve olayların betimlenmeye çalışıldığı araştırmalardır" (Karakaya, 2012, s. 59). "Görüşme nitel araştırmalarda sık tercih edilen, sosyal gerçekliği ortaya çıkarmada derinlemesine araştırma yapmak için kullanılan bir veri toplama tekniğidir" (Yüksel, 2020, s.1) şeklinde tanımlanmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Türkiye'deki ilkokullarda 2020 Mart ayından itibaren uygulanmakta olan uzaktan eğitime dahil olan ilkokul öğretmenleri, okul yöneticileri ve öğrenci velileri oluşturmaktadır. Veriler çevrim içi uygulanan anket, telefon ve ZOOM gibi iletişim araçlarıyla gerçekleşen görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Araştırma 1027 öğretmen ve 1309 öğrenci velisi üzerinde kolay örnekleme yöntemiyle uygulanmıştır. Kolay örneklemede istenilen sayıya ulaşıldığında veri toplama süreci sonlandırılmıştır. Türkiye geneli uygulanan öğretmen anketine 77 ilden, veli anketine ise 79 ilden katılım gerçekleşmiştir. Araştırmada pandemi koşullarından ve yüz yüze anket uygulamalarının bulaş riskini artırmasından dolayı çevrim içi anket uygulaması tercih edilmiştir. Anketler Google Formlar üzerinden çevrim içi olarak uygulanmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı güncel öğrenci ve öğretmen sayısı Tablo 3.1'de verilmiştir. MEB (2021) Strateji Geliştirme Başkanlığı'nın Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2020-2021 verilerine göre ilkokullarda halihazırda toplam 24 bin 576 ilkokulda 5 milyon 328 bin 391 öğrenci eğitim görmekte ve 306 bin 937 öğretmen görev yapmaktadır.

Tablo 3. 1: Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı güncel öğrenci ve öğretmen sayısı

Kademeler	Öğrenci	Öğretmen
Okul Öncesi	1.225.981	52.461
İlkokul	5.328.391	306.937
Ortaokul	5.212.969	370.798
Lise	6.318.602	382.109
Toplam	18.085.923	1.112.305

Kaynak: MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı, 2021.

Yarı yapılandırılmış görüşmelere katılımcı seçimi için MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı'nın güncel verilerinden yararlanılarak amaçlı örnekleme için kriterler oluşturulmuştur. İllere göre öğrenci sayıları Tablo 3.2'de verilmiştir. Araştırmada mümkün olduğunca farklı kişilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Görüşme soruları ile araştırmanın ayrıntılı ve derinlemesine incelenebilmesi için farklı illerden, farklı yerleşim birimlerinden, farklı okul türlerinden ve farklı sosyal statülerden 7 ilkokul öğretmeni, 7 ilkokul yöneticisi, 7 öğrenci velisine amaçlı örnekleme yoluyla

ulaşılmıştır. Amaçlı örnekleme olasılık temelli bir değildir. Tarhan'a (2015) göre amaçlı örneklemenin amacı araştırılan konuyu veya problemleri açığa çıkaracak zengin bilgi içeren durumları seçmek olduğundan amaçlı örnekleme yöntemleri birçok konunun açıklanmasında kullanılmakta olduğunu aktarmıştır. İllerde bulunan ilkokul öğrencilerinin sayılarına göre araştırmacı tarafından bir tablo oluşturulmuş bu tabloda öğrenci sayısına göre üst sıralarda bulunan iki, orta sıralarda bulunan üç ve alt sıralarda bulunan iki olmak üzere her görüşme formu için yedi il seçilmiştir. Görüşme yöntemi ile 19 farklı ile ulaşılmıştır. Örneklemin seçiminde farklı sosyolojik yapı, maddi olanaklar ve yerleşim yeri durumu gibi kriterler dikkatle araştırmaya dahil edilmiştir.

Tablo 3. 2: İllere göre öğrenci sayıları

İller	Öğrenci sayısı	İller	Öğrenci sayısı	İller	Öğrenci sayısı
İstanbul	923.211	Adıyaman	49.715	Kilis	18.985
Ankara	318.119	Şırnak	49.380	Uşak	18.597
Şanlıurfa	248.659	Ağrı	49.021	Giresun	18.529
İzmir	228.661	Muğla	48.553	Nevşehir	17.191
Gaziantep	222.381	Osmaniye	44.072	Edirne	16.653
Bursa	190.752	Eskişehir	42.743	Amasya	16.534
Adana	167.918	Afyonkarahisar	42.232	Rize	16.100
Diyarbakır	152.898	Trabzon	41.213	Iğdır	15.856
Konya	151.451	Ordu	36.824	Kastamonu	15.683
Hatay	148.367	Muş	35.996	Kırklareli	14.915
Antalya	147.949	Elazığ	34.147	Bolu	14.857
Mersin	129.874	Sivas	33.111	Yalova	14.691
Kocaeli	124.396	Siirt	29.221	Karaman	14.350
Van	100.416	Tokat	28.651	Kırıkkale	13.788
Kayseri	97.246	Bitlis	28.649	Kırşehir	12.645
Kahramanmaraş	95.541	Çorum	27.307	Burdur	12.487
Manisa	78.886	Zonguldak	27.280	Erzincan	12.127
Mardin	78.683	Aksaray	27.066	Bilecik	11.084
Samsun	71.330	Kütahya	26.517	Karabük	10.433
Tekirdağ	61.605	Çanakkale	23.864	Sinop	9.416
Sakarya	58.617	Niğde	22.337	Çankırı	8.676
Aydın	56.079	Isparta	21.722	Bartın	8.666
Denizli	55.742	Yozgat	21.319	Artvin	7.162
Balıkesir	55.664	Düzce	20.943	Gümüşhane	5.475
Batman	54.319	Hakkari	20.324	Ardahan	5.022
Malatya	51.435	Kars	19.616	Bayburt	4.151
Erzurum	50.105	Bingöl	19.147	Tunceli	3.044

Kaynak: (MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı, 2020. Araştırmacı tarafından uyarlanmıştır.)

İlkokullarda görev yapan öğretmen, veli ve okul yöneticileri ile yapılan görüşmeler için belirlenen iller Tablo 3.3'te verilmiştir. Öğretmenler İstanbul, Şanlıurfa, Siirt, Çorum, Bitlis, Artvin ve Tunceli illerinden; veliler Ankara, İzmir, Sivas, Tokat, Adana, Bayburt, Ardahan illerinden; okul yöneticileri İstanbul, Şanlıurfa, Afyonkarahisar, Kütahya, Çanakkale, Çankırı, Bartın illerinden katılım sağlamıştır. Bireysel görüşmeler ise salgın durumuna göre yüz yüze veya online olarak gerçekleştirilmiştir.

Tablo 3. 3: Yapılan görüşmeler için belirlenen iller

Paydaşlar	Özellik	İller
Öğretmen	Öğrenci sayısına göre üst sıralarda bulunan iller	İstanbul, Şanlıurfa
	Öğrenci sayısına göre orta sıralarda bulunan iller	Siirt, Çorum, Bitlis
	Öğrenci sayısına göre alt sıralarda bulunan iller	Artvin, Tunceli
Veli	Öğrenci sayısına göre üst sıralarda bulunan iller	Ankara, İzmir
	Öğrenci sayısına göre orta sıralarda bulunan iller	Sivas, Tokat, Adana
	Öğrenci sayısına göre alt sıralarda bulunan iller	Bayburt, Ardahan
Okul Yöneticisi	Öğrenci sayısına göre üst sıralarda bulunan iller	İstanbul, Şanlıurfa
	Öğrenci sayısına göre orta sıralarda bulunan iller	Afyonkarahisar, Kütahya, Çanakkale
	Öğrenci sayısına göre alt sıralarda bulunan iller	Çankırı, Bartın

3.2.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Tablo 3.4'te çevrim içi ankete katılan öğretmenlerin cinsiyet, yaş, eğitim durumu, çalışılan bölge, çalıştıkları okul türü, çalıştıkları okuldaki görevleri ve okutulan sınıf düzeyi/görevi ile ilgili özelliklere yer verilmiştir. Çevrim içi ankete 1027 öğretmen cevaplamış olup öğretmenlerin %74,0'ü kadın, %26,0'sı erkektir. Katılımcılar 23-64 yaş aralığında olup öğretmenlerin yaşlarına göre dağılımları: %9,7 20-29, %37,9 30-39, %19,8 40-49, %19,8 50-59 ve %1,9 ise 60-69 şeklindedir.

Araştırmaya daha çok kadınlar ve 30-39 yaş aralığındaki bireyler katılmıştır. 30-39 yaş aralığında bulunan öğretmen katılımcıların sosyal medya kullanımının üst yaş gruplarına göre daha yaygın olmasının bunun bir nedeni olduğu düşünülmektedir. Araştırmaya en az katılım ise 60-69 yaş aralığındadır. Katılımcıların eğitim durumları incelendiğinde %6,2'si ön lisans, %81,7'si lisans, %11,6'sı yüksek lisans ve %0,5'i ise doktora mezunudur. En çok katılım lisans mezunlarından olmuştur.

Katılımcılara görev yaptıkları şehirler sorulduğunda 77 ilden katılım gösterdikleri görülmüştür. En çok katılımın gerçekleştiği illerin başında 127 katılımcı ile İstanbul gelmekte, bu illeri 77 katılımcı ile Ankara, 75 katılımcı ile de İzmir izlemektedir. En az katılımcıya sahip iller ise 1 katılımcı ile Iğdır ve Gümüşhane'dir. Ardahan, Erzincan, Bayburt ve Tunceli illerinden veri toplanamamıştır. Araştırmada iller verilerin daha kolay incelenmesi için bölgeler bazında gruplandırılmıştır. Katılımcıların %26,4'ü Marmara, %21,5'i İç Anadolu, %17,5'i Ege, %10,7'si Akdeniz, %9,7'si Karadeniz, %8,6'sı Güneydoğu Anadolu ve %5,6'sı Doğu Anadolu Bölgesi'nden ankete katılım sağlamışlardır. En çok katılım 271 katılımcı ile Marmara Bölgesi'nden olmuştur.

Çalışılan okul türü incelendiğinde öğretmenlerin %92,6'sının devlet okulunda, %7,4'ünün ise özel okulda çalıştığı ortaya çıkmaktadır. Çalışılan okuldaki görevlerine bakıldığında katılımcıların %86,3'ü sınıf öğretmeni, %9,3'ü branş öğretmeni ve %4,4'ü okul yöneticisi olarak görev yapmaktadır. Öğretmenlerin %20,1'i 1. sınıf, %22,2'si 2. sınıf, %22,9'u 3. sınıf, %21,9'u 4. sınıf okutmaktadır; %12,9'u ise okul yöneticisi ve branş öğretmeni olarak görev yapmaktadır.

Tablo 3. 4: Ankete katılan öğretmenlerin demografik özellikleri

Değişkenler	Kategoriler	*f*	%
Cinsiyet	Kadın	760	74,0
	Erkek	267	26,0
Yaş Aralığı	20-29	100	9,7
	30-39	389	37,9
	40-49	315	30,7
	50-59	203	19,8
	60-69	20	1,9
Eğitim Durumu	Ön lisans	64	6,2
	Lisans	839	81,7
	Yüksek lisans	119	11,6
	Doktora	5	,5
Çalışılan Bölge	Marmara Bölgesi	271	26,4
	İç Anadolu Bölgesi	221	21,5
	Ege Bölgesi	180	17,5
	Akdeniz Bölgesi	110	10,7
	Karadeniz Bölgesi	100	9,7
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	88	8,6
	Doğu Anadolu Bölgesi	57	5,6
Çalışılan Okul Türü	Devlet Okulu	951	92,6
	Özel Okul	76	7,4
Çalışılan Okuldaki Görev	Sınıf Öğretmeni	886	86,3
	Okul Yöneticisi	45	4,4
	Branş Öğretmeni	96	9,3
Okutulan Sınıf Düzeyi/ Görevi	1. sınıf	206	20,1
	2. sınıf	228	22,2
	3. sınıf	235	22,9
	4. sınıf	225	21,9
	Okul yöneticisi	37	3,6
	Branş Öğretmeni	96	9,3
Toplam		1027	100,0

Tablo 3.5'te çevrim içi ankete katılan velilerin cinsiyetleri, yaş aralığı, eğitim durumları, yaşadıkları bölge, çocuklarının devam ettikleri okul türü ve çocuk sayıları verilmiştir. Araştırmaya 1309 veli katılmıştır. Velilerin %94,5'i kadın, %5,5'i erkektir. Katılımcılar 24-65 yaş aralığındadır. Velilerin yaşları incelendiğinde; %10,5'i 24-30, %44,0'ı 31-37, %37,8'i 38-44, %7,2'si 45-51, %0,4'ü 52-58 ve %0,2'si ise 59-65 yaş aralığında oldukları görülmüştür. Katılımcıların eğitim durumlarına bakıldığında %10,3'ü ilkokul, %12,3'ü ortaokul, %34,8'i lise, %11,7'si ön lisans, %26,7'si lisans, %3,9'u yüksek lisans ve %0,3'ü doktora mezunudur. Veliler araştırmaya 79 ilden katılım göstermiştir. En çok katılımın gerçekleştiği iller arasında 262 katılımcı ile İstanbul, 112 katılımcı ile İzmir ve 107 katılımcı ile

Ankara gelmektedir. Hakkari ve Şırnak'tan veri toplanamamıştır. İller bölgeler bazında gruplara ayrılmıştır. Veliler %37,1 Marmara, %20,6 İç Anadolu, %16,3 Ege, %11,2 Akdeniz, %9,1 Karadeniz, %3,1 Doğu Anadolu ve %2,5 Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden ankete katılım sağlamıştır. Velilerin %49,7'sinin tek çocuğu, %40,9'unun 2 çocuğu, %7,5'inin 3 çocuğu ve %1,9'unun ise 4 ve üstü çocuğu olduğunu belirtilmiştir. Katılımcıların %90,6'sının 1 veya 2 çocuklu olduğu görülmektedir.

Tablo 3. 5: Ankete katılan velilerin demografik özellikleri -I

Değişkenler	Kategoriler	*f*	%
Cinsiyet	Kadın	1237	94,5
	Erkek	72	5,5
Yaş Aralığı	24-30	137	10,5
	31-37	576	44,0
	38-44	495	37,8
	45-51	94	7,2
	52-58	5	,4
	59-65	2	,2
Eğitim Durumu	İlkokul mezunu	135	10,3
	Ortaokul mezunu	161	12,3
	Lise mezunu	456	34,8
	Ön lisans	153	11,7
	Lisans	349	26,7
	Yüksek lisans	51	3,9
	Doktora	4	,3
Yaşadıkları Bölge	Marmara Bölgesi	486	37,1
	İç Anadolu Bölgesi	269	20,6
	Ege Bölgesi	214	16,3
	Akdeniz Bölgesi	147	11,2
	Karadeniz Bölgesi	119	9,1
	Doğu Anadolu Bölgesi	41	3,1
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	33	2,5
Okul Türü	Devlet Okulu	1253	95,7
	Özel Okul	56	4,3
Çocuk Sayısı	1 çocuk	651	49,7
	2 çocuk	535	40,9
	3 çocuk	98	7,5
	4 ve üstü	25	1,9
Toplam		1309	100,0

Velilere, ilkokula devam eden çocuklarının kaçıncı sınıfa gittikleri sorulmuş, elde edilen cevaplar Tablo 3.6'te verilmiştir. Katılımcı velilerin ilkokul düzeyinde olan

öğrencilerinin hangi sınıflarda yer aldığı sorulmuştur. Katılımcıların ilkokula devam eden çocuklarının %30,2'si 1. sınıfta, %28,3'ü 2. sınıfta, %24,8'i 3. sınıfta ve %27,8'i 4. sınıfta okumaktadır. "Birleştirilmiş sınıfta eğitim alan çocuğunuz var mı?" sorusuna %3,3'ü "evet", %96,7'si "hayır" cevabını vermiştir. Bazı velilerin ilkokul düzeyinde birden fazla çocuğu olması sebebiyle birden fazla seçenek işaretleyen veliler de bulunmaktadır. 1309 veliden alınan cevaplara göre 1499 öğrencinin ilkokul uzaktan eğitim sürecinin araştırma sonucuna etki ettiği düşünülmektedir.

Tablo 3. 6: Ankete katılan velilerin demografik özellikleri -II

Sorular		*f*	%
1.sınıfa giden çocuğunuz var mı?	Evet	396	30,2
	Hayır	913	69,8
2.sınıfa giden çocuğunuz var mı?	Evet	371	28,3
	Hayır	938	71,7
3.sınıfa giden çocuğunuz var mı?	Evet	325	24,8
	Hayır	984	75,2
4.sınıfa giden çocuğunuz var mı?	Evet	364	27,8
	Hayır	945	72,2
Birleştirilmiş sınıfta eğitim alan çocuğunuz var mı?	Evet	43	3,3
	Hayır	1266	96,7
Toplam		1309	100,0

Tablo 3.7'de görüşmeye katılan öğretmenlerin cinsiyetleri, yaş aralığı, kıdem yılı, yaşadıkları bölge, çocuk sayısı, sınıf mevcudu ve çevrim içi derse katılan ortalama öğrenci sayıları verilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formuna katılan öğretmenlerin cinsiyet dağılımına bakıldığında %71,3'ü kadın %28,7'si erkektir. Öğretmenlere uygulanan görüşme formuna kadın katılımcıların daha fazla katkı sağladığı görülmektedir. Katılımcılara yaşları sorulmuş alınan cevaplar ile 27-47 yaş aralığında olan öğretmenlerin verileri gruplandırılmıştır. Katılımcı öğretmenlerin %42,9'u "27-33", %42,9'u "34-40" ve %14,2'si "41-47" yaş aralığındadır. Katılımcılara kıdem yılları sorulmuş alınan cevaplar ile "4-25" yıl arasında görev yapan öğretmenlerin verileri gruplandırılmıştır. Katılımcı öğretmenlerin %42,9'u "4-10", %42,9'u "11-17" ve %14,2'si "18-25" yıl aralığında görev yaptıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %28,7'si Doğu Anadolu, %28,7'si Güneydoğu Anadolu, %14,2'si İç Anadolu, %14,2'si Karadeniz ve %14,2'si Marmara Bölgesi'nden görüşme formuna katılım sağlamıştır. Katılımcıların %14,2'sinin 1

çocuğu, %28,7'sinin 2 çocuğu %28,7'sinin 3 veya daha fazla çocuğu bulunmaktayken; %28,7'sinin ise çocuğunun olmadığını belirtmiştir. Öğretmenlere sınıf mevcudu sorulmuş, 14-40 öğrenci arasındadır. Veriler daha kolay yorumlanabilmesi için gruplandırılmıştır. Katılımcı öğretmenlerin sınıflarının mevcudu %28,6'sı "14-22", %28,6'sı "23-31" ve %42,8'i "32-40 öğrenci arasındadır. Katılımcı öğretmenlerin sınıfları içerisinde en kalabalık sınıf, 40 öğrenci ile Şanlıurfa ilindedir. Öğretmenlere çevrim içi derslere katılan öğrenci sayıları yöneltilmiş bu yanıtların %57,1'i "6-13", %28,6'sı "14-21" ve %14,2'si "22-29" öğrenci arasındadır. Görüşmeye katılan öğretmenlerin sınıflarında toplam 196 öğrenci bulunmaktadır. Çevrim içi derslere bu öğrencilerin %50,5'si katılmıştır. Bu oran görüşmeye katılan öğretmenlerin öğrencilerinin yarısının çevrim içi derslere katılmadığını ya da katılamadığını açık bir şekilde göstermektedir.

Tablo 3. 7: Görüşmeye katılan öğretmenlerin demografik özellikleri

Değişkenler	Kategoriler	*f*	%
Cinsiyet	Kadın	5	71,3
	Erkek	2	28,7
Yaş Aralığı	27-33	3	42,9
	34-40	3	42,9
	41-47	1	14,2
Kıdem Yılı	4-10	3	42,9
	11-17	3	42,9
	18-25	1	14,2
Yaşadıkları Bölge	Doğu Anadolu Bölgesi	2	28,7
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	2	28,7
	İç Anadolu Bölgesi	1	14,2
	Karadeniz Bölgesi	1	14,2
	Marmara Bölgesi	1	14,2
Çocuk Sayısı	Çocuğu yok	2	28,6
	1 çocuk	1	14,2
	2 çocuk	2	28,6
	3 çocuk ve üstü	2	28,6
Sınıf mevcudu	14-22 öğrenci	2	28,6
	23-31 öğrenci	2	28,6
	32-40 öğrenci	3	42,8
Çevrim İçi Derse	6-13 öğrenci	4	57,1
Katılan Ortalama	14-21 öğrenci	2	28,6
Öğrenci Sayısı	22-29 öğrenci	1	14,2
Toplam		7	100,0

Tablo 3.8'de görüşmeye katılan velilerin cinsiyetleri, yaş aralığı, yaşadıkları bölge, ortalama gelirlerini, çocuk sayılarını, ilkokula devam eden çocuk sayılarını, çocuklarının odası olup olmadığını ve bir günde ortalama kaç saat tablet/ telefonla zaman geçirdiklerinin bulgularına yer verilmiştir. Görüşmeye katılan velilerin demografik özellikleri verilmiştir.

Katılımcıların %57,1'i kadın, %42,9'u erkektir. 38- 49 yaş aralığında bulunan yaşlar kategorilere ayrılmış olup velilerin %71,4'ü "38-41", %14,3'ü "42-45" ve %14,3'ü "46-49" yaş aralığındadır. Görüşmeye velilerin %42,9'u İç Anadolu, %14,3'ü Ege, %14,3'ü Karadeniz, %14,3'ü Doğu Anadolu ve %14,3'ü Akdeniz Bölgesi'nden katılım sağlamışlardır. Velilerin aylık ortalama gelirleri sorulmuştur. Katılımcı velilerin %14,3'ü "2.000₺-5000₺", %57,1'i "6.000₺-9.000₺" ve %28,6'sı "10.000₺-13.000₺" aralığında ortalama gelire sahip olduklarını belirtmiştir.

Velilerin %14,3'ü 1, %57,1'i 2 %14,3'ü 3 ve %14,3'ü 4 çocuk sahibi olduklarını açıklamışlardır. Velilere ilkokula devam eden çocukların sayısı sorulmuştur. Katılımcıların %85,7'sinin 1, %14,3'ünün 2 çocuğu ilkokula devam etmektedir. Katılımcı 7 velinin toplamda 16 çocuğu bulunmaktadır. Bu çocukların %50,0'si ilkokula devam etmektedir. "Çocuğunuzun kendi odası var mı?" sorusuna velilerin %42,8'i "evet" ve %57,2'si "hayır" cevabını vermiştir.

"Çocuğunuz tablet veya telefonla günde ortalama kaç saat geçiriyor?" sorusuna velilerin %42,8'i "1-2 saat", %28,6'sı "3-4 saat" ve %28,6'sı "5 saatten fazla" şeklinde cevaplar vermişlerdir.

Tablo 3. 8: Görüşmeye katılan velilerin demografik özellikleri

Değişkenler	Kategoriler	*f*	%
Cinsiyet	Kadın	4	57,1
	Erkek	3	42,9
Yaş Aralığı	38-41	5	71,4
	42-45	1	14,3
	46-49	1	14,3
Yaşadıkları Bölge	İç Anadolu Bölgesi	3	42,9
	Ege Bölgesi	1	14,3
	Karadeniz Bölgesi	1	14,3
	Doğu Anadolu Bölgesi	1	14,3
	Akdeniz Bölgesi	1	14,3
Aylık ortalama gelir	2.000₺-5.000₺	1	14,3
	6.000₺-9000₺	4	57,1
	10.000₺-13.000₺	2	28,6
Çocuk Sayısı	1 çocuk	1	14,3
	2 çocuk	4	57,1
	3 çocuk	1	14,3
	4 çocuk	1	14,3
İlkokula devam eden	1 çocuk	6	85,7
çocuk sayısı	2 çocuk	1	14,3
Kendi odası var mı?	Evet	3	42,8
	Hayır	4	57,2
Çocuğunuz tablet/	1-2 saat	3	42,8
telefon ile günde ortalama	3-4 saat	2	28,6
kaç saat geçiriyor?	5 saatten fazla	2	28,6
Toplam		7	100,0

Tablo 3.9'da görüşmeye katılan okul yöneticilerinin cinsiyet, yaş aralığı, kıdem yılı, kurumdaki görev, yaşadıkları bölge, okul mevcudu, çevrim içi derse katılan ortalama öğrenci sayısı ve okulda EBA noktasının varlığına dair özellikler verilmiştir. Görüşmeye katılan okul yöneticilerinin demografik bilgileri verilmiştir. Katılımcıların %28,6'sı kadın, %71,4'ü erkektir. Katılımcıların %28,6'sı "34-37", %42,8'i "38-41" ve %28,6'sı"42-45" yaş aralığındadır. Okul yöneticilerinin %42,9'u "12-15", %42,9'u "16-20" ve %14,2'si "21-24" yıl arasında görev yapmıştır. Katılımcı okul yöneticilerinin %28,6'sı okul müdürü, %71,4'ü ise müdür yardımcısıdır. Okul yöneticilerinin %28,6'sı Ege, %28,6'sı Marmara, %14,3'ü Karadeniz, %14,3'ü Güneydoğu Anadolu ve %14,3'ü İç Anadolu Bölgesi'nden katılım sağlamışlardır. Katılımcılar okullarında %42,8'i "0-299", %28,6'sı "300-599" ve %28,6'sı "600 ve üstü" öğrenci olduğunu belirtmişlerdir. "Çevrim içi derse katılan ortalama öğrenci sayısı kaçtır?" sorusuna katılımcıların %42,8'i "50-249",

%28,6'sı "250-449" ve %28,6'sı "450-649" öğrenci olduğuna değinmiştir. Görüşmeye katılan okul yöneticilerinin okullarında toplam 3038 öğrenci bulunmaktadır. Bu öğrencilerin %70,1'i canlı derslere katılım sağladığı görülmektedir. Okul yöneticilerine "Okulunuzda EBA destek noktası var mı?" sorusu yöneltilmiş ve %57,1'i "evet", %42,9'u "hayır" yanıtını vermiştir.

Tablo 3. 9: Görüşmeye katılan okul yöneticilerinin demografik özellikleri

Değişkenler	Kategoriler	*f*	%
Cinsiyet	Kadın	2	28,6
	Erkek	5	71,4
Yaş Aralığı	34-37	2	28,6
	38-41	3	42,8
	42-45	2	28,6
Kıdem Yılı	12-15	3	42,9
	16-20	3	42,9
	21-24	1	14,2
Kurumdaki Görevi	Müdür	2	28,6
	Müdür yardımcısı	5	71,4
Yaşadıkları Bölge	Ege Bölgesi	2	28,6
	Marmara Bölgesi	2	28,6
	Karadeniz Bölgesi	1	14,3
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	1	14,3
	İç Anadolu Bölgesi	1	14,3
Okul Mevcudu	0-299	3	42,8
	300-599	2	28,6
	600 ve üstü	2	28,6
Çevrim İçi Derse Katılan	50-249	3	42,8
Ortalama Öğrenci Sayısı	250-449	2	28,6
	450-649	2	28,6
Okulunuzda EBA	Evet	4	57,1
Destek Noktası Var mı?	Hayır	3	42,9
Toplam		7	100,0

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket ve görüşme yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Araştırmada ilkokullarda COVID-19 döneminde uzaktan eğitime erişimi engelleyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen anketler (EK 1 ve EK 2), ilkokul öğretmenleri ve öğrenci velilerine çevrim içi olarak uygulanmıştır. Araştırmacı tarafından anket soruları hazırlandıktan

sonra uzman görüşüne sunularak kapsam geçerliği sağlanmaya çalışılmıştır. Anketler uzman görüşleri doğrultusunda yeniden düzenlenerek son halleri oluşturulmuştur. Öğretmen ve veli anketlerinin her biri iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların demografik bilgilerini belirlemeye yönelik 14 soru ve ikinci bölümde COVID-19 döneminde uzaktan eğitime erişimi engelleyen faktörleri ortaya çıkarmaya yönelik 11 soru yer almaktadır.

Araştırmada anketlerin yanı sıra daha detaylı bilgiye ulaşmak amacıyla okul yöneticisi, öğretmen ve velilerle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formları (EK 3, EK 4, EK 5) kullanılarak öğretmen (N=7), okul yöneticisi (N=7) ve velilerle (N=7) yarı yapılanmış görüşmeler çevrim içi olarak yapılmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme soruları kapsam geçerliğini sağlamak amacıyla uzman görüşüne sunulmuş ve sorular bu değerlendirmeler doğrultusunda düzenlenmiştir. Öğretmen, okul yöneticisi ve velilere görüşme formlarının birinci bölümünde katılımcıların demografik özellikleri belirlemeye yönelik 8 soru ve ikinci bölümünde COVID-19 döneminde uzaktan eğitime erişimi engelleyen faktörlerin ve yaşanan sorunların incelenmesine yönelik 8 soru yer almaktadır.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada literatür taraması, anket ve görüşme tekniği kullanılmıştır. Uzaktan eğitim konusunda Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, Google Scholar ve Çankırı Karatekin Üniversitesi Kütüphanesi veri tabanlarındaki kaynaklar taranmış, veri toplama araçları ise araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Sorular öğretmenler, veliler ve okul yöneticileri için farklılaşmaktadır. Araştırmacı tarafından geliştirilen anketlerin kapsam geçerliği için uzman görüşü ve etik kurul izni alındıktan sonra araştırmacı tarafından kolay örnekleme yoluyla öğretmen ve velilere çevrim içi olarak uygulanmıştır.

Araştırmada bir diğer veri toplama yöntemi olarak görüşme yöntemine başvurulmuştur. Yarı yapılandırılmış bireysel görüşme yöntemi ile ilkokulda görev yapan öğretmen, okul yöneticisi ve öğrenci velilerinin uzaktan eğitime erişimde yaşanan sorunlar hakkındaki görüşleri araştırmacı tarafından uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanan görüşme formu aracılığı ile toplanmıştır. Görüşmeler 20-25 dakikalık ZOOM platformu üzerinden veya telefon ile gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler sırasında notlar alınmıştır. Görüşme sorularına verilen cevapların kısa olması halinde katılımcılara sonda soruları yöneltilerek derinlemesine cevaplar alınmaya çalışılmıştır. Araştırmada veri toplama yöntemi olarak doküman analizi yöntemine de başvurulmuştur.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada kolay örnekleme yöntemiyle gerçekleştirilmiş çevrim içi anketlerden elde edilen veriler üzerinde SPSS- 22 paket programı yardımıyla frekans ve yüzde hesaplamaları yapılmış ve bulgular; ilgili literatür ışığında yorumlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formları ile toplanan veriler üzerinde içerik analizi yapılmış ve katılımcıların cevaplarındaki ortak temalar bulunmaya çalışılmıştır. "İçerik analizi yöntemi, istatistiki veriler kullanılarak araştırmacının sistematik ve objektif bir yorum yapabilmesini sağlar" (Koçak ve Arun, 2006, 24). Çalık ve Sözbilir (2014) içerik analizinin; meta-analiz, meta-sentez ve betimsel içerik analizi olarak üç ayrı yöntemden oluştuğunu açıklamıştır. "İçerik analizi kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması ile birlikte akademik araştırmalarda en çok tercih edilen araştırma yöntemleri arasındadır ve toplumbilimlerinin her alanında kullanılır" (Çilingir, 2017, 149). İçerik analizi yapılırken öncelikle konu ve yöntem seçimi yapılmaktadır. Daha sonra analiz edilecek bağlam belirlenmektedir. Üçüncü adımda temalar belirlenmekte ve son olarak kodlar oluşturulmaktadır. Araştırmacı tarafından içerik analizinin adımları sırasıyla gerçekleştirilmiş ve analiz bu kurallara uygun olarak düzenlenmiştir. Ayrıca her soru için verilen yanıtların frekans değerine bakılmış, yüksek frekanstan düşük frekansa doğru sıralanarak tablo haline getirilmiştir. Alınan cevaplar doğrultusunda uzaktan eğitim süreci ile ilgili temalar ve kodlar

değerlendirilmiştir. Görüşmelerden elde edilen bulgular anketlerden elde edilen bulgularla birlikte ve ilgili literatür ışığında bütüncül bir biçimde yorumlanmıştır.

3.6. Geçerlik ve Güvenirlik

Geçerlik bir ölçme aracının ölçmek istediği özelliği başka değişkenlere veya özelliklere karıştırmadan tam ve doğru olarak ölçmesidir. Bir veri toplama aracının sadece kullanıldığı maksat için geçerliğe sahip olması söz konusudur. Araştırmada Türkiye'deki ilkokullarda COVID-19 döneminde uzaktan eğitime erişimi engelleyen faktörlerin ve yaşanan sorunların belirlenmesi amaçlanmış ve araştırmacı tarafından hazırlanan veri toplama araçları bu amaca yönelik hazırlanmıştır. Araştırmada kullanılan anket ve görüşme sorularının hazırlanması için konu alanında yapılan yerli ve yabancı çalışmalar taranarak uzaktan eğitime erişime engel olan faktörler ve uzaktan eğitimle ilgili sorunlar belirlenmiştir. İlgili literatür doğrultusunda araştırmacı tarafından hazırlanan anket ve görüşme formlarının kapsam geçerliğini sağlamak amacıyla hazırlanan anketler ve görüşme soruları uzman görüşüne sunulmuş (1 ölçme değerlendirme uzmanı, 1 program geliştirme uzmanı ve 1 sınıf öğretmenliği eğitimi uzmanına) ve geri bildirimler doğrultusunda düzeltmeler yapılmıştır. Görüşmelerde geçerliği arttırmak adına katılımcıların ifadelerinden direk alıntılar yapılacaktır.

Bademci'ye (2019) göre güvenirlik; belirli bir evrene veya örnekleme uygulanan veri toplama aracıyla elde edilen ölçümlerin tutarlılığı ve tekrarlanabilirliğidir. Ölçme sonucuna karışabilecek tesadüfi hataları en aza indirmek amacıyla kullanılır. Anketler uygulanmada ve bireysel görüşmeler yapılmadan önce katılımcılara onam formları sunularak onayları alındıktan sonra araştırmaya katılımları sağlanacaktır. Onam formalarında araştırmaya katılmanın gönüllülük esasına dayalı olduğu, araştırma sonuçlarının araştırma amacı dışında hiç bir yerde paylaşılmayacağı ve araştırmaya katılanların kişisel bilgilerinin istenmeyeceği ve görüşme yöntemine özel olarak bireylerin kimliklerinin gizleneceği belirtilmiştir. Katılımcıların onam formlarını okuyarak çalışmaya gönüllü olarak katılmaları araştırmanın güvenirliği açısından önemlidir. Onam formu bireylerin kendilerini güvende hissederek samimi

duygu ve düşüncelerini ortaya koymalarını sağlamak ve araştırmacının etik sorunluluklarını gerçekleştirmek adına gereklidir. Anketlerin Google formlarda doldurulması katılımcıların formları doldurma sırasında yapacağı hatalar dışında puanlayıcı kaynakları hataları önleyecektir. Görüşme yönteminde de güvenirliği artırmak adına görüşmeler kayıt altına alınacak ve görüşmecinin not alma hızından kaynaklı yanlış aktarım ve hataların önüne geçilecektir. İçerik analizi sırasında kodlamalar bir den fazla kişi tarafından yapılarak kodlama hatalarının önüne geçilmeye çalışılacaktır. Görüşme sırasında görüşmeci mimik, vücut dili ve ses tonu ile görüşülen bireylerin cevaplarını yönlendirmeyecek ve görüşlerini rahatça paylaşabilecekleri bir ortam oluşturacaklardır.

4. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırma problemi çerçevesinde elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bulgular alt problemlere göre gruplanmış olup, önce anketlerden elde edilen bulgular daha sonra da görüşme bulguları verilmiştir.

4.1. Uzaktan Eğitime Erişimi Engelleyen Teknoloji Kaynaklı Sorunlara Yönelik Bulgular

Araştırmacı tarafından hazırlanan araştırmanın alt problemlerinin ilk sorusu "Uzaktan Eğitime Erişimi Engelleyen Teknolojik Yetersizlikler Nelerdir?" şeklindedir. Bu soru ile ilgili anket maddeleri ve görüşme sorularının bulgularına bu bölümde yer verilmiştir.

Tablo 4.1'de öğretmenlerin internet bağlantısı, internet erişimi ve evde bulunan teknolojik araçlarla ilgili sorulara verdikleri yanıtlar yer almaktadır. Tablo 4.1 ile katılımcılara yöneltilen "Evinizde internet bağlantısı var mı?" sorusuna öğretmenlerin %95,9'u evet, %4,1'i hayır cevabını vermiştir. "İnternete erişimi nasıl sağlıyorsunuz?" sorusuna öğretmenlerin %90,4'ü "Wi-Fi", %7,8'i "Mobil internet" kullandığını belirtmiş, %1,9'u ise "Diğer" seçeneğini işaretlemiştir. Katılımcıların %95,2'sinin evinde televizyon bulunmaktadır. Öğretmenlerin %97,1'inin evinde akıllı telefon, %95,5'inde bilgisayar %45,4'ünün ise tablet bulunmaktadır. Bu teknolojik cihazların hepsinin evinde bulunduğu 442 katılımcı bulunmaktadır. Ankete katılan öğretmenlere "İnternet sağlamak için aylık ödediğiniz ücret ne kadardır?" sorusu sorulmuş alınan cevaplar gruplandırılarak kategorilere ayrılmıştır. Katılımcı öğretmenlerin %2,7'si 0-49₺ aralığında, %51,4'ü 50- 99₺ aralığında, %32,9'u 100-149₺ aralığında, %7,2'si 150-199₺ aralığında %3,9'u 200-249₺ aralığında ve %1,9'u ise 250-300₺ aralığında ücret ödediğini belirtmiştir. Öğretmenler internet sağlamak için aylık ortalama 101,81₺ ödemiştir.

Tablo 4. 1: Teknoloji kaynaklı sorunlara yönelik ankete katılan öğretmenlerin bulguları

Sorular	Kategoriler	*f*	%
Evinizde internet bağlantısı var mı?	Evet	985	95,9
	Hayır	42	4,1
İnternete erişimi nasıl sağlıyorsunuz?	Wi-Fi	928	90,4
	Mobil İnternet	80	7,8
	Diğer	19	1,9
Evinizde televizyon var mı?	Evet	978	95,2
	Hayır	49	4,8
Evinizde tablet var mı?	Hayır	561	54,6
	Evet	466	45,4
Evinizde akıllı telefon var mı?	Evet	997	97,1
	Hayır	30	2,9
Evinizde bilgisayar var mı?	Evet	981	95,5
	Hayır	46	4,5
İnternet sağlamak için aylık ödediğiniz ücret ne kadardır?	0-49 ₺	28	2,7
	50-99 ₺	528	51,4
	100-149 ₺	338	32,9
	150-199 ₺	74	7,2
	200-249 ₺	40	3,9
	250-300 ₺	19	1,9
Toplam		1027	100,0

Tablo 4.2'de velilerin internet bağlantısı, internet erişimi, kullanılan internet ücreti ve evde bulunan teknolojik araçlarla ilgili sorulara verdikleri yanıtlar yer almaktadır. Tablo 4.2'ye göre "Evinizde internet bağlantısı var mı?" sorusuna katılımcıların %89,7'si "evet", %10,3'ü "hayır" yanıtını vermiştir. "İnternete erişimi nasıl sağlıyorsunuz?" sorusuna %76,8'i "Wi-Fi", %12,1'i "Mobil internet" ve %11,2'si ise "Diğer" seçeneğini işaretlemiştir. "Evinizde televizyon var mı?" sorusuna katılımcıların %90,1'i "evet", %9,9'u "hayır" yanıtını vermiştir. Velilerin büyük bir çoğunluğunun evinde televizyon bulunmaktadır. Az da olsa bazı katılımcıların evlerinde televizyon bulunmamaktadır. "Evinizde tablet var mı?" sorusuna katılımcıların %50,4'ü "hayır", %49,6'sı "evet" yanıtını vermiştir. Velilerin neredeyse yarısının evinde tablet bulunmamaktadır. "Evinizde akıllı telefon var mı?" sorusuna katılımcıların %93,4'ü "evet", %6,6'sı "hayır" yanıtını vermiştir. Velilerin neredeyse tamamında akıllı telefon bulunmaktadır. "Evinizde bilgisayar var mı?" sorusuna katılımcıların %61,1'i "evet", %38,9'u "hayır" yanıtını vermiştir. Katılımcıların yarısından fazlasının evinde bilgisayar bulunmaktadır. Ayrıca

katılımcılara internet sağlamak için ödedikleri ücret miktarı sorulmuş verilen cevaplar ile uygun gruplandırmalar yapılmıştır. 18 katılımcı ise ücretsiz internet kullandığından bahsetmiştir. Velilerin %6,5'i "0-49₺" aralığında, %54,6'sı "50-99₺" aralığında, %29,4'ü "100-149₺" aralığında, %6,4'ü "150-199₺" aralığında ve %3,1'i "200₺ ve üzeri" aralığında ücret ödemektedir. Katılımcıların yarısı "50-99₺" aralığında ücret ödemektedir. Bu soruya verilen cevaplar arasında internet ücreti olarak 240₺ ödeyen bir kişi de bulunmaktadır. Veliler internet sağlamak için aylık ortalama 92,76₺ ödemiştir.

Tablo 4. 2: Teknoloji kaynaklı sorunlara yönelik ankete katılan velilerin bulguları

Sorular	Kategoriler	*f*	%
Evinizde internet bağlantısı var mı?	Evet	1174	89,7
	Hayır	135	10,3
İnternete erişimi nasıl sağlıyorsunuz?	Wi-Fi	1005	76,8
	Mobil İnternet	158	12,1
	Diğer	146	11,2
Evinizde televizyon var mı?	Evet	1180	90,1
	Hayır	129	9,9
Evinizde tablet var mı?	Hayır	660	50,4
	Evet	649	49,6
Evinizde akıllı telefon var mı?	Evet	1223	93,4
	Hayır	80	6,6
Evinizde bilgisayar var mı?	Evet	801	61,1
	Hayır	508	38,9
İnternet sağlamak için aylık ödediğiniz ücret ne kadardır?	0-49₺	85	6,5
	50-99₺	715	54,6
	100-149₺	325	29,4
	150-199₺	84	6,4
	200-249₺	40	3,1
Toplam		1309	100,0

Tablo 4.3'te uzaktan eğitime erişimi engelleyen teknoloji kaynaklı sorunlara yönelik öğretmenlerin görüşlerine ilişkin bulgular verilmiştir. Tablo 4.3'te görüşme formunda yer alan "Uzaktan eğitime erişimi engelleyen teknoloji kaynaklı sorunlar nelerdir?" sorusuna öğretmenlerin %57,1'i "Teknolojik cihaz ve donanım eksikliği", %28,6'sı "Sosyoekonomik durum" ve %14,3'ü "İnternet alt yapı eksikliği" cevaplarını vermiştir. Katılımcı öğretmenler teknoloji kaynaklı sorunların başında teknolojik cihaz ve donanım eksikliği olduğunu düşünmektedir.

Öğretmenlerin %57,1'i internet bağlantısında sorun yaşamamıştır fakat sorun yaşayan öğretmenler de mevcuttur. Bir öğretmen şu şeklinde cevap vermiştir:

> *"...İnternetin bağlantı yavaşlığından kaynaklanan ses ve görüntü sorunları yaşadım, bunun yanında elektrik kesilmeleri dersimi tamamlamama engel oldu..."(Ö-2).*

Başka bir öğretmen ise bulunduğu ilçede internet alt yapısıyla ilgili sorunlar yaşadığını aktarmıştır. Katılımcı öğretmenlerin %42,9'unun yeterli teknolojik yazılıma sahip olduğu görülmüştür. Bazı öğretmenler yeterli yazılım ve donanıma sahip olmak için maddi sıkıntılara girdiklerini şu şekilde ifade etmiştir:

> *"...Yeterli yazılım ve donanıma sahip değildim kredi çekip çocuğuma ve kendime bilgisayar aldım. Bu durum beni maddi manevi yıprattı..."(Ö-7).*

Tablo 4. 3: Teknoloji kaynaklı sorunlara yönelik öğretmenlerin görüşlerine ilişkin bulgular

Kodlar	*f*	%
Teknolojik cihaz ve donanım eksikliği	4	57,1
Sosyoekonomik durum	2	28,6
İnternet altyapı eksikliği	1	14,3
Toplam	7	100,0

Tablo 4.4'te uzaktan eğitime erişimi engelleyen teknoloji kaynaklı sorunlara yönelik velilerin görüşlerine ilişkin bulgular verilmiştir. Tablo 4.4'te görüşme formunda yer alan "Uzaktan eğitime erişimi engelleyen teknoloji kaynaklı sorunlar nelerdir?" sorusuna öğrenci velilerinin %85,7'si "Teknolojik cihaz ve donanım eksikliği", %14,3'ü "İnternet alt yapı eksikliği" cevaplarını vermiştir. Katılımcı veliler de teknoloji kaynaklı sorunların başında teknolojik cihaz ve donanım eksikliği olduğunu düşünmektedir.

Velilerin %57,1'i yeterli teknolojik yazılıma ve donanıma sahip olduklarını belirtmiştir. Bazı veliler ise süreç içerisinde edindiklerinden bahsetmiştir. Görüşmeye katılan velilerin büyük bir çoğunluğu internet ve bağlantı sorunu yaşadıklarını belirtmiştir. Bazı veliler ise şu yanıtları vermiştir:

> *"... Teknolojik cihazlarımız ve donanımımız olmasına rağmen yaşadığımız yerde ara ara internet bağlantısında sorun yaşadık. Zaman içerisinde düzelse de internet bağlantısından tam verim alamadığımızı düşünüyorum..." (V-3).*

> *"... Eski sayılabilecek bir bilgisayarımız vardı. Çeşitli sorunlar yaşadık. Öncelikle bilgisayarımız bozuldu. Akıllı telefondan derslere girmeye çalıştık. İnternet paketimiz yetersiz kaldı..." (V-6).*

Tablo 4. 4: Teknoloji kaynaklı sorunlara yönelik velilerin görüşlerine ilişkin bulgular

Kodlar	*f*	%
Teknolojik cihaz ve donanım eksikliği	6	85,7
İnternet altyapı eksikliği	1	14,3
Toplam	7	100,0

Tablo 4.5'te uzaktan eğitime erişimi engelleyen teknoloji kaynaklı sorunlara yönelik okul yöneticilerinin görüşlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tablo 4.5'te görüşme formunda yer alan Uzaktan eğitime erişimi engelleyen teknoloji kaynaklı sorunlar nelerdir?" sorusuna okul yöneticilerinin %42,4'ü "Teknolojiyi kullanma bilgisi yetersizliği", %42,4'ü "Teknolojik cihaz ve donanım eksikliği" ve %14,3'ü "İnternet alt yapı eksikliği" şeklinde cevaplar vermiştir.

Okul yöneticilerinin neredeyse tamamı okullarında internet bağlantısında çeşitli sorunlar yaşadıklarını açıklamışlardır. Bir okul yöneticisi okullarında çok az sorun yaşandığını şu ifadelerle belirtmiştir:

> *"...İnternet bağlantı sorunları en alt düzeyde yaşandı diyebiliriz. Okulumuz EBA veya ZOOM üzerinden değil, Microsoft Teams üzerinden*

uygulama satın alıp uzaktan eğitim sürecini yürüttüğü için yoğunluk yaşanmadı ve velilerimizden olumsuz anlamda hiçbir geri bildirim almadık…" (O-1).

Okul yöneticilerine okullarındaki öğretmenler ve öğrencilerin gerekli yazılım ve donanıma sahip olup olmadıkları sorulmuş ve sadece bir okul yöneticisi, büyük bir çoğunluğun gerekli yazılım ve donanıma sahip olduğunu belirtmiştir. Diğer okul yöneticileri özellikle öğrencilerin yarıya yakınında teknolojik cihaz eksikliğinin olduğunu belirtmiştir. Bir okul yöneticisinin görüşleri şu şekildedir:

"… Öğretmenlerimizde cihaz ve donanım sorunu yoktu, fakat birçok öğrencimiz cihaz veya internet yoksunluğu çektiklerinden uzaktan eğitime katılamadılar…" (O-6)

Tablo 4. 5: Teknoloji kaynaklı sorunlara yönelik okul yöneticilerinin görüşlerine ilişkin bulgular

Kodlar	*f*	%
Teknolojiyi kullanma bilgisi yetersizliği	3	42,8
Teknolojik cihaz ve donanım eksikliği	3	42,8
İnternet altyapı eksikliği	1	14,4
Toplam	7	100,0

4.2. Uzaktan Eğitim Sürecinde Yaşanan Motivasyon Sorunlarına İlişkin Bulgular

Öğretmenlere yöneltilen görüşme sorularından ikincisi "Uzaktan eğitim sürecinde motivasyon sorunu yaşadınız mı? Motivasyon sorunu yaşamanıza neden olan durumu kısaca açıklar mısınız?" şeklindedir. Öğretmenlerin motivasyon sorunlarıyla ilgili düşündükleri durumlardan yola çıkılarak beş ayrı kod oluşturulmuştur. Bu kodlara ilişkin frekans ve yüzde dağılımları tablolar halinde verilmiştir.

Öğretmenlerin uzaktan eğitim döneminde motivasyon sorunlarına yönelik görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.6'da verilmiştir. Tablo 4.6 incelendiğinde katılımcı öğretmenlerin %28,7'sinin "Uzaktan eğitime yönelik belirsizlikler",

%28,7'sinin "Katılımın az olması", %14,3'ünün "Maddi yetersizlikler", %14,3'ünün "Teknolojiyi kullanma yetersizliği" şeklinde cevaplar verdikleri görülmektedir. Katılımcıların %14,3'ü ise motivasyon sorunu yaşamadığını belirtmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin motivasyon kaybı yaşamasına çeşitli sebeplerin yol açtığı görülmektedir. Ancak uzaktan eğitime yönelik belirsizlik yaşanması ve çevrim içi derslere daha az öğrencinin katılıyor olması öğretmenlerin motivasyonlarını olumsuz yönde etkilemiştir.

Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin motivasyon sorunu yaşayan öğretmenlerden birinin görüşü şu şekildedir:

> *"…Uzaktan eğitimin ve pandemi şartlarına göre değişmesi ve bu durumun ortaya çıkardığı belirsizlik beni çok tedirgin etti. Öğrencilerin katılımlarının az olması ve katılan öğrencilerin isteksiz olması motivasyonumu daha da düşürdü…"(Ö-4).*

Uzaktan eğitim sürecinde motivasyon sorunu yaşamadığını belirten bir öğretmenimiz durumu şu şekilde açıklamıştır:

> *"…Motivasyon sorunu yaşamadım. Uzaktan eğitim sürecinde birçok proje yürüttüm. Dijital Öğretmenler Projesi gibi projelerle kendimi geliştirdim. Bu durum benim için kendimi geliştirmek için bulamadığım zamanı bana sağladı. Kendimi geliştirdikçe moralim motivasyonum arttı…"(Ö-1).*

Katılımcı öğretmenlerden bazıları uzaktan eğitime karşı algılarının zamanla değiştiğini belirmişlerdir. Bu görüşlerin bazıları şu şekildedir:

> *"…Süreç içerisinde moralim, motivasyonum daha da arttı…" (Ö-1).*

> *"…Zamanla, düzen oturdukça uzaktan eğitim konusunda daha çok motive oldum…"(Ö-3).*

Uzaktan eğitime karşı algılarının zamanla olumsuz yönde değiştiğini aktaran öğretmenler de mevcuttur*:*

> *"…Kesinlikle süreç içerisinde algım değişti. İlk zamanlarda büyük hazırlıklarla ve istekle girdiğim derslere son zamanlarında zoraki girdim…"(Ö-3).*

Tablo 4. 6: Uzaktan eğitim sürecinde motivasyon sorunlarına yönelik öğretmenlerin görüşlerine ilişkin bulgular

Kodlar	*f*	%
Uzaktan eğitime yönelik belirsizlikler	2	28,7
Katılımın az olması	2	28,7
Maddi yetersizlikler	1	14,3
Teknolojiyi kullanma yetersizliği	1	14,3
Motivasyon sorunu belirtilmedi	1	14,3
Toplam	7	100,0

Velilere yöneltilen görüşme sorularından ikincisi "Uzaktan eğitim sürecinde motivasyon sorunu yaşadınız mı? Motivasyon sorunu yaşamanıza neden olan durumu kısaca açıklar mısınız?" şeklindedir. Velilerin uzaktan eğitim döneminde motivasyon sorunlarına yönelik görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.7'da verilmiştir. Tablo 4.7'de velilerin %28,6'si "Çocuklarda görülen isteksizlik", %14,3'ü "Denetimin olmaması" ve %14,3'ü "Yüz yüze eğitimin yerini tutmaması" şeklinde yanıtlamıştır. Katılımcıların %42,8'i ise motivasyon sorunu yaşamadığını belirtmiştir. Veliler için çocuklarının çevrim içi derslere karşı isteksiz olması, motivasyon düşmesine yol açmıştır.

Uzaktan eğitim döneminde çeşitli motivasyon sorunları yaşadıklarını belirten velilerden bazılarının cevapları şu şekildedir:

> *"…Çocuğum derslere katıldı ama televizyon izler gibi sadece izledi. Verim alamadıkça motivasyonumuz düştü. İlkokul çocuğunun aktif olmaya ihtiyacı olduğunu düşünüyorum…" (V-5).*

"…Yüz yüze eğitimde çocuğum öğretmeni ile göz teması kuruyordu, öğretmenimiz her sorumuza anında cevap veriyordu. Uzaktan eğitim sürecinde veli toplantılarında bile ZOOM üzerinden yapıldı. Uzaktan eğitimi benimseyemedik. Okul açılsın istedik…" (V-2).

Veliler uzaktan eğitime karşı algılarının zaman içerisinde bazen olumlu anlamda bazen olumsuz anlamda değiştiğini belirtmişlerdir. Uzaktan eğitime karşı algısının olumlu anlamda değiştiğini belirten bir velinin görüşleri şu şekildedir:

"…Zamanla uzaktan eğitime alıştıkça okulun dört duvarı olmadan da eğitimin devam edebileceğine inancım arttı…" (V- 6).

Uzaktan eğitime karşı algısının olumsuz anlamda değiştiğini belirten bir velinin görüşleri şu şekildedir:

"… Uzaktan eğitime zaman içerisinde alışacağımı düşünüyordum fakat sorunlar yaşadıkça ve çocuğum derslere isteksiz katıldıkça çevrim içi derslerin bize uygun olmadığını düşündüm…"(V-3).

Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin tutumlarının uzaktan eğitim döneminde çok önemli olduğunu belirten veliler, çevrim içi derslerin öğretmenlerinin yönlendirmeleri ve bilgilendirmeleri sayesinde en iyi şekilde geçirdiklerini aktarmışlardır. Konu ile ilgili bir velinin görüşleri şu şekildedir:

"…Okul yönetimi ve öğretmenimiz çok ilgiliydi. Düzenli bilgilendirmeler ve çevrim içi etkinlikler yaptılar. Moralimizi sürekli yükselttiler. Bu tür güzel davranışlar sonucu süreç hakkında olumlu düşünmeye başladım…" (V-1).

Tablo 4. 7: Uzaktan eğitim sürecinde motivasyon sorunlarına yönelik velilerin görüşlerine ilişkin bulgular

Kodlar	*f*	%
Motivasyon sorunu yaşanmadı	3	42,8
Çocuklarda görülen isteksizlik	2	28,6
Denetimin olmaması	1	14,3
Yüz yüze eğitimin yerini tutmaması	1	14,3
Toplam	7	100,0

Okul yöneticilerine yöneltilen ikinci soru "Uzaktan eğitim sürecinde okulunuzdaki öğretmenlerin ve sizin motivasyonunuzu etkileyen faktörler ya da durumlar nelerdir?" şeklindedir. Alınan yanıtlarda kodlar oluşturulmuş ve Tablo 4.8'de frekans ve yüzde dağılımları verilmiştir. Okul yöneticileri uzaktan eğitim döneminde motivasyon sorunlarına yönelik görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.8'de verilmiştir. Tablo 4.8'de okul yöneticilerinin %57,1'i "Velilerden ve öğretmenlerden gelen sorular", %28,6'sı "Maddi imkansızlıklar" ve %14,3'ü "Tablet ve internet talepleri" cevaplar verdikleri görülmüştür. Okul yöneticileri, en çok velilerden ve öğretmenlerden aynı tür soruların tekrar tekrar sorulmasının motivasyonlarını olumsuz yönde etkilediğini açıklamıştır.

Okul yöneticileri süreç içerisinde velilere birçok bilgilendirme yaptıklarını hatta bazı önemli bilgilendirmeleri tekrarladıklarını açıklamışlardır. Fakat öğrencilerden ve velilerden gelen aynı tür soruların tekrarlanması konusunda iş yüklerinin arttığını şu cümleler ile ifade etmişlerdir:

> *"...Uzaktan eğitimde idareci olmak bizim için zor ve yorucu oldu. Unutulan şifreler için, canlı derslere giremedikleri için bizi arıyorlardı. Elimizden gelen yardımı yaptık fakat zamanla cihazları bozulan veliler bile cihazlarını okula getirmeye başladılar…"(O-2).*

Okul yöneticilerinin büyük bir çoğunluğu okula tablet ve internet talebi ile birçok velinin geldiğini belirtmiştir. Bir okul yöneticisinin görüşleri şu şekildedir:

"...Velileri tablet ve interneti okulların dağıtmadığına ikna etmek uzun sürdü. İhtiyacı olmayan veliler bile okuldan tablet talebinde bulundular..."(O-6).

Tablo 4. 8: Uzaktan eğitim sürecinde motivasyon sorunlarına yönelik okul yöneticilerinin görüşlerine ilişkin bulgular

Kodlar	*f*	%
Velilerden ve öğretmenlerden gelen sorular	4	57,1
Maddi imkansızlıklar	2	28,6
Tablet ve internet talepleri	1	14,3
Toplam	7	100,0

4.3. Uzaktan Eğitim Sürecinde Eğitim Ortamı Oluşturmaya Yönelik Bulgular

Görüşme formunda öğretmen ve velilere yöneltilen yer alan sorular arasından üçüncü soru "Uzaktan eğitim sürecinde ev ortam ve koşullarınızla ilgili sorunlar yaşadınız mı?" şeklindedir. Okul yöneticilerine bu soru "Uzaktan eğitime yönelik okul ortamında hangi sorunlarla karşılaştınız?" şeklinde düzenlenerek yöneltilmiştir. Öğretmen, veli ve okul yöneticilerinin eğitim ortamı oluşturmaya yönelik sorunlarıyla ilgili düşündükleri durumlardan yola çıkılarak kodlar oluşturulmuştur. Bu kodlara ilişkin frekans ve yüzde dağılımları tablolar halinde verilmiştir.

Öğretmenlerin uzaktan eğitim döneminde eğitim ortamı oluşturmaya yönelik görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.9'da verilmiştir. Tablo 4.9'da öğretmenlerin %28,6'sı "Evde küçük yaş çocuk olması", %14,3'ü "Ev ortamında yaşanan sorunlar" ve %14,3'ü "Çevrim içi derse evde birden fazla katılım olması" olarak cevaplamıştır. Katılımcıların %42,8'i eğitim ortamı oluşturmada sorun yaşamadığını belirtmiştir.

Eğitim ortamında sorun yaşadığını aktaran öğretmenlerden bazılarının görüşleri şu şekildedir:

"...Evde çevrim içi ders yapabileceğim sağlıklı bir ortam bulamadım. 6 çocuğumdan bana ders yapacak ortam kalmamıştı. Bende çevrim içi dersimi okulda vermek zorunda kaldım..." (Ö-2).

"...İki çocuk babası bir öğretmenim, eşim ise hemşire olduğu için sadece akşam saatlerinde evde olabiliyor. Büyük kızım çevrim içi derslerine kendi odasında katıldı. Küçük kızım yanımdaydı ve mutfakta ders vermek zorunda kaldım. Ortam ve koşullarımız uzaktan eğitime hiç uygun değildi..." (Ö-7).

Ev ortam ve koşulları ile ilgili sorun yaşamayan öğretmenler de mevcuttur. Bazı öğretmenler tek başına yaşadıklarını belirtmiştir. Bir öğretmenin cevabı ise şu şekildedir:

"...Evim küçük olduğu ve sadece mutfakta masa olduğu için zaten başka seçeneğim yoktu. Sadece arka planda dikkat dağıtıcı unsurlar vardı. Kullandığım uygulama aracılığıyla bir arka plan oluşturarak sorunu çözdüm..." (Ö-1).

Öğretmenlere "Yeterli internet paketiniz var mı? Aylık internet harcamalarınız nedir? sorusu yöneltilmiştir. Katılımcı öğretmenler aylık internet paketlerine ortalama 100₺-450₺ arasında bir ücret ödediklerini belirtmişlerdir. Katılımcı öğretmenlerin internet sağlamak için ödediği aylık ücret ortalama 215,71₺'dır. Bu sorulara verilen yanıtlardan bir tanesi şu şekildedir:

"...Evdeki çocuklarım için eve internet bağlattım. Çevrim içi derslerimi mecburen okulda gerçekleştirdim. Okulun internetini kullanmak istediğimde bağlantı sorunları yaşadım. İlk zamanlar telefonumun internetini bilgisayara bağlayarak kullandım ama kısa süre içinde bitti. Araştırdım ve taşınabilir Wi-Fi aldım. Aylık ortalama 450₺civarında internet masrafım oluyordu..."(Ö-2).

Çocuğu olan öğretmenler çocuklarının çevrim içi derslerine bağlanma konusunda onlara yardımcı olduklarını belirtmişlerdir. Gerektiğinde çevrim içi derslerini bırakıp destek sağladıklarını açıklamışlardır. Bazı öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

"...Oğlum ben yanında olmadan derslerine girmek istemedi. Her an destek bekledi. Çevrim içi derslerimi ona uygun olabilecek şekilde planlamaya çalıştım fakat her zaman istediğimiz gibi olmadı. Derslerimiz bazı zamanlarda çakıştı..." (Ö-6).

"...Çocuklarım çevrim içi derslerinde teknolojiye benden daha çok hakimdi. Hem birbirlerine hem de bana destek oldular..." (Ö-4).

Katılımcı öğretmenlere "Küçük yaş çocuğunuz varsa onun bakımı çevrim içi derse karşı işinizi zorlaştırdı mı?" sorusu yöneltildi. Bazı öğretmenler küçük çocuklarıyla ailelerinin ya da eşlerinin ilgilendiğini bazı öğretmenler ise kendileri ilgilenmek durumunda kaldıklarını açıklamışlardır. Bu konuda öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

"...Küçük yaş ikiz çocuklarımla evde yalnızdım ve çevrim içi dersler çok yorucu geçti. Bakıcı bulamadık. Çevrim içi derslerim sırasında karınları acıktı, susadı, oyun istediler ve maalesef bazı tehlikeler atlattılar. Çevrim içi derslerim sırasında aklım hep çocuklarımda kaldı..." (Ö-5).

Tablo 4. 9: Uzaktan eğitim sürecinde eğitim ortamı oluşturmaya yönelik öğretmenlerin görüşlerine ilişkin bulgular

Kodlar	*f*	%
Sorun belirtilmedi	3	42,8
Evde küçük yaş çocuk olması	2	28,6
Ev ortamında yaşanan sorunlar	1	14,3
Çevrim içi derse evde birden fazla katılım olması	1	14,3
Toplam	7	100,0

Velilerin uzaktan eğitim döneminde eğitim ortamı oluşturmaya yönelik görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.10'da verilmiştir. Tablo 4.10'da ev ortam ve koşullarında yaşadıkları sorunlara katılımcı velilerin %28,6'sı "Ev ortamında yaşanan sorunlar" ve %14,3'ü "Evde çevrim içi derse katılan birden fazla kişinin olması" şeklinde yanıtlamıştır. Katılımcıların %57,1'i eğitim ortamı oluşturmada sorun yaşamadığını belirtmiştir.

Velilerin görüşlerine göre kalabalık ailelerde uzaktan eğitim döneminde ev ortamında daha çok sorun görülürken çocuk sayısının daha az olduğu ailelerde ev ortamında daha az sorun görülmüştür. Bu durum hakkında bazı velilerin görüşleri şu şekildedir:

"...Evimizde aynı anda 2 kişi uzaktan eğitime katılınca diğer aile bireyleri rahat edemedi..." (V-7).

"...Evim küçük ve kalabalık bir ailemiz olduğu için aynı odada kulaklıkla ders yapmak zorunda kaldılar. Zaman zaman sesler karıştı..." (V-1).

Uzaktan eğitim döneminde eğitim ortamı oluşturma konusunda sorun yaşamayan bir velinin açıklamaları şu şekildedir:

"...Tek çocuğum olduğu için eğitim ortamı bulmakta zorluk yaşamadık. Kendi odasında ve masasında çevrim içi derslere katıldı..."(V-5).

Velilere uzaktan eğitim döneminde "Çocuğunuz uzaktan eğitim döneminde ödevlerini kendisi yaptı mı?" sorusu yöneltilmiştir. Bazı veliler çocuklarının ödevleri zamanında ve kendilerinin yaptığını belirtirken bazı veliler çocuklarının hiç ödev yapmadığını aktarmıştır. Verilen cevaplardan bazıları şu şekildedir:

"...Çocuğum ödevlerini asla yapmadı. Nasıl yapabileceğini göstermek istediğimde inatlaştı. Okumayı bile öğrenemedi..."(V-3).

"...Çocuğum ilk zamanlar ödevlerini kendisi yaptı. Fakat ödevlerin kontrol edilmediğini fark ettiğinde ödev yapmayı bıraktı..." (V-4).

"...Çocuğum ödevlerini düzenli olarak yaptı. Öğretmeninden olumlu pekiştireçler aldıkça daha da hevesle yaptı..."(V-7).

Katılımcı velilere "Çocuğunuz çevrim içi derslere tek başına katıldı mı?" sorusu yöneltilmiştir. Velilerin %71,4'ü çocuklarının çevrim içi derslere tek başına katılabildiğini belirmiştir.

> *"...Mecburen tek başına katılmak zorunda kaldı. Bir iki defa çevrim içi derse nasıl katılacağını göstermemiz yeterli oldu..." (V-7).*

Tablo 4. 10: Uzaktan eğitim sürecinde eğitim ortamı oluşturmaya yönelik velilerin görüşlerine ilişkin bulgular

Kodlar	*f*	%
Sorun belirtilmedi	4	57,1
Ev ortamında yaşanan sorunlar	2	28,6
Evde çevrim içi derse katılan birden fazla kişinin olması	1	14,3
Toplam	7	100,0

Okul yöneticilerinin uzaktan eğitim döneminde eğitim ortamı oluşturmaya yönelik görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.11'de verilmiştir. Okul yöneticilerine "Uzaktan eğitime yönelik okul ortamında hangi sorunlarla karşılaştınız?" sorusu yöneltilmiştir. Okul yöneticilerinin %42,8'i "EBA destek noktasının yetersiz kalması" ve %28,6'sı "Öğretmenlerin çevrim içi derslerini okulda yapmaları" konusunda yanıt vermiş, %28,6'sı ise sorun yaşamadığını belirtmiştir.

Okul yöneticilerinin bazıları okulunda bulunan birkaç öğretmenin çevrim içi derslerini okulda gerçekleştirdiğini açıklamıştır. EBA destek noktasının bazı okullarda bulunmaması okul yöneticilerinin okul ortamında sorun yaşamasına neden olmuştur. Okullarında EBA destek noktası bulunan bir okul yöneticisinin görüşleri şu şekildedir:

> *"...Biz EBA destek noktasına gelen her öğrenciye elimizden geldiği kadar teknolojik anlamda destek olmaya çalıştık. Fakat bazı öğrenciler cihazlara istemeden de olsa ciddi zararlar verdiler..." (O-1).*

Tablo 4. 11: Uzaktan eğitim sürecinde eğitim ortamı oluşturmaya yönelik okul yöneticilerinin görüşlerine ilişkin bulgular

Kodlar	*f*	%
EBA destek noktasının yetersiz kalması	3	42,8
Öğretmenlerin çevrim içi derslerini okulda yapmaları	2	28,6
Sorun belirtilmedi	2	28,6
Toplam	7	100,0

4.4. Uzaktan Eğitim Sürecinde Teknoloji Kullanımına Yönelik Bulgular

Ankete katılan öğretmenlere ve velilere uzaktan eğitim sürecinde teknoloji kullanımına yönelik velilerle/ öğretmenle iletişimi, okul-aile işbirliği ve uzaktan eğitimde alınan aktif rol gibi maddeler yöneltilmiştir. Görüşmeye katılan öğretmen, veli ve okul yöneticilerine ise "Teknoloji kullanımı hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?" sorusu yöneltilmiştir. Bu bölümde verilen cevaplara ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tablo 4.12'de uzaktan eğitime erişimi engelleyen faktörler ve yaşanan sorunlarla ilgili ankete katılan öğretmen görüşlerine yer verilmiştir. "Velilerime uzaktan eğitimle ilgili bilgilendirme yaptım." maddesine katılımcıların %94,7'si "evet", %3,5'i "bazen", %1,8'i "hayır" cevabını vermiştir. "Uzaktan eğitim sürecinde okul ile işbirliği içindeydim." maddesine katılımcıların %87,1'inin "evet", %10,6'sının "bazen", %2,2'sininde "hayır" yanıtını verdikleri görülmektedir. "Uzaktan eğitim sürecinde velilerle iletişim halindeydim." maddesine katılımcıların %91,8'i "evet", %10,6'sı "bazen", %1,9'u "hayır" cevabını vermiştir. Bu bulgulardan hareketle öğretmenlerin çok büyük bir çoğunluğunun bu maddeye verdiği yanıtın "evet" olduğu görülmektedir. Uzaktan eğitim sürecinde katılımcı öğretmenler velilerle iletişim halinde olmuştur. "Uzaktan eğitim sürecinde aktif rol aldım." maddesine katılımcıların %89,1'i "evet", %8'i "bazen", %2,9'unda "hayır" yanıtını verdikleri görülmektedir. Öğretmenler verdikleri yanıtlara göre, uzaktan eğitim sürecinde aktif rol almışlardır.

Tablo 4. 12: Uzaktan eğitim sürecinde teknoloji kullanımına yönelik ankete katılan öğretmenlere ait bulgular

Görüşler		Evet	Bazen	Hayır
Velilerime uzaktan eğitimle ilgili bilgilendirme yaptım.	*f*	973	36	18
	%	94,7	3,5	1,8
Uzaktan eğitim sürecinde okul ile işbirliği içindeydim.	*f*	895	109	23
	%	87,1	10,6	2,2
Uzaktan eğitim sürecinde velilerle iletişim halindeydim.	*f*	943	64	20
	%	91,8	6,2	1,9
Uzaktan eğitim sürecinde aktif rol aldım.	*f*	915	82	30
	%	89,1	8,0	2,9
N = 1027				

Tablo 4.12'de uzaktan eğitime erişimi engelleyen faktörler ve yaşanan sorunlarla ilgili ankete katılan öğretmen görüşlerine yer verilmiştir. Tablo 4.13'e bakıldığında "Çocuğuma uzaktan eğitim sürecinde yardımcı oldum." maddesine velilerin %85,7'si "evet", %12,6'sı "bazen" ve %1,7'i "hayır" cevabını vermiştir. Velilerin salgın sürecinde devam eden uzaktan eğitimler sırasında çocuklarına yardımcı olmuş, uzaktan eğitimde etkin rol almışlardır. "Sınıf öğretmenimiz uzaktan eğitim sürecinde yeterli bilgilendirmeyi yaptı." maddesine katılımcıların %85,4'ü "evet", %9,9'u "bazen" ve %4,7'si "hayır" seçeneğini işaretlemiştir. Uzaktan eğitim sırasında öğretmenlerin çeşitli bilgilendirmeler yaptıkları ortaya çıkmaktadır. "Uzaktan eğitime kolaylıkla erişebildim." maddesine velilerin %55,7'si "evet", %32,5'i "bazen" ve %11,8'i "hayır" seçeneğini işaretlemiştir.

Tablo 4. 13: Uzaktan eğitim sürecinde teknoloji kullanımına yönelik ankete katılan velilere ait bulgular

Görüşler		Evet	Bazen	Hayır
Çocuğuma uzaktan eğitim sürecinde yardımcı oldum.	*f*	1122	165	22
	%	85,7	12,6	1,7
Sınıf öğretmenimiz uzaktan eğitim sürecinde yeterli bilgilendirmeyi yaptı.	*f*	1118	129	62
	%	85,4	9,9	4,7
Uzaktan eğitime kolaylıkla erişebildim.	*f*	729	425	155
	%	55,7	32,5	11,8
N = 1309				

Tablo 4.14'te uzaktan eğitim sürecinde teknoloji kullanımına yönelik öğretmenlerin görüşlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tablo 4.14'e göre öğretmenlerin %71,4'ü teknoloji kullanımı konusunda bilgisi olduğunu %28,6'sı ise teknoloji kullanımı konusunda kendilerini yeterli görmediklerini ifade etmiştir. Teknolojik bilgisinin yeterli olduğunu düşünen öğretmenler okuldaki arkadaşlarına bilgilendirmeler yaptıklarını belirtmiştir. Bir öğretmenin teknoloji kullanımına yönelik görüşleri şu şekildedir:

> *"...Teknoloji kullanımı konusunda geçmiş yıllarda eğitici eğitimleri aldım. Velilerime ve çalışma arkadaşlarıma bu süreçte çevrim içi platformlarda teknolojiyi nasıl kullanacaklarına yönelik bilgilendirmeler yaptım..." (Ö-1).*

Teknolojik bilgilerini süreç içerisinde kendi araştırmalarıyla artırdığını söyleyen öğretmenler de mevcuttur. Fakat teknoloji kullanımı konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığını düşünen öğretmenlerin görüşlerinden bir tanesi şu şekildedir:

> *"...Yaşım itibariyle uzaktan eğitimden önce de teknolojiye hiç uyum sağlayamamıştım. Yeterli bilgiye sahip olmadığımdan dolayı çok zorlandım. Emekliliği bile düşünmeye başlamıştım. Çünkü okuldaki bir arkadaşımız bu nedenle emekli oldu..." (Ö-2).*

Tablo 4. 14: Uzaktan eğitim sürecinde teknoloji kullanımına yönelik öğretmenlerin görüşlerine ilişkin bulgular

Kodlar	*f*	%
Teknoloji kullanımı konusunda bilgim var	5	71,4
Teknoloji kullanımı konusunda bilgim yok	2	28,6
Toplam	7	100,0

Tablo 4.15'te uzaktan eğitim sürecinde teknoloji kullanımına yönelik velilerin görüşlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tablo 4.15'te velilerin %57,1'i teknoloji kullanımı konusunda bilgilerinin yetersiz olduğunu, %42,9'u ise teknoloji kullanımı konusunda yeterli bilgiye sahip olduklarını düşünmektedir.

Görüşmeye katılım sağlayan veliler, teknoloji kullanımı konusunda çeşitli aralıklarla tanıdıklarından, öğretmenlerinden yardım istemiş ya da internetten araştırmalar yaparak bilgi edinmişlerdir. Velilerden birinin bu konudaki görüşleri şu şekildedir:

> *"…Teknoloji kullanımı konusundaki bilgim sadece akıllı telefon kullanmaya yönelikti. Çevrim içi derslere bağlanma gibi sorunlarla karşılaştığımda hemen oğlumun öğretmenini arıyordum…" (V-1).*

Tablo 4. 15: Uzaktan eğitim sürecinde teknoloji kullanımına yönelik velilerin görüşlerine ilişkin bulgular

Kodlar	*f*	%
Teknoloji kullanımı konusunda bilgim yok	4	57,1
Teknoloji kullanımı konusunda bilgim var	3	42,9
Toplam	7	100,0

Tablo 4.16'da uzaktan eğitim sürecinde teknoloji kullanımına yönelik okul yöneticilerinin görüşlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tablo 4.16'ya bakıldığında okul yöneticilerinin %85,7'si teknoloji kullanımı konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu, %42,9'u teknoloji kullanımı konusunda bilgilerinin yetersiz olduğunu aktarmıştır. Teknoloji kullanımı konusunda çalışma arkadaşlarından veya internetten yardım aldıkları açıklayan bazı okul yöneticileri kendileri için yeni olan uzaktan eğitim konusunda kendilerini geliştirmeye çalıştıklarını aktarmışlardır. Bir okul yöneticisi durumu şu ifadelerle dile getirmiştir:

> *"…Görevim gereği teknoloji hayatımızın içerisinde, işimin gerektirdiği kadar biliyorum ama yaşım itibariyle teknolojik bilgi gerektiren bazı konularda zorlandığım zamanlar oldu…" (O-4).*

Tablo 4. 16: Uzaktan eğitim sürecinde teknoloji kullanımına yönelik okul yöneticilerinin görüşlerine ilişkin bulgular

Kodlar	*f*	%
Teknoloji kullanımı konusunda bilgim var	6	85,7
Teknoloji kullanımı konusunda bilgim yok	1	14,3
Toplam	7	100,0

4.5. Uzaktan Eğitim Sürecinde Güvenli İnternet Kullanımına Yönelik Bulgular

Ankete katılan öğretmenlere "Uzaktan eğitim sürecinde güvenli internet kullanımı ile ilgili veli ve öğrencileri bilgilendirdim.", velilere "Güvenli internet kullanımı konusunda bilgim var." maddelerine yönelik birer soru yöneltilmiştir. Görüşmeye katılan öğretmen, veli ve okul yöneticilerine "Güvenli internet kullanımı hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?" sorusu yöneltilmiştir. Verilen cevaplara ilişkin bulgulara bu bölümde yer verilmiştir.

Tablo 4.17'de uzaktan eğitim sürecinde güvenli internet kullanımına yönelik ankete katılan öğretmenlere ait bulgular verilmiştir. Tablo 4.17'de öğretmenlere sorulan "Uzaktan eğitim sürecinde güvenli internet kullanımı ile ilgili veli ve öğrencileri bilgilendirdim." maddesine katılımcıların %73,8'i "evet", %17,7'si "bazen", %8,5'i "hayır" cevabını vermiştir.

Tablo 4. 17: Uzaktan eğitim sürecinde güvenli internet kullanımına yönelik ankete katılan öğretmenlere ait bulgular

Görüşler		Evet	Bazen	Hayır
Uzaktan eğitim sürecinde güvenli internet kullanımı ile ilgili veli ve öğrencileri bilgilendirdim.	*f*	758	182	87
	%	73,8	17,7	8,5
N = 1027				

Tablo 4.18'de uzaktan eğitim sürecinde güvenli internet kullanımına yönelik ankete katılan velilere ait bulgular verilmiştir. Tablo 4.18'e göre "Güvenli internet kullanımı konusunda bilgim var." maddesine katılımcıların %74,9'u "evet", %9,4'ü "bazen" ve %15,7'si "hayır" seçeneğini işaretlemiştir. Velilerin çoğunluğunun güvenli internet kullanımı konusunda bilgileri olsa da bilgileri olmayan bazı veliler de mevcuttur. Bu konuda öğretmenlerin bilgilendirmeleri ve velilerin kendi araştırmalarının etkili olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4. 18: Uzaktan eğitim sürecinde güvenli internet kullanımına yönelik ankete katılan velilere ait bulgular

Görüşler		Evet	Bazen	Hayır
Güvenli internet kullanımı konusunda bilgim var. N = 1309	*f*	980	123	206
	%	74,9	9,4	15,7

Güvenli internet kullanımına yönelik öğretmenlerin görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.19'da verilmiştir. Tablo 4.19'da öğretmenlerin %85,7'si güvenli internet konusunda yeterli bilgisi olduğunu, %14,3'ü güvenli internet konusunda yeterli bilgisinin olmadığını belirtmiştir.

Öğretmenlere "Uzaktan eğitim sürecinde internet kullanımıyla ilgili bir güvenlik sorunu yaşadınız mı?" sorusu yöneltilmiş öğretmenlerin %71,4'ü böyle bir sorunla karşılaşmadıklarını söylemişlerdir. Katılımcı bir öğretmen güvenlik sorunu konusunda yaptığı çalışmaları şu şekilde ifade etmiştir:

> *"…Cihazlarım için anti virüs programı satın aldım ayrıca güvendiğim internet sitelerini kullanmaya özen gösterdim. Çevrim içi derslerde her ders için farklı ID ve şifre oluşturup ders öncesi velilerimle paylaştım. Bu şekilde temkinli yaklaştığım için bir sorunla karşılaşmadım…"(Ö-3).*

Katılımcı öğretmenlere "Güvenli internet konusunda hangi kaynaklardan bilgi edindiniz? Açıklar mısınız?" sorusu yöneltilmiş, birçok öğretmen kendi araştırmaları sayesinde bilgi edindiklerini açıklamıştır. Bazı öğretmenlerin verdiği bilgiler şu şekildedir:

> *"…Çeşitli seminerler, bilim ve teknoloji haftaları, dijital öğretmenler kursları gibi kaynaklardan bilgi edindim…" (Ö-1).*

> *"…EBA mesleki gelişim videoları izledim fakat benim için en iyi farkındalık oluşturan çalışma e-Twinning uygulamaları yürütmem ile oldu. Bu etkinlikler sırasında gerekli olan güvenli internet kullanımı sertifikaları aldım…" (Ö-4).*

Öğretmenlerin %85,7'si güvenli internet konusunda velilerine bilgilendirmeler yaptıklarını açıklamıştır. Bu konuda öğretmenlerden birinin görüşü şu şekildedir:

> *"…Güvenli internet kullanımı konusunda velilerimi ve öğrencilerimi bilinçlendirmeyi kendime görev edindim. Mademki artık küçücük çocuklarımız teknoloji ile iç içe olacaklar güvenli bir şekilde kullanmayı öğrenmeliler. Önce anne ve babalara daha sonra öğrencilerime bilgilendirme yaptım…"(Ö-5).*

Katılımcı öğretmenler kendi çocuklarına da interneti güvenli kullanma konusunda bilgilendirme yaptıklarından bahsetmiştir. Bir öğretmenimizin açıklamaları şu şekildedir:

> *"…Güvenli internet kullanımı ile ilgili bilgilere çocuklarımın kendilerinin ulaşması için rehberlik ettim…" (Ö-2).*

Tablo 4. 19: Uzaktan eğitim sürecinde güvenli internet kullanımına yönelik öğretmenlerin görüşlerine ilişkin bulgular

Kodlar	*f*	%
Güvenli internet kullanımı konusunda bilgim var	6	85,7
Güvenli internet kullanımı konusunda bilgim yok	1	14,3
Toplam	7	100,0

Güvenli internet kullanımına yönelik velilerin görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.20'de verilmiştir. Tablo 4.20'de velilerin %71,4'ü güvenli internet kullanımı konusunda yeterli bilgisinin olmadığını, %28,6'sı ise güvenli internet konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu açıklamıştır. Velilerin çoğunluğu güvenli internet kullanımı konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarından bahsetmişlerdir. Görüşmeye katılan velilere "Uzaktan eğitim sürecinde internet kullanımıyla ilgili bir güvenlik sorunu yaşadınız mı?" sorusu yöneltilmiştir. Bu konuda sorun yaşayan bir velinin açıklamaları şu şekildedir:

"...Kızım çevrim içi dersteyken uygulamaya bir anda hiç tanımadığımız isimde bir kullanıcı girip uygunsuz sözler söylemişti. Öğretmenimiz derhal müdahale etti fakat çocuğum bu durumdan etkilendi..." (V-7).

Katılımcı velilere "Güvenli internet konusunda hangi kaynaklardan bilgi edindiniz? Açıklar mısınız?" sorusu yöneltilmiş ve veliler çoğunlukla kendi araştırmalarıyla bilgi edindiklerini aktarmıştır. Bir öğretmen veli şu açıklamaları yapmıştır:

"...Güvenli internet kullanımı konusunda hizmet içi eğitimler aldım ve internetten birçok araştırma yaptım..." (V-7).

Güvenli internet konusunda velilerin %71,4'ü öğretmenlerinin güvenli internet kullanımı hakkında bilgilendirme yaptığını belirtmiştir. Bu konuda bir velinin görüşü şu şekildedir:

"...Sınıf öğretmenimiz süreç içerisinde en büyük destekçimiz oldu bize moral verdi güvenli internet kullanımı konusunda da zaman zaman bilgilendirmeler yaptı..." (V-5).

Velilerin %85,7'si güvenli internet kullanımı hakkında çocuklarına bilgilendirmeler yapmıştır. Bir velinin konu hakkındaki görüşü şu şekildedir:

"...Güvenli internet kullanımı konusunda çocuğumla beraber araştırmalar yaptık, birlikte öğrendik fakat okulda zorbalığa maruz kalan çocuğumu uzaktan eğitim döneminde yine aynı arkadaşları sanal olarak rahatsız ettiler ..." (V-2).

Tablo 4. 20: Uzaktan eğitim sürecinde güvenli internet kullanımına yönelik velilerin görüşlerine ilişkin bulgular

Kodlar	*f*	%
Güvenli internet kullanımı konusunda bilgim yok	5	71,4
Güvenli internet kullanımı konusunda bilgim var	2	28,6
Toplam	7	100,0

Güvenli internet kullanımına yönelik okul yöneticilerinin görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.21'de verilmiştir. Tablo 4.21'de okul yöneticilerinin %71,4'ü güvenli internet kullanımı konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığından, %28,6'sı ise güvenli internet konusunda yeterli bilgiye sahip olduğundan bahsetmiştir. Görüşmeye katılan okul yöneticilerinin çoğunluğu güvenli internet kullanımı konusunda bilgilerinin sınırlı olduğunu aktarmışladır. Okul yöneticileri süreç içerisinde güvenli internet konusunda bilgilerinin arttığından bahsetmişlerdir.

Okul yöneticilerine yöneltilen "Güvenli internet konusunda hangi kaynaklardan bilgi edindiniz?" sorusuna katılımcıların tamamı internet sitelerinden bilgi edindiklerini belirtmiştir. Bir okul yöneticisinin cevabı şu şekildedir:

> *"…Güvenli internet kullanımı hakkında bilgim yoktu. Mesai arkadaşlarım konu hakkında beni bilgilendirmek için çeşitli videolar gönderdi. Benim için çok yararlı oldu…" (O-3).*

"Okulunuzda bulunan öğretmenlere güvenli internet kullanımı konusunda bilgilendirme yaptınız mı?" sorusuna okul yöneticilerinin %28,6'sı "Bilgilendirme yaptım." şeklinde cevap vermiştir. Bir okul yöneticisinin cevabı ise şu şekildedir:

> *"Güvenli internet kullanımının ne demek olduğunu bile bilmiyordum fakat yaptığım araştırmalar sonucu edindiğim bilgileri okulumda bulunan öğretmenlerle paylaştım…" (O-4).*

Tablo 4. 21: Uzaktan eğitim sürecinde güvenli internet kullanımına yönelik okul yöneticilerinin görüşlerine ilişkin bulgular

Kodlar	*f*	%
Güvenli internet kullanımı konusunda bilgim yok	5	71,4
Güvenli internet kullanımı konusunda bilgim var	2	28,6
Toplam	7	100,0

4.6. Uzaktan Eğitimin Etkililiğine Yönelik Bulgular

Öğretmen ve velilere çevrim içi uygulanan ankette uzaktan eğitimin etkililiğine yönelik sorular yöneltilmiştir. Anketin açık uçlu soru olan "Uzaktan eğitimin olumlu olduğunu düşündüğünüz bir yönünü yazınız." sorusuna öğretmen ve velilerin verdikleri cevaplar kategorilere ayrılarak bu bölümde sunulmuştur. Görüşmeye katılan öğretmen, veli ve okul yöneticilerine "Uzaktan eğitim sürecinin en faydalı bulduğunuz yönü nedir?" sorusuna verilen cevaplar hakkında oluşturulan kodlar bu bölümde verilmiştir.

Ankete katılan öğretmenlerin uzaktan eğitimin etkililiğine yönelik bulguları Tablo 4.22'te verilmiştir. Tablo 4.22'ye göre "Uzaktan eğitimin fırsat eşitliği sağladığını düşünüyorum." maddesine katılımcıların %5,7'si "evet", %17,1'i "bazen", %77,1'i "hayır" yanıtını verdikleri görülmektedir. Bu madde katılımcılar tarafından en çok "hayır" cevabı alarak dikkat çekmektedir. Buna göre öğretmenlerin çok büyük bir çoğunluğunun uzaktan eğitimin fırsat eşitliği sağlamadığını düşündükleri görülmektedir. "Uzaktan eğitimde öğrencilerin özdenetim becerileri önemlidir." maddesine katılımcıların %90,5'sinin "evet", %8'inin "bazen", %1,6'sınında "hayır" yanıtını verdikleri görülmektedir.

"TRT EBA TV'nin içeriği yeterliydi." maddesine katılımcıların %18,2'si "evet", %44,6'sı "bazen", %37,2 "hayır" cevabını vermiştir. Bu konuda katılımcıların %44,6'sı "bazen" yanıtını vererek TRT EBA TV'nin içeriğinin yeterliliği konusunda kararsız kalmışlardır. "Uzaktan eğitim öğrencilerim için verimli oldu." maddesine katılımcıların %21,3'ü "evet", %48,2'si "bazen", %30,5'i "hayır cevabını vermiştir. Bu konuda katılımcıların %48,2'si "bazen" yanıtını vererek uzaktan eğitimin öğrencileri için verimli olduğu konusunda kararsız kaldıkları görülmüştür.

Tablo 4. 22: Uzaktan eğitimin etkililiğine yönelik ankete katılan öğretmenlere ait bulgular

Görüşler		Evet	Bazen	Hayır
Uzaktan eğitimin fırsat eşitliği sağlamıştır.	*f*	59	176	792
	%	5,7	17,1	77,1
Uzaktan eğitimde öğrencilerin özdenetim becerileri önemlidir.	*f*	929	82	16
	%	90,5	8,0	1,6
TRT EBA TV'nin içeriği yeterliydi.	*f*	187	458	382
	%	18,2	44,6	37,2
Uzaktan eğitim öğrencilerim için verimli oldu.	*f*	219	495	313
	%	21,3	48,2	30,5
N = 1027				

Ankete katılan velilerin uzaktan eğitimin etkililiğine yönelik bulgular Tablo 4.23'te verilmiştir. Tablo 4.23'e göre çevrim içi ankette velilere yöneltilen "Çocuğum uzaktan eğitim derslerine katıldı." maddesine velilerin %86,6'sı "evet", %11,8'i "bazen" ve %1,7'si "hayır" cevabını vermiştir. "Uzaktan eğitimde çocuğumun özdenetim becerileri yeterliydi." maddesine velilerin %45,3'ü "evet", %30,3'ü "bazen" ve %24,4'ü "hayır" seçeneğini işaretlemiştir. "Uzaktan eğitim çocuğum için verimli oldu." maddesine katılımcıların %32,0'ı "evet", %35,3'ü "bazen" ve %32,7'si "hayır" cevabını vermiştir. "Uzaktan eğitim fırsat eşitliği sağlar." maddesine katılımcıların %23,8'i "evet", %21,5'i "bazen" ve %54,8'i "hayır" cevabını vermiştir. "TRT EBA TV'nin içeriği yeterliydi." maddesine velilerin %21,2'si "evet", %30,9'u "bazen" ve %48,0'ı "hayır" seçeneğini işaretlemiştir.

Tablo 4. 23: Uzaktan eğitimin etkililiğine yönelik ankete katılan velilere ait bulgular

Sorular		Evet	Bazen	Hayır
Çocuğum uzaktan eğitim derslerine katıldı.	*f*	1133	154	22
	%	86,6	11,8	1,7
Uzaktan eğitimde çocuğumun özdenetim becerileri yeterliydi.	*f*	593	396	320
	%	45,3	30,3	24,4
Uzaktan eğitim çocuğum için verimli oldu.	*f*	419	462	428
	%	32,0	35,3	32,7
Uzaktan eğitim fırsat eşitliği sağlar.	*f*	311	281	717
	%	23,8	21,5	54,8
TRT EBA TV'nin içeriği yeterliydi.	*f*	277	404	628
	%	21,2	30,9	48,0
N = 1309				

İlkokullarda görev yapan öğretmenlere uygulanan çevrim içi anketin son iki sorusundan biri "Uzaktan eğitimin olumlu bir yönünü yazınız." açık uçlu sorusudur. Bu soruya verilen cevaplar teker teker incelenip benzerliklerine göre gruplandırılmıştır. Öğretmenlere göre uzaktan eğitimin olumlu yönleri Tablo 4.24'te verilmiştir. Öğretmenlere yöneltilen "Uzaktan eğitimin olumlu bir yönünü yazınız." sorusuna 909 öğretmen tarafından verilen cevaplar sekiz gruba ayrılmıştır. Bunlar; "Devamlılık süreklilik sağlaması", "Teknoloji okuryazarlığının artması", "Verimlilik, esneklik ve ulaşım kolaylığı", "Özdenetim ve gelişime katkı", "Sağlık açısından bulaş riskini azaltması", "Aile çocuk ilişkisini geliştirmesi", "Fırsat eşitliğini sağlaması" ve "Öğretmenin değerinin anlaşılması" şeklindedir.

Tablo 4.24'e göre 175 öğretmen uzaktan eğitimi "Devamlılık süreklilik sağlaması" açısından olumlu bulmaktadır. Uzaktan eğitimin olumlu yönleri arasında en çok bu madde ile ilgili cevaplar alınmıştır. 170 öğretmen ise uzaktan eğitimi "Teknoloji okuryazarlığının artması" açısından olumlu bulmaktadır. 165 öğretmen uzaktan eğitimi "Verimlilik, esneklik ve ulaşım kolaylığı" açısından olumlu bulmaktadır. 117 öğretmen "Özdenetim ve gelişime katkı" konusunu vurgulamıştır. 113 öğretmen "Sağlık açısından bulaş riskini azaltması" açısından değerlendirmiş, uzaktan eğitim sayesinde evlerinde güvenle kaldıklarını belirtmiştir. 76 öğretmen "Aile çocuk ilişkisini geliştirmesi" konusundaki fikirlerini açıklamıştır. 55 öğretmen "Fırsat eşitliğini sağlaması" açısından uzaktan eğitimi olumlu bulmaktadır. 38 öğretmen ise "Öğretmenin değerinin anlaşılması" konusunda fikir beyan etmiştir.

Tablo 4. 24: Öğretmenlere göre uzaktan eğitimin olumlu yönleri

Uzaktan Eğitimin Olumlu Yönleri	*f*	%
Devamlılık süreklilik sağlaması	175	19,2
Teknoloji okuryazarlığının artması	170	18,7
Verimlilik, esneklik ve ulaşım kolaylığı	165	18,1
Özdenetim ve gelişime katkı	117	12,9
Sağlık açısından bulaş riskini azaltması	113	12,4
Aile çocuk ilişkisini geliştirmesi	76	8,4
Fırsat eşitliğini sağlaması	55	6,1
Öğretmenin değerinin anlaşılması	38	4,2
Toplam	909	100,0

Tablo 4.25'te velilere göre uzaktan eğitimin olumlu yönleri verilmiştir. Velilere yöneltilen "Uzaktan eğitimin olumlu bir yönünü yazınız." sorusuna verilen 1081 cevap düzenlenerek yedi gruba ayrılmıştır. Bu gruplar; "Sağlık açısından bulaş riskini azaltması", "Eğitimin sürekliliği", "Verimlilik, ekonomiklik ve esneklik", "Öğretmen desteği", "Aile- çocuk ilişkisini geliştirmesi", "Gelişime katkı sağlaması" ve "Teknolojik açıdan gelişim sağlaması" şeklinde oluşturulmuştur.

Tablo 4.25'e göre 334 veli uzaktan eğitimin olumlu yönünü "Sağlık açısından bulaş riskini azaltması" olarak görmektedir. 202 veli uzaktan eğitimi "Eğitimin sürekliliği" açısından olumlu bulmuştur. 167 katılımcı veli uzaktan eğitimi "Verimlilik, ekonomiklik ve esneklik" yönünden değerlendirmiştir. 137 veli uzaktan eğitimde "Öğretmen desteği" faktörünün önemini vurgulamıştır. 100 veli COVID-19 döneminde uzaktan eğitimi "Aile-çocuk ilişkisini geliştirmesi" bakımından olumlu bulmuştur. 87 veli uzaktan eğitimin olumlu yanını "Gelişime katkı sağlaması" olarak görmektedir. 54 veli ise uzaktan eğitimi "Teknolojik açıdan gelişim sağlaması" bakımından olumlu bulmuştur.

Tablo 4. 25: Velilere göre uzaktan eğitimin olumlu yönleri

Uzaktan eğitimin olumlu yönleri	*f*	%
Sağlık açısından bulaş riskini azaltması	334	30,9
Eğitimin sürekliliği	202	18,7
Verimlilik, ekonomiklik ve esneklik	167	15,4
Öğretmen desteği	137	12,7
Aile-çocuk ilişkisini geliştirmesi	100	9,3
Gelişime katkı sağlaması	87	8,0
Teknolojik açıdan gelişim sağlaması	54	5,0
Toplam	1081	100,0

Öğretmenlerin uzaktan eğitimin etkililiğine yönelik görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.26'da verilmiştir. Görüşme formunda yer alan soruların altıncısı "Uzaktan eğitim sürecinin en faydalı buluğunuz yönü nedir?" sorusudur. Bu soruya verilen yanıtlar uzaktan eğitimin etkililiğine yönelik görüşlere ilişkin bulguları oluşturmaktadır. Tablo 4.26'da öğretmenlerin cevaplarının %42,0'u "Eğitimde devamlılık sağlaması", %42,0'u "Teknoloji okuryazarlığını artırması" ve %14,2'si "Sınıf hakimiyetini artırması" şeklindedir. Öğretmenler süreç içerisinde derslerin

devam etmesini olumlu bulmuşlardır. Uzaktan eğitimin olumlu yönlerini belirten öğretmenlerden birinin görüşü şu şekildedir:

> *"…Çevrim içi derslerden önce derste anlatılacak konulara ve etkinliklere hazırlık yapmak, yüz yüze eğitime göre çok daha kolay oldu. Ayrıca sınıf hakimiyetini kolaylıkla sağlayabildim. Benim için en olumlu yanı bu oldu…" (Ö-1).*

Tablo 4. 26: Uzaktan eğitimin etkililiğine yönelik öğretmenlerin görüşlerine ilişkin bulgular

Kodlar	*f*	%
Eğitimde devamlılık sağlaması	3	42,9
Teknoloji okuryazarlığını artırması	3	42,9
Sınıf hakimiyetini artırması	1	14,2
Toplam	7	100,0

Velilerin uzaktan eğitimin etkililiğine yönelik görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.26'da verilmiştir. Tablo 4.27'ye göre velilerin %28,6'sı "Eğitimde devamlılık sağlaması", %28,6'sı "Çocuğa farklı alanlarda gelişim imkan tanıması", %28,6'sı "Bulaş riskini azaltması" %14,2'si "Zaman tasarrufu sağlaması" açısından uzaktan eğitimi etkili bulmaktadır.

Veliler uzaktan eğitimin olumlu yönlerini çeşitli açılardan değerlendirmişlerdir. Bu konudaki görüşlerden bazıları şu şekildedir:

> *"…Çocuğum kendini keşfetti. Ciddi bir şekilde teknolojiyi kullanma kapasitesinin arttığını gözlemledim…" (V-7).*

> *"...Uzaktan eğitim bizim için ciddi bir zaman tasarrufu sağladı. Zamanımızın bir kısmını okula ulaşım için yollarda geçiriyorduk. Maddi anlamda da tasarruf ettiğimizi düşünüyorum. Kullanmadığı malzemelere, yemediği öğlen yemeklerine ciddi masraflar yapıyorduk…" (V-6).*

Tablo 4. 27: Uzaktan eğitimin etkililiğine yönelik velilerin görüşlerine ilişkin bulgular

Kodlar	*f*	%
Eğitimde devamlılık sağlaması	2	28,6
Çocuğa farklı alanlarda gelişim imkan tanıması	2	28,6
Bulaş riskini azaltması	2	28,6
Zaman tasarrufu sağlaması	1	14,2
Toplam	7	100,0

Okul yöneticilerinin uzaktan eğitimin etkililiğine yönelik görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.28'de verilmiştir. Tablo 4.28'de okul yöneticilerinin %42,8'i "Teknoloji okuryazarlığı", %28,6'sı "Özdenetimin artması", %14,3'ü "Ailelerin çocuklarının performansını görmesi" ve %14,3'ü "Bulaş riskini azaltması" şeklinde cevaplar vermiştir. Okul yöneticileri uzaktan eğitimin en faydalı yönünün öğrencilerin teknoloji okuryazarlığı kazanması olarak görmektedir.

Okul yöneticileri okullarında bulunan öğretmenlerden aldıkları dönütlere göre uzaktan eğitimin en faydalı yönlerini açıkladıklarını belirtmişlerdir. Bazı okul yöneticilerinin görüşleri şu şekildedir:

> *"...Bazı öğrencilerimizin çevrim içi derslerde özgüvenlerinin arttı, derslerde daha çok söz hakkı almak istediler..." (O-1).*

> *"...Ailelerin çocuklarının eğitim ortamındaki gerçek performansını, öğretmeni ve arkadaşlarına yönelik davranışlarını görmeleri sağlandı..."(O-7).*

Tablo 4. 28: Uzaktan eğitimin etkililiğine yönelik okul yöneticilerinin görüşlerine ilişkin bulgular

Kodlar	*f*	%
Teknoloji okuryazarlığı	3	42,8
Özdenetimin artması	2	28,6
Ailelerin çocuklarının performansını görmesi	1	14,3
Bulaş riskini azaltması	1	14,3
Toplam	7	100,0

4.7. Uzaktan Eğitim Sürecinde Karşılaşılan Sorunlara Yönelik Bulgular

Öğretmen ve velilere çevrim içi uygulanan ankette uzaktan eğitimin etkililiğine yönelik sorular yöneltilmiştir. Anketin açık uçlu sorularından biri olan "Uzaktan eğitimin olumsuz olduğunu düşündüğünüz bir yönünü yazınız." sorusuna öğretmen ve velilerin verdikleri cevaplar kategorilere ayrılarak bu bölümde sunulmuştur. Görüşmeye katılan öğretmen, veli ve okul yöneticilerine "Uzaktan eğitim sürecinin en sorunlu bulduğunuz yönü nedir?" sorusuna verilen cevaplar hakkında oluşturulan kodlar bu bölümde verilmiştir.

Öğretmenlere göre uzaktan eğitimin olumsuz yönleri Tablo 4.29'da verilmiştir. Ankette yer alan "Uzaktan eğitimin olumsuz bir yönünü yazınız." maddesine 1018 öğretmenin verdiği cevaplar düzenlenerek sekiz gruba ayrılmıştır. Bunlar; "Fırsat ve olanak eşitliğinin olmaması", "Gelişim düzeyine uygun olmama", "Katılımın az olması", "Alt yapı ve internet bağlantı sorunu", "Değerlendirme eksikliği", "Verimsiz olması", "Otoritenin sağlanamaması" ve "Veli davranışlarındaki sorunlar" şeklindedir.

Tablo 4.29'a bakıldığında 275 öğretmen uzaktan eğitimi "Fırsat ve olanak eşitliğinin olmaması" bakımından olumsuz bulmaktadır. 250 öğretmen uzaktan eğitimi "Gelişim düzeyine uygun olmama" açısından olumsuz bulmaktadır. 127 katılımcı uzaktan eğitimi "Katılımın az olması" açısından olumsuz bulmaktadır. 111 öğretmen uzaktan eğitimi "Alt yapı ve internet bağlantı sorunu" bakımından olumsuz bulmaktadır. 75 öğretmen uzaktan eğitimin olumsuz yanını "Değerlendirme eksikliği" olarak görmektedir. 67 katılımcı uzaktan eğitimi "Verimsiz olması" açısından değerlendirmiştir. 60 öğretmen uzaktan eğitimi "Sınıf otoritesinin sağlanamaması" konusunda olumsuz bulduklarını belirmiştir. 53 öğretmen ise uzaktan eğitimin olumsuz yönünü "Veli davranışlarındaki sorunlar" olarak görmektedir.

Tablo 4. 29: Öğretmenlere göre uzaktan eğitimin olumsuz yönleri

Uzaktan Eğitimin Olumsuz Yönleri	*f*	%
Fırsat ve olanak eşitliğinin olmaması	275	27,1
Gelişim düzeyine uygun olmama	250	24,5
Katılımın az olması	127	12,5
Alt yapı ve internet bağlantı sorunu	111	10,9
Değerlendirme eksikliği	75	7,3
Verimsiz olması	67	6,6
Sınıf otoritesinin sağlanamaması	60	5,9
Veli davranışlarındaki sorunlar	53	5,2
Toplam	1018	100,0

Velilere göre uzaktan eğitimin olumsuz yönleri Tablo 4.30'da verilmiştir. "Uzaktan eğitimin olumsuz bir yönünü yazınız." sorusuna 1172 velinin verdiği cevaplar yedi gruba ayrılmıştır. Bunlar; "Verimsizlik" "Gelişim düzeyine uygun olmama", "Alt yapı ve internet bağlantı sorunu", "Ailenin otorite sağlayamaması", "Fırsat ve olanak eşitliğinin olmaması", "Öğretmenin otorite sağlayamaması" ve "Değerlendirme" şeklindedir. Tablo 4.30'a göre 341 veli uzaktan eğitimi "Verimsizlik" yönünden olumsuz bulmaktadır. 324 veli uzaktan eğitimin olumsuz yanını "Gelişim düzeyine uygun olmama" olarak belirtmiştir. 172 veli uzaktan eğitimi "Alt yapı ve internet bağlantı sorunu" açısından olumsuz bulmaktadır. 140 veli uzaktan eğitimin olumsuz yanını "Ailenin otorite sağlayamaması" olarak görmektedir. 120 katılımcı veli uzaktan eğitimi "Fırsat ve olanak eşitliğinin olmaması" açısından olumsuz bulmaktadır. 53 veli uzaktan eğitimin olumsuz yönünü "Öğretmenin otorite sağlayamaması" olarak belirtmiştir. 22 veli ise uzaktan eğitimi "Değerlendirme" bakımından olumsuz bulmaktadır.

Tablo 4. 30: Velilere göre uzaktan eğitimin olumsuz yönleri

Uzaktan eğitimin olumsuz yönleri	*f*	%
Verimsizlik	341	29,1
Gelişim düzeyine uygun olmama	324	27,6
Alt yapı ve internet bağlantı sorunu	172	14,7
Ailenin otorite sağlayamaması	140	12,0
Fırsat ve olanak eşitliğinin olmaması	120	10,2
Öğretmenin otorite sağlayamaması	53	4,5
Değerlendirme	22	1,9
Toplam	1172	100,0

Görüşme sorularının yedinci sorusu "Uzaktan eğitim sürecinin en sorunlu bulduğunuz yönü nedir?" sorusudur. Bu soru ile uzaktan eğitim sürecinde öğretmen, veli ve okul yöneticilerinin hangi sorunlarla karşılaştıkları, uzaktan eğitimle ilgili hangi yönleri sorunlu buldukları araştırılmıştır.

Uzaktan eğitim sürecinin sorunlarına yönelik öğretmen görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.31'de verilmiştir. Tablo 4.31'de öğretmenlerin %42,8'i "Teknolojik cihaz ve donanım eksikliği", %28,6'sı "Çocukların gelişimine uygun olmaması", %14,3'ü "Öğretmen çocuklarının geri planda ve ilgisiz kalması" ve %14,3'ü "Konuların yeterince anlaşılamaması" şeklinde cevaplar vermiştir.

Görüşmeye katılan öğretmenlerin uzaktan eğitimin sorunlu bulduğu yönleriyle ilgili verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

> *"…Öğrencilerimde sosyal gelişim problemleri yaşanmaması için Web 2.0 araçları aracılığıyla sosyal gelişimlerini destekleyebilecek uygulamalar kullandım. Fakat okul ortamının sağladığı gibi olmadı…" (Ö-1).*

> *"…Uzaktan eğitim sürecinde velilerle ve öğrencilerimle birebir ilgilendim ders saatleri dışında veli görüşmeleri yaptım. Anlaşılmayan konular hakkında konu anlatımı videoları hazırlayıp veli gruplarından paylaştım. Kesinlikle şikayet etmiyorum fakat süreç o kadar çok zamanımı aldı ki kendi çocuklarıma zaman ayıramadığımı fark ettim. Ben çevrim içi dersteyken küçük kızım kaza geçirdi…" (Ö-7).*

Tablo 4. 31: Uzaktan eğitim sürecinin sorunlarına yönelik öğretmenlerin görüşlerine ilişkin bulgular

Kodlar	*f*	%
Teknolojik cihaz ve donanım eksikliği	3	42,8
Çocukların gelişimine uygun olmaması	2	28,6
Öğretmen çocuklarının geri planda ve ilgisiz kalması	1	14,3
Konuların yeterince anlaşılamaması	1	14,3
Toplam	7	100,0

Uzaktan eğitim sürecinin sorunlarına yönelik veli görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.32'de verilmiştir. Tablo 4.32'de velilere yöneltilen "Uzaktan eğitim sürecinin en sorunlu bulduğunuz yönü nedir?" sorusunun cevapları hakkında oluşturulan kodlar verilmiştir. Velilerin %28,6'sı "Çocuk gelişimini olumsuz etkilemesi", %14,3'ü "Eğitime ulaşamama", %14,3'ü "Denetimin ve değerlendirmenin zayıf olması", %14,3'ü "Okul yöneticilerinin velilerden yoğun talepleri", %14,3'ü "Hem öğretmen hem veli olmanın zor olması" ve %14,3'ü "Teknoloji bağımlılığı" açısından uzaktan eğitimi sorunlu bulmaktadır. Velilerden bir tanesinin uzaktan eğitimin sorunlu bulduğu yönleriyle ilgili cevabı şu şekildedir:

> *"…Oğlum sekiz yaşına kadar teknolojik cihazları süre kısıtlaması ve aile denetimi ile kullanmıştır. Çevrim içi dersler başladığında saatlerce ekrana bakması, hareketsiz kalması gelişimi için büyük bir sorun oluşturdu…" (V-5).*

Görüşmeye katılan velilerin uzaktan eğitimin sorunlu bulduğu yönleriyle ilgili verdiği cevaplardan biri şu şekildedir:

> *"…Eşim ve ben öğretmen ikimizde öğretmeniz. Aynı anda benim eşimin ve çocuğumuzun canlı dersinin olduğu zamanlarda gerçekten zorluk yaşadım. Evde herkes bir odaya geçip çevrim içi derse katılıyor, sadece teneffüs zamanı görüşebiliyoruz…" (V-7).*

Tablo 4. 32: Uzaktan eğitim sürecinin sorunlarına yönelik velilerin görüşlerine ilişkin bulgular

Kodlar	*f*	%
Çocuk gelişimini olumsuz etkilemesi	2	28,5
Eğitime ulaşamama	1	14,3
Denetimin ve değerlendirmenin zayıf olması	1	14,3
Okul yöneticilerinin velilerden yoğun talepleri	1	14,3
Hem öğretmen hem veli olmanın zor olması	1	14,3
Teknoloji bağımlılığı	1	14,3
Toplam	7	100,0

Uzaktan eğitim sürecinin sorunlarına yönelik okul yöneticilerinin görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.33'te verilmiştir. Tablo 4.33'de okul yöneticilerine yöneltilen "Uzaktan eğitim sürecinin en sorunlu bulduğunuz yönü nedir?" sorusuna göre okul yöneticilerinin verdiği cevapların %71,4'ü "Teknoloji bağımlılığı", %14,3'ü "Teknolojik cihaz ve donanım eksikliği" ve %14,3'ü "Katılımın az olması" şeklindedir. Teknoloji bağımlılığı okul yöneticilerine göre önemli bir sorun oluşturmaktadır.

Uzaktan eğitim sürecinde ekrana denetimsiz bir şekilde maruz kalan öğrencileri olduğundan ve bu durumun sonuçlarının Hibrit eğitim döneminde ortaya çıktığından bahseden okul yöneticileri mevcuttur. Bu sorunların davranış problemlerine yol açtığını aktaran bazı okul yöneticilerinin görüşleri şu şekildedir:

> *"...Öğrenciler bu süreçte sürekli ekrana maruz kaldığı için okul açıldığı ilk ay davranış ve disiplin problemleri ile karşılaştık. Çocuklar teknolojiyi sadece ders için kullanmakla kalmamış, ders dışındaki zamanlarında da farklı kaynaklardan şiddet içerikli öğeler izlemişler. Birbirlerine zarar vermeyi oyun zannediyorlardı..."(O-1).*

> *"...Hibrit eğitim döneminde öğrenciler haftada iki gün okula geliyorlardı. Teneffüslerde birçok öğrenci ne yapacağını bilemeden durmaya başladı. Uzaktan eğitim döneminde sosyal gelişimlerinin zarar gördüğünün kanıtıydı benim için…" (O-2).*

Tablo 4. 33: Uzaktan eğitim sürecinin sorunlarına yönelik okul yöneticilerinin görüşlerine ilişkin bulgular

Kodlar	*f*	%
Teknoloji bağımlılığı	5	71,4
Teknolojik cihaz ve donanım eksikliği	1	14,3
Katılımın az olması	1	14,3
Toplam	7	100,0

Görüşme formunda öğretmen, veli ve okul yöneticilerine "Uzaktan eğitim sürecinde başka hangi sorunlarla karşılaştınız?" sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya 21 katılımcıdan 15 kişi yanıt vermiştir. Bu yanıtlardan bazıları şu şekildedir:

"...Bu süreçte velilerimin daha ilgili olmasını beklerdim. Önemli sayılmayacak konular için izin alıp öğrencilerimi dersten çıkaran velilerim oldu..." (Ö-5).

"...Çocuğum kaynaştırma öğrencisi olduğu için dersler anlamlı gelmedi. Dikkatini derslere veremedi. Öğretmenimiz çok fazla emek verdi ama çocuğum derslere girmek istemedi..." (V-3).

"...Çocuğumun sosyalleşmek hatta dışarı çıkmak istemiyor. Hep evde kalıp teknolojik cihazlarla oyun oynamak istiyor. Çok hareketsiz kaldı. Aynı zamanda gözlük kullanmaya başladık..." (V-4).

"...Çocuğumun ekran karşısında çok uzun süre durmaktan gözleri bozuldu. Artık gözlük kullanıyor. Bu durum beni çok üzüyor ve endişelendiriyor..." (V-5).

5. BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Çalışmanın bu bölümünde araştırma bulgularına dayanarak sonuç, tartışma ve önerilere yer verilmiştir. Araştırma kapsamında İlkokullarda COVID-19 döneminde uzaktan eğitime erişimi engelleyen faktörler ve yaşanan sorunlar incelenmiş ve yedi adet alt probleme yönelik sonuçlar ve tartışmalar bu bölümde verilmiştir.

5.1. Sonuç ve Tartışma

5.1.1. Uzaktan Eğitime Erişimi Engelleyen Teknoloji Kaynaklı Sorunlara Yönelik Sonuçlar

Öğretmenlerin, velilerin ve okul yöneticilerin uzaktan eğitime erişimi engelleyen faktörlerin ve yaşanan sorunların belirlenmesine yönelik anket ve görüşme yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma bulguları incelendiğinde ankete katılan öğretmenlerin tamamına yakınının evinde internet bağlantısı bulunmaktadır. İnternete erişimlerini genellikle Wi-Fi ile sağlamaktadırlar. Öğretmenlerin çoğunun teknolojik cihaz sıkıntısı bulunmamaktadır. Salgın öncesi birçok öğretmenin teknolojik cihaz, donanım ve internet alt yapısı konusunda yeterli oldukları ortaya çıkmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenler internet sağlamak için aylık ortalama 101,81₺ ödemektedirler.

Katılımcı velilerin büyük bir çoğunluğunun evinde internet bağlantısı bulunduğu görülmektedir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu internet erişimini Wi-Fi ile sağlamaktadır. Katılımcı velilerin teknolojik cihazlardan televizyon ve akıllı telefon neredeyse bütün katılımcılarda bulunurken bilgisayar ve tabletin katılımcı velilerin sadece yarısında bulunduğu görülmektedir. Uzaktan eğitim için gerekli teknolojik cihazlarda başka daha temel bir ihtiyaç olarak düşünülen televizyonun bazı katılımcıların evinde bulunmamasının maddi sorunlardan kaynaklanabileceği

düşünülmektedir. İnternet sağlamak için ankete katılan veliler Aylık ortalama 92,76₺ ödemektedirler.

Görüşme katılan öğretmen ve velilerin uzaktan eğitime erişimi engelleyen teknoloji kaynaklı sorun olarak üzerinde durduğu en önemli konu teknolojik cihaz ve donanım eksikliği konusudur. Okul yöneticileri ise teknolojik cihaz ve donanım eksikliği ile birlikte teknolojiyi kullanma bilgisinin yetersiz olmasının teknoloji kaynaklı sorun olarak düşünmektedir. Teknoloji kullanımı konusu da dahil bilgi yetersizliği yaşanan bir durumda öğrencilere, velilere destek olunması zorlaşmaktadır, bu konuda Kaya (2006) öğretmenin sahip olmadığı beceriyi öğrencilerine kazandırmasının zor olduğundan bahsetmiştir.

5.1.2. Uzaktan Eğitim Sürecinde Yaşanan Motivasyon Sorunlarına İlişkin Sonuçlar

Öğretmen ve velilere yöneltilen görüşme sorularının ikincisi "Uzaktan eğitim sürecinde motivasyon sorunu yaşadınız mı? Motivasyon sorunu yaşamanıza neden olan durumu kısaca açıklar mısınız?" şeklindedir. Öğretmenler motivasyonlarını düşüren konuların başında uzaktan eğitimdeki belirsizlikleri ve çevrim içi derslere katılımın az olmasını ifade etmişlerdir. Uzaktan eğitim döneminde salgın sürecinin yoğunluğuna bağlı olarak yaşanan okulların açılıp kapanması öğretmenlerin motivasyonunu düşürmüştür. Öğretmenler özellikle öğrencilerinin motivasyonunu düşürdüğü için bu belirsizlikler yerine oluşturulan bir düzen olmasını tercih etmektedir. Katılımcı öğretmenler çocukların rutinleri sevdiğini belirtmiştir. Sungurlu (2020) günlük yaşamda bir rutinin, düzenin olmasının çocukları rahatlattığını, sınırların çocuklara güven verdiğini aktarmıştır.

Ayrıca çevrim içi derslerde bütün öğrencilere ulaşamıyor olmak öğretmenlerin motivasyonunu olumsuz yönde etkilemiştir. Motivasyon sorunu yaşamadığını tam tersine salgın döneminde kişisel ve mesleki gelişimine olabilecek en büyük katkıyı bu dönemde sağladığını belirten öğretmenler de mevcuttur. Veliler de motivasyon kaybına yol açan en büyük sorun çocuklarında gördükleri isteksizliktir. Bu durum

velilerin yüz yüze eğitimin daha iyi olduğunu düşünmeye başlamalarına yol açmıştır. Bazı velilerin açıklamalarına göre uzaktan eğitim döneminde öğretmenlerinin ve okulun ilgisinin yapılan bilgilendirmelerin sayesinde motivasyonlarında düşme yaşamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Okul yöneticilerine "Uzaktan eğitim sürecinde okulunuzdaki öğretmenlerin ve sizin motivasyonunuzu etkileyen faktörler ya da durumlar nelerdir?" sorusu yöneltilmiş ve en çok yanıt velilerden ve öğretmenlerden gelen sorular şeklinde belirlenmiştir. Okul yöneticilerine gelen soruların aynı olması ya da salgın sürecinde okulların ne zaman açılacağı ile ilgili belirsizliği devam eden konularda bile danışılması okul yöneticilerinin motivasyonunun düşmesine neden olmuştur. Bazı velilerin bozulan tablet ve bilgisayarlarını okula getirdiği bile görülmüştür.

5.1.3. Uzaktan Eğitim Sürecinde Eğitim Ortamı Oluşturmaya Yönelik Sonuçlar

Görüşme formunda öğretmen ve velilere yöneltilen yer alan sorular arasından üçüncü soru "Uzaktan eğitim sürecinde ev ortam ve koşullarınızla ilgili sorunlar yaşadınız mı?" şeklindedir. Öğretmenler ev ortam ve koşullarında en çok küçük yaş çocuklarının bakımı konusunda sorun yaşamışlardır. Küçük yaş çocukları kucaklarında çevrim içi ders verdiklerini belirten öğretmenler salgın döneminde bakıcı bulmakta zorluk yaşadıklarını aktarmıştır. Öğretmenler çevrim içi derste iken küçük yaş çocuklarının bazı kazalar geçirdiğini de aktarmıştır. Ayrıca öğretmenler hem kendi hem de çocuklarının çevrim içi dersleriyle ilgilenmiş ve bu durum onları fazlasıyla yıprattığından bahsetmiştir. Bazı öğretmenler ev ortamında çevrim içi ders yapacak ortam bulamamış, salgın durumunun yoğunluğuna göre çevrim içi derslerini okulda gerçekleştirmek zorunda kalmışlardır.

Araştırmaya katılan bazı veliler ev ortam ve koşullarında bir sorun yaşanmadığını belirtmiştir. Fakat çocuk sayısı fazla olan bazı veliler ev ortamında çeşitli sorunlar yaşamıştır. Kalabalık bir aile olduklarından bahseden veliler çocukları için sağlıklı bir ders ortamı hazırlayamadıklarını ev halkının bu durumdan rahatsız olduğunu aktarmıştır. Uzaktan eğitim döneminde çocuklarının çevrim içi dersleri sadece

izlediğini, verilen ödevleri yapmadığını belirtmiştir. Verimli ders çalışma alışkanlıklarının kazanılmasında ailenin de önemli görevleri olduğu söylenebilir. "Anne ve baba bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde çocuğun sosyal, duygusal, dil ve zihinsel gelişimleri üzerinde önemli rol oynamaktadır" (Engin, Özen ve Bayoğlu, 2009: 128). Çevrim içi derslere katılımda ailelerinden destek bekleyen çocuklar olmuştur fakat velilerin çoğunluğu çocuklarının çevrim içi derslere tek başına katıldığını ve sorun yaşamadığını belirtmiştir.

Görüşmeye katılan okul yöneticilerine "Uzaktan eğitime yönelik okul ortamında hangi sorunlarla karşılaştınız?" sorusu yöneltilmiştir. Her okulda EBA destek noktasının bulunmadığını, bulunan okullarda ise yetersiz kalabildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bazı okul müdürleri ise EBA destek noktasına gelen öğrencilerin bazılarının cihazlara zarar verdiğini aktarmıştır.

5.1.4. Uzaktan Eğitim Sürecinde Teknoloji Kullanımına Yönelik Sonuçlar

Ankete katılan öğretmenlerin neredeyse tamamı uzaktan eğitim sürecinde velilerine uzaktan eğitimin gerektirdiği teknoloji kullanımı ile ilgili bilgilendirme yapmıştır. Uzaktan eğitim kapsamında en büyük gereksinimlerden bilgi kirliliği olduğu göz önüne alındığında, öğretmenlerin bu konuda doğru ve yeterli bilgilendirmeyi yaptıkları görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde okul ile ve velilerle işbirliği içinde olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu uzaktan eğitimde aktif rol aldıklarını belirtmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde aktif olarak rol oynadıklarını belirten öğretmenlerin çoğunlukta olması, eğitimin en önemli öğesi olan öğretmenlerin bu sürecin bilincinde olduklarını ve görevlerinin başında olduklarını göstermektedir. Diğer taraftan öğretmenlerin teknolojik hazırbulunuşlukları bulunsa da neredeyse tamamının uzaktan eğitim ile çevrim içi ders tecrübesi bulunmamaktadır. Bunun en büyük nedenini Baran (2021), COVID-19 öncesinde uzaktan eğitimin ilköğretimin ilk kademesinde ihtiyaç duyulmaması şeklinde açıklamıştır.

Çevrim içi ankete katılan veliler büyük bir çoğunluğu çocuklarına uzaktan eğitim döneminde yardımcı olduklarını açıklamışlardır. Sınıf öğretmenlerinin kendilerine teknolojiyi doğru kullanma konusunda bilgilendirme yaptığından bahsetmişlerdir. Ayrıca velilerin neredeyse yarısı uzaktan eğitime kolaylıkla erişememiştir.

Görüşmeye katılan öğretmen, veli ve okul yöneticilerine ise "Teknoloji kullanımı hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?" sorusu yöneltilmiştir. Bu bölümde verilen cevaplara ilişkin sonuçlara yer verilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenler çoğunun teknoloji kullanımı konusunda bilgilerinin olduğunu aktarmışlardır. Teknoloji kullanımı konusunda bilgi sahibi olduğunu belirten öğretmenler görev arkadaşlarına ve velilerine bu konuda bilgilendirme yaptıklarını açıklamıştır. Teknoloji kullanımı konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığını düşünen öğretmenler ise süreç içerinde çok zorlandıklarından, çevrelerinden sürekli yardım talep ettiklerinden ve emekliliği düşünmeye başladıklarından bahsetmiştir. Görüşmeye katılan velilerin yarıdan fazlası teknolojiyi doğru ve etkin kullanma konusunda bilgilerinin yetersiz olduğunu düşünmektedir. Bazı veliler teknolojik konularda bir sıkıntı yaşadıklarında başta sınıf öğretmenleri olmak üzere çevrelerinden yardım aldıklarını açıklamışlardır. Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin neredeyse tamamı teknoloji kullanımı konusunda yeteri bilgiye sahip olduklarını düşündüklerini belirtmiştir. Sorun yaşadıkları konularda iş arkadaşlarından veya internetten yardım aldıklarını belirten okul yöneticileri ayrıca okuldaki tüm velileri teknoloji kullanımı konusunda bilgilendirmek için çalışmalar yürüttüklerini açıklamıştır.

Yapılan bu araştırmayı destekleyen biçimde, Bilgiç ve Tüzün (2015) tarafından yapılan bu araştırmada teknolojiyi uzaktan eğitimi sürecinde doğru kullanmanın önemli olduğu ve kullanılan teknoloji programlarının bir biri ile entegrasyonları sağlanıp karşılaşılacak sorunları en alt düzeyde tutup sorun çıksa bile hızlı bir şekilde çözüm üretmenin önemi ortaya konulmuştur.

5.1.5. Uzaktan Eğitim Sürecinde Güvenli İnternet Kullanımına Yönelik Sonuçlar

Ankete katılan öğretmenlerin çoğunluğunun güvenli internet kullanımı konusunda velilerini ve öğrencilerini bilgilendirdiği görülmektedir. Ankete katılan velilerin çoğunluğu güvenli internet kullanımı konusunda bilgisinin olduğunu düşünmektedir. Görüşmeye katılan paydaşlara "Güvenli internet kullanımı hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?" sorusu yöneltilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin neredeyse tamamı güvenli internet kullanımı konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünmektedir. Bazı öğretmenler tüm cihazları için anti virüs programları kullandıklarını, her çevrim içi ders için farklı ID ve şifre oluşturduklarını açıklamıştır. Güvenli internet konusunda öğretmenler hizmet içi eğitimler, seminerler, internet kaynakları, dijital öğretmenler kursları, eTwinning uygulamaları, bilim ve teknoloji haftaları gibi etkinlikler aracılığıyla bilgi edindiklerini aktarmıştır. Öğretmenlerin tamamına yakını velilerini güvenli internet kullanımı konusunda bilgilendirdiklerinden bahsetmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenler kendi çocuklarına da güvenli internet kullanımı konusunda bilgilendirme yapmışlardır. Güvenli internet kullanımının günümüzün en büyük sorunlarından biri olduğu düşünülürse, bu konuda kazandırılması gereken bilincin öğretmenler tarafından veli ve öğrencilere aktarıldığı görülmektedir.

Görüşmeye katılan velilerin çoğunluğu güvenli internet kullanımı konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını düşünmektedir. Velilere internet kullanımıyla ilgili yaşadıkları bir sorun olup olmadığı sorulmuş, bir veli çocuğu çevrim içi dersteyken yabancı birinin derslerine katılıp uygunsuz sözler söylediğini aktarmıştır. Sınıf öğretmeninin çok hızlı müdahale ettiğini fakat o dersteki çocukların bu durumdan etkilendiğine vurgu yapmıştır. Katılımcı veliler güvenli internet kullanımı konusunda öncelikle sınıf öğretmenlerinin bilgilendirme yaptığını, daha sonra internet kaynaklarından araştırmalar yaparak bilgi edindiklerini açıklamışlardır. Velilerden bir tanesi çocuğunun salgın öncesi dönemde okulda zorbalığa maruz kaldığını, bu zorbalığın uzaktan eğitim sürecinde siber zorbalığa dönüştüğünü bu nedenle çocuğunu teknolojik araçlardan uzak tutmaya çalıştığını aktarmıştır. Bu konu hakkında Cheever ve Carrier (2008), çocukların çevrim içi faaliyetlerine yönelik risk

durumlarını en düşük düzeye indirmek için aile kontrolünün çok ciddi bir öneme sahip olduğunu belirtmişlerdir. Öncelikle ailelerin güvenli internet kullanımı ve siber zorbalık hakkında bilinçli olması gerekmektedir.

Okul yöneticilerinin çoğunluğu güvenli internet kullanımı konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını düşünmektedir. Süreç içerisinde çeşitli internet kaynaklarından kendi araştırmaları ile bilgi edinmişlerdir.

5.1.6. Uzaktan Eğitimin Etkililiğine Yönelik Sonuçlar

İlkokullarda COVID- 19 döneminde uzaktan eğitime erişimi engelleyen faktörlerin ve yaşanan sorunların incelenmesi kapsamında hazırlanan ve çevrim içi düzenlenen anketler sonucunda ilkokulda çalışan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu süreçle ilgili velilerine bilgilendirme yaptıklarını ve velileriyle iletişim halinde olduklarını belirtmişlerdir. Okullarda önemli bir yere sahip okul-aile iş birliği yapısının uzaktan eğitim sürecinde devam etmesi, eğitim açısından oldukça önemlidir. Uzaktan eğitimi zor bir süreç haline getiren belirsizlik durumunda okul aile işbirliğinin önemi ortaya çıkmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunlukla uzaktan eğitim sürecinde okul ile iş birliği içinde olduğunu söylemeleri de yine eğitimin tüm paydaşlarıyla bir bütün halinde devam ettiğini göstermektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlere uzaktan eğitimin etkililiğine yönelik sorular yöneltilmiştir. Uzaktan eğitimin fırsat ve imkan eşitliği sağlaması bakımından ele alındığı maddeye verilen yanıtların çok büyük bir oranda "hayır" cevabı olması, uzaktan eğitimde fırsat ve imkan eşitliği konusunda sorunlar olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Verilen yanıtların sonuçlarına göre öğretmenlerin büyük bir bölümü uzaktan eğitimin fırsat eşitliği sağlamadığını düşünmektedir. Özellikle uzaktan eğitimi sağlayacak donanım ve altyapı yetersizliği, fırsat ve imkan eşitsizliğine sebep olmakta ve sürecin olumsuzluklarını gün yüzüne çıkarmaktadır. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu uzaktan eğitimde öğrencilerin özdenetim becerilerinin önemli olduğunu belirtmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlere göre ilkokul öğrencilerinin büyük bir kısmının özdenetim becerileri tam olarak gelişmediğini düşünmektedir. Kendi başlarına bilgisayar ya da TV

karşısına geçip dersleri takip etmelerini beklemek doğru değildir. Bu bakımdan öğrenci ailelerinin de büyük bir sorumluluk alması gerekmektedir.

Araştırma bulguları TRT EBA TV'nin içeriğinin yeterliliği ve uzaktan eğitimin öğrencileri için verimli olması konularında öğretmenlerin kararsız kaldıklarını göstermiştir. Akdemir (2011) uzaktan eğitimde kullanılan teknikler dikkate alındığında etkileşimin ve iletişimin yüz yüze eğitimde yaşanan etkileşime ve iletişime benzer olduğunu aktarmış bu araştırma ile sonuçlar arasında fark oluşmuştur. TRT EBA TV'nin eğitim içeriğinin yeterli olup olmadığının ele alındığı maddede, hayır cevaplarının evet cevaplarına göre iki kat fazla olması dikkat çeken diğer bir konudur. MEB'in uzaktan eğitime geçişte ilk olarak EBA TV kanallarını açarak sürece destek olması elbette önemlidir. Ancak TV yoluyla verilecek eğitimde en büyük sorun dönüt ve düzeltmenin yapılamamasıdır. Eğitim, sınıf içerisinde öğrenci ve öğretmen arasında geçen olayların bütünüdür. İlkokul öğrencileri bile sınıftaki gerçek eğitim durumlarıyla, TV karşısında küçük bir zamana sığdırılan öğretimin ayrımını yapabilecek düzeydedir.

Velilere anket maddelerinden uzaktan eğitimin etkililiğine yönelik yöneltilen sorulara verilen yanıtlar incelenmiştir. Uzaktan eğitim döneminde ankete katılan velilerin çocukları büyük oranda canlı derslere katılmıştır. Araştırmada toplanan verilere göre ankete katılan velilerin büyük bir çoğunluğunun evinde internet bağlantısı bulunmasına rağmen katılımcıların neredeyse yarısı sıkıntı yaşamadan uzaktan eğitime erişebilmiştir Bu durum katılımcıların evlerinde internet olsa bile zaman zaman alt yapı ve bağlantı sorunları yaşandığını göstermektedir. Katılımcıların çocuklarının küçük yaş grubunda olması nedeniyle yarıdan fazlasının özdenetim, sorumluluk alma gibi becerilerinin uzaktan eğitim için yeterli olmadığı görülmektedir. Uzaktan eğitimin çocukları için verimli olması konusunda verilen yanıtların birbirine çok yakın çıktığı görülmektedir. Veliler bu konuda kararsız kalmıştır. Uzaktan eğitimin verimliliği, kalıcılığı ve etkililiği yıllar içinde daha net bir şekilde belli olacağı düşünülmektedir. Katılımcı velilerin neredeyse yarısı uzaktan eğitimin fırsat eşitliği sağlamadığını düşünmektedir. Velilerin neredeyse yarısı TRT EBA TV'nin içeriğinin yeterli olmadığını düşünmektedir. Bunun

nedeninin tek yönlü olan, iletişimin gerçekleşmediği öğrencilerin etkin katılamadığı, değerlendirme mekanizmasının olmadığı çocuklarda televizyon ile olan uzaktan eğitimin içeriklerinin etkili olmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Öğretmenlere ve velilere çevrim içi uygulanan anketin açık uçlu sorularında biri olarak "Uzaktan eğitimin olumlu olduğunu düşündüğünüz bir yönünü yazınız." maddesi yöneltilmiştir. Öğretmenlerden bu soruya 909 kişi cevap vermiş, verilen cevaplar gruplara ayrılarak incelenmiştir. En çok cevap verilen gruplar uzaktan eğitimde devamlılık ve sürekliliğin sağlanması, öğrencilerde teknoloji okuryazarlığının artması, verimlilik, esneklik ve ulaşım kolaylığı sağlamasıdır. Verilen cevaplara göre, salgın döneminde eğitimin sürekliliği, devamlılığı öğretmenler için en önemli konulardan biridir. Eğitim faaliyetlerinin uzaktan eğitim sayesinde devam ettiğini belirten öğretmenler, müfredatın aksamadan belirlenen programa uygun olarak sürdürülebildiğini açıklamışlardır. Salgın sürecinde teknolojinin oyundan ibaret olmadığını öğrenen öğrenciler ile derslerin daha aktif hale getirildiği belirtilmiştir. Ayrıca teknolojiye meraklı öğrenciler için birçok olanak sağlayan projeler gerçekleştirdiklerini belirten öğretmenler teknoloji okuryazarlığının gelişmesi yönünde olumlu adımlar attıklarını açıklamışlardır. "Pandemi sürecinde eğitimde teknolojik olumsuzluklar yaşansa da teknolojinin doğru kullanıldığı takdirde olumlu yönlerinin olduğu, problemi çözme noktasında çıkış yolu olduğu görülmektedir" (Agnoletto ve Queiroz, 2020).

Güvenli internet kullanımı konusunda yaptıkları bilgilendirmelerden bahseden öğretmenler öğrencilerin bu konudaki duyarlılıkları sayesinde ailelerde bilinçlendiğini açıklamışlardır. Uzaktan eğitim sırasında okulda bulunmayan bazı teknolojik olanaklara daha hızlı ve zamanında ulaştıklarını belirten öğretmenler vardır. Öğretmenler, canlı ders esnasında çeşitli görseller, etkileşimli oyunlar ya da sanal müze gezilerine ulaşılmasının dersin kazanımlarını kalıcı hale getirdiğini açıklamışlardır. Öğrenmelerin daha hızlı gerçekleştiğini ve veriminin arttığını belirten öğretmenler ders saatlerinin sağladığı esnekliğin ev ortam ve koşullarını olumlu etkilediğini aktarmışlardır. Ayrıca okula gidiş gelişlerin çeşitli nedenlerle çok zaman alabildiği ve bazı hava şartlarının yarattığı zorluklar düşünüldüğünde ulaşım

konusunda da sağladığı esneklik öğretmenleri olumlu yönde etkilemiştir. Öğrencilerin kendi kendine öğrenme, öğrendiklerinin sorumluluğunu alma, zamanı etkin ve doğru kullanma becerileri kazandığını belirtmişlerdir. Uzaktan eğitim döneminde velilerle işbirliği içinde olan öğretmenler, öğrencilerin gelişim dönemlerine uygun sorumluluk kazandırma çalışmaları yaptıklarını açıklamışlardır. Kronik rahatsızlığı olan çocuklar ya da ailede salgının yol açabileceği tehlikelerden uzaktan eğitim sayesinde korunduğunu belirten öğretmenler de bulunmaktadır. Öğretmenler uzaktan eğitim döneminin aile çocuk ilişkisini geliştirdiğini düşünmektedir. Ailenin eğitime katılması, çocuğunun öğrenme ortamında bulunması, ona yol göstermesi aile içi ilişkileri desteklemiştir. Uzaktan eğitimin fırsat eşitliği sağladığını düşünen öğretmenler için uzaktan eğitim, zaman ve mekan sınırlaması olmadan eğitime her yerden ulaşılabilmesi, zaman tasarrufu sağlaması imkanları olanlar için eğitimin devam etmesini kolaylaştırmıştır. Son madde ise öğretmenin değerinin anlaşılmasıdır. Öğretmenler, ailelerin eğitimin ciddiyetini ve çocuklarının durumunu daha iyi gördüklerini ve anladıklarını düşünmektedirler. Katılımcı öğretmenler ailelerin uzaktan eğitim sırasında çocuklarıyla beraber derse katılmalarının öğretmenin değerinin anlaşılması yolunda önemli bir adım olduğunu açıklamışlardır.

Ankete katılan velilere yöneltilen “Uzaktan eğitimin olumlu bir yönünü yazınız.” Maddesine 1081veli cevap vermiştir. Velilerin neredeyse üçte biri bu maddeyi öncelikli olarak sağlık açısından değerlendirmiş ve bu dönemde uzaktan eğitim yapılmasının bulaş riskini azaltması açısından olumlu bulmuştur. COVID-19 salgın sürecinde öğrencilerinin ev ortamında olmasının verdiği güven nedeniyle olumlu bulduklarını aktarmışlardır. Veliler çocuklarına salgın döneminde, okuldan uzakta daha hijyenik bir ortam sunduklarını belirtmişlerdir. Bazı veliler ise eğitimin sürekliliği açısından uzaktan eğitim sürecini olumlu bulmuştur. Veliler çocukları için, eğitimin zaman kaybetmeden devam etmesinin çok önemli olduğunu ve çocuklarının derslerden geri kalmadan devam edebildiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca veliler eğitimin sadece dört duvar arasında değil her yerde ve her zaman alınabileceğini aktarmışlardır. Veliler uzaktan eğitimin verimli olduğunu ve yüz yüze eğitime göre birçok açıdan daha ekonomik olduğunu düşünmektedirler. Okula uzak mesafede bulunan özellikle de servisle okula gelen velilerin öğrencileri ulaşım

sorunu çekmedikleri içinde uzaktan eğitimi olumlu bulmaktadırlar. Öğretmenlerin ilgisi sayesinde uzaktan eğitim sürecinde çekingenlik gibi sorunlar yaşayan öğrencilerin daha da aktif durumda olduklarını gözlemlemişlerdir. Evlerinde çocuklarının eğitim sürecine daha çok dahil olduklarını, öğretmenlerin değerini daha iyi anladıklarını belirten veliler salgın sürecinde uzaktan eğitimden en üst seviyede yararlandıklarını açıklamışlardır. Bazı veliler ise öğretmenlerin alt yapı ve internet sorunu yaşayan öğrenciler için ders videoları çektiğini, defter düzeninin bozulmaması için özel ders notları hazırlayıp paylaştıklarını aktarmışlardır. Öğretmen desteğinin her zaman önemli olduğunu, uzaktan eğitim başladıktan sonra bu önemi daha iyi anladıklarını belirten veliler öğretmenlerinin bilgilendirmeleri ve ilgisi sayesinde uzaktan eğitim sürecine olumlu bir şekilde devam ettiklerini belirtmişlerdir. Katılımcı veliler, canlı derslerde öğretmen ile kurulan iletişimin ve düzenli devam eden derslerin çocuklarının başarısını artırdığından bahsetmişlerdir. Ayrıca bazı veliler öğretmenlerinin çabalarını takdir ettiklerini ve çocuklarını mağdur etmeden uzaktan eğitim sürecini yürüttüklerini belirtmişlerdir. Okullarda salgın ve bulaş riskinin azaltılması amacıyla öğrencilerin evlerde kalması bazı ailelerin birlikte geçirdikleri zamanın artmasını sağlamıştır. Canlı dersler sırasında hem öğrencinin seviyesini daha iyi gören veliler bu dönemde aile çocuk ilişkilerinin geliştiğini çocuklarını daha iyi tanımak ve kaliteli zaman geçirmek için daha çok vakitleri olduğunu aktarmışlardır. Bazı veliler ise çocuklarının iç dünyasını daha yakından tanıma fırsatı bulduklarını belirtmişlerdir. Velilere göre küçük yaş grubu öğrenciler için özdenetim gelişimine katkı sağladığı düşünülen uzaktan eğitim süreci öğrencilerde sorumluluk bilincini arttırmıştır. Yapılan etkinliklere anında dönüt almanın motivasyon artışını sağladığını belirten veliler çocuklarının, nasıl öğrenmesi gerektiğini kendilerinin keşfettiğinden bahsetmişlerdir. Çocuklarında iletişim kurma becerilerinin arttığından bahseden veliler, öğrencilerinin yüz yüze eğitimde yaşadıkları kaygıyı azalttığını belirtmişlerdir. Katılımcı veliler öğrenme sorumluluğunun çocuklarında olmasının; yaratıcılık, girişimcilik ve karar verme yeteneklerini geliştirdiğini aktarmışlardır. Katılımcı veliler somut işlemler döneminde olan öğrencileri için canlı derslerde bazı bilgilerin görsellerinin verilmesinin önemine vurgu yapmışlardır. Ayrıca teknoloji kullanımı konusunda çocuklarında çok önemli gelişmeler gördüklerini de aktarmışlardır. Veliler, çeşitli etkinlikler ve projeler aracılığıyla sınıf öğretmenlerinin tanıttığı bir çok Web 2.0

aracını çocuklarının kolaylıkla kavradığını ve gelişim sağladığını belirtmişlerdir. Çocukları için uzaktan eğitimden önce teknolojinin oyundan ibaret olduğunu belirten veliler, artık çocuklarının hem teknoloji kullanımı hakkında bilinçlendiğini hem de bilgiye ulaşma konusunda zorluk yaşamadıklarını söylemişlerdir. Bazı veliler öğretmenleri tarafından yapılan güvenli internet kullanımı konusundaki bilgilendirmelerin önemine vurgu yapmıştır. Ayrıca bazı veliler ulaşım, giyinme, öğlen yemeği gibi masrafların bu dönemde azaldığı için uzaktan eğitimi olumlu bulmaktadır.

Görüşmeye katılan öğretmenler uzaktan eğitimi eğitimde devamlılık sağlaması, teknoloji okuryazarlığını artırması ve uzaktan eğitimin sınıf hakimiyetini arttırması bakımından faydalı bulmuşlardır. Görüşmeye katılan veliler ise uzaktan eğitimi eğitimde devamlılık sağlaması, çocuğa farklı alanlarda gelişim imkan tanıması, bulaş riskini azaltması ve zaman tasarrufu sağlaması açısından faydalı bulduklarını ifade etmiştir. Katılımcı okul yöneticileri uzaktan eğitimi öğrencilere teknoloji okuryazarlığı kazandırması, öğrencilerde özdenetimi arttırması, ailelerin çocuklarının performansını görmesi ve bulaş riskini azaltması bakımından faydalı bulmaktadır.

5.1.7. Uzaktan Eğitim Sürecinde Karşılaşılan Sorunlara Yönelik Sonuçlar

Uzaktan eğitim döneminde çeşitli sorunlarla karşılaşılmıştır. Bu sorunların belirlenmesi amacıyla öğretmenlere uzaktan eğitimin olumsuz yönleri sorulmuştur. Ankete katılan 1018 öğretmen bu maddeye yanıt vermiştir. Her çocuğun aynı şartlara sahip olmadığını belirten öğretmenler var olan eşitsizliklerin daha da büyümesinden endişe duyduklarını belirtmişlerdir. İlkokul düzeyinde küçük yaş grubundaki öğrencilerin ekran başında kalma sürelerinin daha az olması gerektiğini düşünen öğretmenler özellikle sosyal açıdan uzaktan eğitimin öğrencilerin gelişimine olumsuz etki bırakabileceğini düşünmektedir. Özellikle küçük yaş grubu öğrencilerin akıllı telefon, tablet veya bilgisayar başında uzun süre kalmalarının gelişimlerini olumsuz etkileyeceğini özellikle bilinçli internet kullanımı konusunda eksiklikleri olan velilerin çocuklarının farklı durumlarla karşılaşabileceklerini aktarmışlardır. Katılımcı öğretmenler her öğrencinin derse dahil olamamasının eğitimin kalitesini

etkilediğini belirtmiştir. Özellikle imkanları sınırlı bölgelerde görev yapan öğretmenler; canlı derslere birkaç öğrencinin katıldığını, diğer öğrenciler için ise bazen ders anlatım videoları çekip velileri ve öğrencileriyle paylaştıklarını anlatmıştır. Öğretmenler özellikle uzaktan eğitime geçilen ilk zamanlarda alt yapı ve internet bağlantı sorunlarının çok fazla yaşandığını zaman içinde düzelmeler yaşansa da bu durumun tam olarak çözülemediğinden bahsetmişlerdir. Bu tür sorunlar öğretmenlerin verimli çalışmalarına engel olmuştur. Bu süreçte eğitim ve öğretim anlamında donanımlı öğretmenlerinden tam faydalanamamışlardır (OECD, 2021). EBA'ya girişlerde çok sık sorunlar yaşanması öğretmenleri olumsuz etkilemiştir. Canlı derslerde internet bağlantı sorunlarının, yaşanan yoğunluklara bağlı olarak öğretmenin ders anlatımı sırasında dersten düşmesinin motivasyon kaybına neden olduğundan bahsedilmiştir. Yapılan araştırmada çevrim içi derslerde değerlendirmenin olamamasının, dönüt alamamanın, hedeflenen amaca ulaşma konusunda aksaklıklara neden olabileceği düşünülmektedir. Bazı öğretmenler uzaktan eğitim esnasında içerik bulma sıkıntısı çektiklerini belirten öğretmenler yüz yüze eğitimi daha verimli bulduklarından bahsetmiştir. Uzaktan eğitim ile ders işlemekte tecrübesizlikler yaşadıklarını söyleyen bazı öğretmenler, bu durumun eğitimin kalitesini düşürdüğünü aktarmışlardır. Canlı dersler sırasında seslerin açılıp kapatılması, öğrencilerin ev ortamında farklı seslere maruz kalınması, derse farklı bir zamanda girilmesi ya da dersten düşen öğrencilerin olması; derse karşı öğrencilerin ve öğretmenin konsantre olamamasına yol açmış ve öğretmenlerin ders hakimiyetini tam olarak sağlayamamasına neden olmuştur. Bu durumun öğrencilerin ve kendilerinin dikkatini fazlasıyla dağıttığını aktaran öğretmenler derslere odaklanmakta zorluk çektiklerini belirtmişlerdir. Velilerin ders sırasında aşırı ilgili veya tamamen ilgisiz davranışları öğretmenleri rahatsız etmektedir. Ders sırasında öğrencinin yanında olan bazı velilerin öğrencilerinin başarılı görünmesi için çocukların yerine cevap verdiklerini de gördüklerini belirten öğretmenler bu durumun öğrencilerin dikkatinin dağılmasına ve derslerin aurasına zarar verdiğini düşünmektedirler. Tam tersi durumlarda ise velilerin gerekli sorumlulukları üstlenmediklerini, ders saatlerine dikkat edilmediğine de şahit olduklarından bahsetmişlerdir. Katılımcı öğretmenlerden bazılarının verdiği özel cevaplardan biri öğrencilerle duygusal bağ kuramama üzerine olmuştur. Bu durumda mesleğin getirdiği doyuma ulaşamadıklarını aktarmışlardır. Ayrıca ev ortamında verilen canlı

derslerde kendi çocuklarıyla ilgilenmede sorunlar yaşayan öğretmenlerde bulunmaktadır. Bazı öğretmenlere göre Milli Eğitim Bakanlığı'nın salgın durumuna göre, okulların bir açılıp bir kapanması yönünde alınan kararların ise öğretmenleri farklı durumlara alışma konusunda zorluk yaşamalarına sebep olmuştur. Bazı öğretmenler ise uzaktan eğitimin, öğretmene verilen değerin azalmasına yol açtığını düşünmektedir. Küçük çocukları bulunan bazı öğretmenler uzaktan eğitim sırasında zor durumlarda kaldıklarını hatta bazen kucağında bebekleriyle canlı dersi uygulamak zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir. Canlı derslere katılması gereken çocuğu olan öğretmenler veya öğretmen eşler aynı evde hem internet hem oda sıkıntıları çektikleri için uzaktan eğitimi olumsuz bulmaktadır. İpekli (2022) Ancak ikisi de öğretmenlik yapan eşler için çocuklarının yaş dönemlerinin farklı olması özellikle çok büyük sorunlara yol açabileceğinden bahsetmiştir. Bu sonuç çalışmanın sonucu ile örtüşmektedir.

Ankete katılan veliler uzaktan eğitimi verimsiz olduğunu ve gelişim düzeyine uygun olmadığını düşünmektedir. Bu konuda fikir beyan eden öğretmenler katılımcıların yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Araştırmada çıkan bu sonuç Sağlam'ın (2022) çalışmasında ortaya çıkan uzaktan eğitimden istenilen düzeyde verim alınamadığı sonucu ile örtüşmektedir. Küçük yaş grubu öğrencilerinin kısa sürede dikkat dağınıklığı yaşaması, velilere göre uzaktan eğitimi verimsizleştirmektedir. Bazı veliler öğretmenlerinin sadece anlatım yöntemini kullandıklarını bu süreçte çocuklarının aktif olamadıkları için bir süre sonra sıkılma, dikkat dağınıklığı gibi sorunlar yaşadıklarını bu durumun uzaktan eğitimi verimsiz kıldığını aktarmışlardır. Yüz yüze eğitimde var olan okul kültürünü uzaktan eğitimin tam anlamıyla veremediğini düşünen veliler, ders saatlerini kısa bulduklarından da bahsetmişlerdir. Veliler ders saatlerinin bazen çok bazen çok geç olduğunu belirtmişlerdir. Bazı veliler kalabalık aile yapısına sahip olmaları nedeniyle uzaktan eğitimde istedikleri verimi alamamışlardır. Katılımcı velilere göre özdenetim eksikliği yaşayan öğrencilerde kendi sorumluluğunu alma bilinci uzaktan eğitim sürecinde aksamıştır. Özdenetim kazanmanın olgunlaşma sonucu gerçekleşeceği bir düşünülmektedir. Senemoğlu (2005) davranışların yeteri kadar olgunlaşma sonucu gerçekleşeceğine vurgu yapmıştır. Ayrıca birçok veli bu dönemde çocuklarının sosyal gelişiminin yetersiz kaldığından bahsetmiştir. Veliler bu dönemde, canlı derslerde uzun süre

hareketsiz kalması nedeniyle çocuklarının kilolarında bir artış yaşandığını anlatmışlardır. Bazı veliler çocuklarında akademik bir gerileme olduğunu aktarmıştır. Bu dönemde kaynaştırma öğrencisi olan veliler çeşitli sıkıntılar yaşadıklarından bahsetmiştir. Çocuğu işitme cihazı kullanan bir veli ise, canlı ders esnasında gelen ses bozukluklarından çocuğunun çok rahatsız olduğunu bu nedenle canlı derslere girmek istemediğini açıklamıştır. Ayrıca bazı veliler çocuklarında uzaktan eğitimin bir süre sonra teknoloji bağımlılığına yol açtığına vurgu yapmıştır. Veliler uzaktan eğitim süreci başladığında, televizyon aracılığıyla dersleri takip ettiklerini fakat sonraki zamanlarda internetle ilgili alt yapı sorunları yaşandıklarını, canlı dersler için gerekli donanım ve yazılımlara kısa sürede ulaşamadıklarını belirtmişlerdir. Çevrim içi ders uygulamaları konusunda öğretmenlerin bilgilendirici ve yönlendirici olması velilerin işlerini kolaylaştırsa da zaman zaman bu konularda yardım aldıklarını açıklamışlardır.

EBA'ya girişlerde de sıkıntı yaşayan veliler bu durumun kendilerinde ve çocuklarında motivasyon kaybına neden olduğundan bahsetmişlerdir. Yeterli internet ve donanıma sahip olduklarını belirten veliler bile bazı zamanlarda bağlantı sorunları nedeniyle canlı derslere katılmada ya da sıradaki derse giriş yapmada sıkıntılar yaşamışlardır. Evde dikkat dağıtan uyaranlar bulunduğunu belirten veliler, çevrim içi derslerde çocuklarının ekran başından kalkmalarına engel olamadıklarını açıklamışlardır. Uzun süre ekran başında ders dinlemekten sıkılan veya derse dikkatini veremeyen çocukları olduğunu belirten veliler, çocuklarının işin ciddiyetini tam anlayamadıklarından bahsetmişlerdir. Okuldaki disiplini evlerde sağlayamadıklarını söyleyen veliler, uzaktan eğitim döneminde çocuklarına ders çalıştıramadıklarını ve düzenli ödev yaptıramadıklarını belirtmişlerdir. Bu durumun ise çocuklarının başarısını olumsuz etkilediğini eklemişlerdir. Ayrıca bazı veliler uzaktan eğitim döneminde kendilerine çok fazla sorumluluk düştüğünü belirtmişlerdir. Uzaktan eğitim için yeterli alt yapı ve donanıma sahip olmayan veliler çocuklarının akranlarından geri kaldıklarını belirtmişlerdir. İnternet paketleri hızlı bir şekilde biten velilerin çocukları ise canlı derslere kısa bir süreliğine katılım sağlayabilmiştir. Velilere göre ilk zamanlarda telefon operatörlerinin sağladığı internet paketleri EBA dışındaki canlı ders uygulamalarında kullanılamamıştır. Veliler canlı derse katılan başka çocuklarının da bulunduğunu bu konuda cihaz ve

oda yetersizliği yaşadıklarını aktarmışlardır. Çalışan ebeveynler canlı derslerde çocuklarının yanlarında olamadıklarını, bu nedenle çocuklarının kamera, mikrofon kapatabildiklerini ya da dersten çıkabildiklerini belirtmişlerdir. Hibrit uzaktan eğitim döneminde okula veli izni ile gidemeyen öğrenciler için ders yapılmadığını belirten veliler çocuklarının bu dönemde derslerden uzak kaldığından ve bu durumun fırsat eşitsizliğine yol açtığından bahsetmişlerdir. Bazı veliler, çocuklarının öğretmenlerinin canlı derslerde yeterince ilgili olmadığını belirtmiştir. Velilere göre canlı ders sırasında öğretmenine yeterince soru soramayan, iletişime geçemeyen öğrenciler bulunmaktadır.

Yüz yüze eğitimde sınıfta sağlanan disiplinin uzaktan eğitimde bulunmadığını belirten veliler, çocuklarının ders sırasında gelen seslerden konuyu anlamadıklarını aktarmışlardır. Veliler çocuklarının dersleri takip ettiğini ama öğrenilenler konusunda dönüt alınamadığından uzaktan eğitimin değerlendirme aşamasında sorunlar olduğundan bahsetmişlerdir. COVID-19 pandemi döneminde ölçme ve değerlendirmenin yapılmaması bu konunun sistemsel olarak ele alınmasının gerekliliğini göstermektedir (Can, 2020). Öğrencinin durumunun takip edilemediğini düşünen veliler ders süresinin kısa olmasından dolayı öğrencilerin merak ettikleri ya da anlamadıkları konuları soramadıklarını aktarmışlardır. Bu kategorilerin dışında bazı görüşler ise şu şekildedir: Bazı veliler öğretmenlerden birebir dersler yapmasını istemektedir. Özel okullarda bir günde dokuz ders saatinin çocukların gelişimine faydalı olmadığını düşünen veliler de bulunmaktadır. Veliler İngilizce derslerinde daha çok pratik yapılamadığı için olumsuz bulduklarını belirtmiştir. Bazı veliler uzaktan eğitimin olumsuz yanı olarak bu sürecin maliyetli olduğunu eklemişlerdir.

Görüşme sorularının yedinci sorusu "Uzaktan eğitim sürecinin en sorunlu bulduğunuz yönü nedir?" sorusudur. Bu soru ile uzaktan eğitim sürecinde öğretmen, veli ve okul yöneticilerinin hangi sorunlarla karşılaştıkları, uzaktan eğitimle ilgili hangi yönleri sorunlu buldukları araştırılmıştır. Öğretmenler uzaktan eğitimi; teknolojik cihaz ve donanım eksikliği, çocukların gelişimine uygun olmaması, öğretmen çocuklarının geri planda ve ilgisiz kalması ayrıca konuların yeterince anlaşılamaması konularında sorunlu bulduklarını açıklamıştır. Öğretmenlere göre

uzaktan eğitim sürecinin en sorunlu yönü teknolojik cihaz ve donanım eksikliği olmuştur. Görüşmeye katılan öğretmenlerden bazıları uzaktan eğitimin, yüz yüze eğitimin sağladığı sosyal gelişimi veremediğini belirtmiştir. Araştırmada en ilgi çekici madde öğretmen çocuklarının geri planda ve ilgisiz kalması maddesi olmuştur. Bazı öğretmenler küçük yaş çocukları kucaklarında uyurken çevrim içi ders işlemek zorunda kalmıştır. Bazı öğretmenlerin çocukları ebeveynleri çevrim içi dersteyken yalnız kaldıkları için kazalar geçirmiştir. Velilere uzaktan eğitimin en sorunlu bulduğunuz yönü nedir sorusu yöneltilmiş, çocuk gelişimini olumsuz etkilemesi, eğitime ulaşamama, denetimin ve değerlendirmenin zayıf olması, okul yöneticilerinin velilerden yoğun talepleri, hem öğretmen hem veli olmanın zor olması ve teknoloji bağımlılığı açısından uzaktan eğitimi sorunlu bulmaktadır. Veliler uzaktan eğitimin en sorunlu yönü olarak çocukların gelişimini olumsuz etkilemesini görmektedir. Verilen cevaplardan en ilgi çekici olanı iki ebeveynin de hem öğretmen hem veli olmasından ortaya çıkan sorunlar olmuştur. Çevrim içi ders esnasında evin her odasında çevrim içi ders gerçekleşmiş ve evlerinde okul ortamı oluştuğundan bahsetmişlerdir.

Görüşmeye katılan okul yöneticileri uzaktan eğitimin en sorunlu yönleri olarak teknoloji bağımlılığı, teknolojik cihaz ve donanım eksikliği ve katılımın az olması şeklinde ifade etmiştir. Okul yöneticileri hibrit eğitim öncesi dönemde öğrencilerin sanal ortamda uzun süre kaldığından ve anne baba kontrolü olmadan zaman geçirdiklerinden ve bunun sonuçlarının hibrit eğitim döneminde ortaya çıktığından bahsetmiştir. Özellikle teneffüslerde arkadaşlarıyla davranış problemleri gözlemlediklerini belirten okul yöneticileri okul aile öğretmen dayanışmasıyla bu sorunları çözmeye çalışmışlardır.

Uzaktan eğitim döneminde teknolojik cihazlara ve internet alt yapısına herkes eşit oranda sahip olamamaktadır. Bu konuda öğrencilere yeterli donanım imkanı sağlanmalı fırsat ve imkan eşitsizliğinin önüne geçilmelidir. Toplumun ve eğitimin en önemli öğelerinden biri olan öğretmenlerin bu konudaki çabaları yok sayılmamalıdır. Güvenli internet kullanımı hakkında velilere ve öğrencilere ulaşabilmenin en etkin yolu, öğretmenler tarafından yapılmasıdır. Aile kontrolü ve

ailenin alacağı önlemler sayesinde öğrenciler internette karşılaşacakları olumsuz durumlardan korunmuş olacaklardır. Bu konuda aileye düşen görevlerin aksatılmaması önemlidir. Çünkü öğrenciyi en çok kendi anne babası tanımaktadır. Aileler çocuklarına yaşlarına ve gelişimlerine uygun sorumluluklar vererek özdenetim kazandırmalıdırlar. Bu özdenetim becerilerinin öğrencinin hayat boyu sorumluluk sahibi bir birey olmasında etkili olacaktır. Kendi denetimini yapabilen bir birey topluma daha faydalı bir vatandaş olacaktır. Aile, öğretmen ve okul işbirliği her zaman önemli bir konu olmuştur fakat bu konunun önemi salgın döneminde daha çok anlaşılmıştır. Bu konuda iletişim kanalları artırılmalıdır. Öğretmenlerin salgın sürecinde aktif rol aldıklarını, gerek sosyal medya uygulamaları gerekse ZOOM uygulaması üzerinden ulaşabildikleri kadar çok öğrenciye ulaştıkları unutulmamalıdır. Bu süreçte ders notları, konu anlatımları hazırlayan öğretmenler azımsanamayacak kadar çoktur. İmkanların artması ve bu çabaların boşa gitmemesi için öncelikle, TRT EBA TV'nin içeriklerini daha da geliştirmesi ve düzenlenmesi ile daha faydalı olacağı düşünülmektedir. Uzaktan eğitimin başarısının ve verimliliğin artması için koşullar daha dikkatli incelenmeli, şehir merkezinde yaşayan öğrencilerle kırsal kesimde yer alan öğrencilerin aynı şartlarda eğitim alması gerektiği unutulmamalıdır.

5.2. Öneriler

Araştırma sonuçlarına yönelik olarak şu öneriler sunulmuştur:

- COVID-19 nedeniyle başlayan uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan sorunların başında genellikle internet bağlantısı ve altyapı sorunları olduğu görülmektedir. Altyapı yetersizliğinin çözümü için ilgili kurum ve kuruluşlarda çalışmalar yapılabilir. Bu sorunun çözümü ile öğretmenlerin, velilerin ve okul yöneticilerinin uzaktan eğitime erişimleri kolaylaşabilir.

- İlkokul öğrencileri için teknolojiyi kullanmaya yönelik bir ders bulunmamaktadır. Bu dersler ortaokulda başlamaktadır. İlkokul

müfredatına öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun bir şekilde teknoloji kullanımına yönelik dersler eklenebilir.

- MEB tarafından ilkokullarda öğrencilere, öğretmenlere, velilere ve okul yöneticilerine yönelik güvenli internet kullanımına yönelik çeşitli eğitimler verilebilir.

- TRT EBA TV yayını aracılığıyla güvenli internet kullanımı konusunda bilgilendirme programlarının sayısı artırılabilir.

- Araştırmada uzaktan eğitime yönelik öğretmenlerin, velilerin ve okul yöneticilerinin görüşleri incelenmiştir. Bu bağlamda uzaktan eğitime yönelik uzaktan eğitime katılan öğrencilerin görüşleri de incelenebilir.

- Uzaktan eğitim döneminde güvenli internet kullanımının önemi daha çok anlaşılmıştır. Özellikle ilkokul kademesindeki öğrencilerin sanal ortamda karşılaşabileceği sorunlar, yaşayabilecekleri zorbalık sonrası travmalar konusunda önlem almak adına öğretmen, veli, okul yöneticisi ve öğrencilere internetin güvenli kullanımı adına bilinçlendirme çalışmaları yaygınlaştırılabilir. Bu konuda alınması gereken önlemler arttırılabilir.

- COVID-19 döneminde yaşanan salgına yakalanma korkusunun ilkokul öğrencilerinde oluşabilecek travmaların önüne geçebilmek için Rehberlik ve Araştırma Merkezleri aracılığı ile öğrencilere yönelik risk durumları belirlenip, buna yönelik çözüm yolları oluşturulabilir.

- Uzaktan eğitime yönelik sorunların belirlenmesi ve olası çözüm yollarının sağlanması için okul, aile ve öğretmen işbirliğini artıracak çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

Akbulut, Y. (2013). Çocuk ve ergenlerde bilgisayar ve internet kullanımının gelişimsel sonuçları. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3*(2). 53-68.

Akdemir, Ö. (2011). Yükseköğretimimizde uzaktan eğitim. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi. 1*(2).69-71.

Alkan, C. (1996). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi. *Türkiye 1. Uluslararası Uzaktan Eğitim Sempozyumu.* Ankara, 12-15 Kasım.

Altıparmak, K., Kurt, İ. D. ve Kapıdere, M. (2011). E-öğrenme ve uzaktan eğitimde açık kaynak kodlu öğrenme yönetim sistemleri. XI. Akademik Bilişim Kongresi Tam Bildiri. (ss. 319-327).

Arslan, K., Görgülü Arı, A. ve Hayır Kanat, M. (2021). Covid-19 Pandemi Sürecinde Verilen Uzaktan Eğitim Hakkında Veli Görüşleri. *Ulakbilge*, 57 s. 192–206. doi: 10.7816/ulakbilge-09-57-03

Avcı, F. ve Akdeniz, E. C. (2021). Koronavirüs (Covid-19) Salgını ve Uzaktan Eğitim Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar Konusunda Öğretmenlerin Değerlendirmeleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi*. 3(4), 117-154. https://dergipark.org.tr/tr/pub/usbed

Bademci, V. (2019). Geçerlik: Nedir? Ne değildir? . *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi, 6*(2), 373-385 . Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/tr/pub/etad/issue/51092/646773

Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5*(2), 368-388.

Baltaş, A. (2001). *Ana-baba Okulu.* 9. basım. İstanbul: Remzi kitabevi.

Baran, A. (2021). *Sınıf öğretmenlerinin Covid-19 pandemisi ile gelişen uzaktan öğretim süreci ile ilgili hazırbulunuşlukları, tecrübeleri ve görüşleri.* Bahçeşehir Üniversitesi. (Yüksek lisans tezi). Yök Tez veri tabanından erişildi.

Bayburtlu, Y.S. (2020). Covid-19 pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinde öğretmen görüşlerine göre Türkçe eğitimi. *Turkish Studies*, 15(4), 131-151. https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44460

Bilgiç, H. G. ve Tüzün, H. (2015). Yükseköğretim kurumları web tabanlı uzaktan eğitim programlarında yaşanan sorunlar. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi AUAd, 1*(3), 26-50.

Birişçi, S. (2013). Video konferans tabanlı uzaktan eğitime ilişkin öğrenci tutumları ve görüşleri. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education, 2*(1), 24-40.

Bozkurt, A. (2017). Türkiye'de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi. Eskişehir. 3*(2), 85-124.

Can, E. (2020). Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye'de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 6*(2), 11-53.

Çalık, M. ve Sözbilir, M. (2014). Parameters of content analysis. *Education and Science, 39*(174), 33-38.

Çallı, İ., İşman, A. ve Torkul, O. (2001). Sakarya Üniversitesi'nde uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve geleceği. *I. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu ve Fuarı.*

Çetinkaya Aydın, G. (2020). Covid-19 salgın sürecinde öğretmenler. *TEDMEM*. Erişim adresi: https://tedmem.org/covid-19/covid-19-salgini-surecinde-ogretmenler

Çığlık, H. ve Bayrak, M. (2015). Uzaktan öğrenme ve yapısalcı yaklaşım, IJODE, 1(1): 87-102

Çilingir, A. (2017). İletişim alanında içerik analizi yöntemi kullanılarak yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri üzerine bir inceleme. *Erciyes İletişim Dergisi. 5* (1), 148-160.

Demiray, U. ve İşman, A.(2003). History of distance education, online distance education book. *TOJET*, 21-47.

EBA ve canlı sınıf kullanım saatlerinde artış. (2020,30 Nisan). Erişim adresi: http://yegitek.meb.gov.tr/www/eba-ve-canli-sinif-kullanim-saatlerinde-artis/icerik/3041

EBA (2017, 18 Ekim). Erişim adresi: https://www.eba. gov.tr/haber/1508266110

Eğitim Reformu Girişimi. (2020, 15 Nisan). Türkiye'de koronavirüsün eğitime etkileri – IV | Dijital uçurum uzaktan eğitimi nasıl etkiliyor?. Burcu Meltem Arık. Erişim adresi: https://www.egitimreformugirisimi.org/koronavirusun-egitime-etkileri-iv-dijital-ucurum-uzaktan-egitimi-nasil-etkiliyor/

Engin, A., Özen, Ş. ve Bayoğlu, V. (2009). Öğrencilerin okul öğrenme başarılarını etkileyen bazı temel değişkenler. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 3*(1). 125-156.

Ergüç Şahan, B. & Parlar, H. (2021). Pandemi döneminde sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı problemler ve çözüm yolları. *OPUS International Journal of Society Researches , 18* (40) , 2375-2407. doi: 10.26466/opus.883814

Ertürk, S. (1972). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara. Yelkentepe Yayınları.

Fidan, M. (2020). Covid-19 belirsizliğinde eğitim: İlkokulda zorunlu uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşleri. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi. 6*(2), 24- 43.

Gündoğan, N. (2003). Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde bir istihdam politikası aracı olarak yaşam boyu öğrenme ve bazı örnek program ve uygulamalar. *Kamu-İş Hukuku ve İktisat Dergisi, 7*(1), 12-25.

Han, F., Demirbilek. N. ve Demirtaş. H. (2021). Okul yöneticisi ve öğretmenlerin koronavirüs (Covid-19) salgını sürecinde yürütülen uzaktan eğitime ilişkin görüşleri . *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi. 10*(3), 1168-1193. doi: 10.30703/cije.819946

Hızal, A. (1983). Uzaktan Öğretim Süreçleri ve Yazılı Gereçler: Eğitim Teknolojisi Açısından Yaklaşım. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, 12*(2), 20-29.

İpekli, N. (2022). *Öğretmenlerin Covıd-19 pandemisi öncesi ve sonrasındaki uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi (Sakarya ili örneği).* (Yüksek Lisans Tezi). Yök Tez Kataloğu veri tabanından erişildi.

İşman, A. (2011). *Uzaktan Eğitim*. 4. basım. Ankara: Pegem Akademi.

Kahraman, M. E. (2020) COVID-19 salgınının uygulamalı derslere etkisi ve bu derslerin uzaktan eğitimle yürütülmesi: Temel Tasarım dersi örneği. *İstanbul Medeniyet Üniversitesi: Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Dergisi, 6*(1), 44-56.

Karakaya, İ. (2012). Bilimsel araştırma yöntemleri. A. Tanrıöğen (Ed.) *Bilimsel araştırma yöntemleri.* Ankara: Anı Yayıncılık.

Kara, M. & Bozkurt, B. (2021). Covid-19 pandemisi sürecinde okul yöneticiliği: Karşılaşılan sorunlar ve çıkarılan dersler. *TEBD, 19*(2), 1076-1103. https://doi.org/10.37217/tebd.969888

Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. 1. basım. Ankara, Pegem A yayıncılık.

Kaya, Z. (2006). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. 3. Basım. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Khan Academy Türkçe'nin Milli Eğitim Bakanlığı ile nasıl bir işbirliği var?. (2020) *Khan Academy TR*. Erişim adresi: http://www.khanacademy.org.tr/hakkimizda.asp?ID=12#:~:text=Milli%20E%C4%9Fitim%20Bakanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1'n%C4%B1n%20Yenilik,okullarda%20EBA%20sistemi%20%C3%BCzerinden%20ula%C5%9F%C4%B1labilmektedir.

Khan, S. (2019). *Dünya okulu*. 14. Basım. Çvr: Cem Aktaş. İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık.

Koçak, A. ve Arun, Ö. (2006). İçerik analizi çalışmalarında örneklem sorunu. *Selçuk İletişim Dergisi. 3*(4), 21-28.

Kristanto, A. (2017). The development of instructional materials e-learning based on blended learning. *International Education Studies. 10*(7), 10-17.

Kuzu, Ç. İ. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde uygulanan ilkokul uzaktan eğitim programı (EBA TV) ile ilgili veli görüşleri. *Milli Eğitim dergisi, 49*(1). 505-527.

Mahiroğlu, A. ve Coşar, M. (2008). Web tabanlı uzaktan eğitimde sıra, hız ve içerik kontrollerinin akademik başarıya etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 6*(1), 63-83.

MEB (2019). *Öğretmenin güçlendirilmesi, 2023 vizyonumuzun temeli.* Erişim adresi: https://www.meb.gov.tr/ogretmenin-guclendirilmesi-2023-vizyonumuzun-temeli/haber/18946/tr

MEB (2020). *Açıköğretim lisesi tarihçesi.* Erişim adresi: http://aol.meb.gov.tr/www/okulumuz/icerik/1

MEB (2020). Bilinçli internet kullanımı e-broşürleri yayınlandı. Erişim adresi: https://orgm.meb.gov.tr/www/bilincli-internet-kullanimi-e-brosurleri-yayinlandi/icerik/1500

MEB (2020). EBA canlı sınıf uygulaması yaygınlaştırıldı. Erişim adresi: https://sakarya.meb.gov.tr/www/eba-canli-sinif-uygulamasi-yayginlastirildi/icerik/2759

MEB (2020). *EBA TV'de 'Veli Kuşağı' Ziya Öğretmen ile başladı.* Erişim adresi: http://www.meb.gov.tr/eba-tvde-veli-kusagi-ziya-ogretmen-ile-basladi/haber/20656/tr

MEB (2020). Güvenli internet kullanım klavuzu. Erişim adresi: http://www.meb.gov.tr/teknolojinin-dogru-kullanimi-icin-ailelere-yonelik-iki-yeni-kilavuz/haber/21018/tr

MEB (2020). Türkiye'nin en büyük veli toplantısı. Erişim adresi: https://www.meb.gov.tr/turkiyenin-en-buyuk-veli-toplantisi/haber/20871/tr

MEB (2020). *Uzaktan eğitim sürecinde velilere de eğitim verilecek.* Erişim adresi: https://samsun.meb.gov.tr/www/samsunda-uzaktan-egitim-surecinde-velilere-de-egitim-verilecek/icerik/1929

MEB (2020). Uzaktan eğitim sürecinin detayları. Erişim adresi: http://www.meb.gov.tr/uzaktan-egitim-surecinin-detaylari/haber/21990/tr

MEB (2020). Uzaktan Eğitim Yakından İlgi. Erişim adresi: http://www.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_04/15142822_UzaktanEgitimYakYndanYlgi.pdf

MEB (2020). Ücretli öğretmenlere ve usta öğreticilere ders ücreti ödemesi sürecek. Erişim adresi: http://www.meb.gov.tr/ucretli-ogretmenlere-ve-usta-ogreticilere-ders-ucreti-odemesi-surecek/haber/20624/tr

MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı (2020). *Milli Eğitim İstatistikleri.* Erişim adresi: https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_09/04144812_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2019_2020.pdf adresinden erişildi.

MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı, (2020). *Milli Eğitim İstatistikleri*. Erişim adresi: https://sgb.meb.gov.tr/www/icerik_goruntule.php?KNO=424

MEB'den; Zoom, Skype, Teams açıklaması. (2020, 16 Nisan). Erişim adresi. https://www.memurlar.net/haber/899781/meb-den-zoom-skype-teams-aciklamasi.html

Milli Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar (Karar Sayısı: 2347). T.C. Resmî Gazete, Sayı 31088 (2020). https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/04/20200403-7.pdf

Morgan, D. L. (1996). *Focus groups as qualitative research* (C. 16). New York: Sage publications.

Neden uzaktan eğitim?. (2021, 7 Eylül). Erişim adresi: https://uzem.dpu.edu.tr/tr/index/slide/2033/neden-uzaktan-egitim

OECD (2021). *OECD Economic surveys of Turkey.* Erişim adresi: https://www.oecd.org/economy/surveys/TURKEY-2021-OECD-economic-survey-overview.pdf.

Özbek, Ö. Y., Taneri, P. O., Şahin, A. ve Akduman, N. (2019). Zorbalığı önlemeye yardımcı olabilecek kitapların seçiminde kullanılacak ölçütlerin belirlenmesi. Şakir Çınkır (Ed.). *Ejercongres 2019 Bildiri Kitabı*. içinde (ss. 2090-2119). Ankara: Anı Yayıncılık.

Özdemir, M. S. (2016). Öğretmen niteliğinin bir göstergesi olarak mesleki gelişim. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi. 2*(3) 233-244.

Özer, M. (2020). Educational Policy Actions by the ministry of National education in the times of Covid-19 pandemic in Turkey. *Kastamonu Eğitim Dergisi. 28*(3). 1124- 1129.

Roland, E. 2002. Bullying, depressive symptoms and suicidal thoughts. *Educational Research, 44*, 55–67.

Sağlam, Ö. (2022). COVID-19 *Pandemisi izolasyon dönemine ilişkin öğretmen, öğrenci ve veli görüşleri.* (Yüksek Lisans Tezi). Yök Tez Kataloğu veri tabanından erişildi.

Sarı, T. & Nayır, F. (2020). Pandemi dönemi eğitim: Sorunlar ve fırsatlar. *Turkish Studies, 15*(4), 959-975.

Saygı, H. (2021). Covid-19 pandemi uzaktan eğitim sürecinde sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlar. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd),* 7(2), 109-129. https://doi.org/10.51948/auad.841632

Senemoğlu, N. (2005). *Gelişim öğrenme ve öğretim.* 27. basım. Ankara, Gazi Kitabevi.

Simonson, M., Smaldino, S., Albright, M. ve Zvacek, S. (2006). *Teaching and learning at a distance: foundations of distance education.* 3. basım. New Jersey: Prentice Hall.

Sungurlu M. (2020, 29 Mart). *Bursa Hayat.* Çocuklar rutin sever. Erişim adresi: https://www.bursahayat.com.tr/yazarlar/meltem-sungurlu-83/cocuklar-rutin-sever-4390

Süğümlü, Ü. (2021). A case study on teaching Turkish through distance education. *International Journal of Psychology and Educational Studies, 8*(1): 174-190.

T.C. İç İşleri Bakanlığı (2020*). Koronavirüs Salgını Yeni Tedbirler.* Erişim adresi: https://www.icisleri.gov.tr/koronavirus-salgini-yeni-tedbirler

Tarhan, Ö. (2015). Sosyal Bilgiler öğretmeni adaylarının politik okuryazarlığa ilişkin görüşleri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9*(1), 649-669.

Taymaz, H. (1978). *Hizmetiçi eğitim.* 6. basım. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

TEDMEM. (2020). *COVID-19 sürecinde eğitim: Uzaktan öğrenme, sorunlar ve çözüm önerileri.* (TEDMEM Analiz Dizisi 7). Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.

Tezcan, M. (2019). *Eğitim sosyolojisi.* 19. basım. Ankara: Anı yayıncılık.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982). *T.C. Resmi Gazete,*17863, 9 Kasım 1982.

Uçkaç, A. (2003). *Eğitimde fırsat eşitliği.* (Yüksek Lisans Tezi). Yök Tez Kataloğu veri tabanından erişildi.

UNICEF TÜRKİYE (2022). *Siber Zorbalık: nedir ve nasıl önlenir.* Erişim adresi: https://www.unicef.org/turkey/siber-zorbal%C4%B1k-nedir-ve-nas%C4%B1l-%C3%B6nlenir adresinden erişildi.

Uşun, S. (2006). *Uzaktan Eğitim.* Ankara: Nobel Yayınları.

Wössmann, L. (2020. Folgekosten ausbleibenden Lernens: Was wir über die Corona-bedingten Schulschließungen aus der Forschung lernen können. *İfo Schnelldienst.* 38-44.

Yadigar, G. C. (2020). Yapraklı ilçesinde meslek öğrenme olanakları. H. Coşkun (Ed.), *Çankırı Yapraklı yerel gelişmeleri araştırma planı ve eğitsel uygulama örnekleri* içinde (ss. 158-171). Ankara: Kondrad- Adenauer- Stiftung.

Yadigar, H. ve Yadigar, G. C. (2021). İlkokullarda Uzaktan Eğitime Yönelik Paydaş Görüşleri. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12*(2), 526-566. doi: 10.54558/jiss.943013

Yanık, T. (2019, 17 Ekim). Türkiye'de ebeveynlerin yarısı çocuklarının internet kullanımını kısıtlıyor. *Anadolu Ajansı.* Erişim adresi: https://www.aa.com.tr/tr/sirkethaberleri/bilisim/turkiyede-ebeveynlerin-yarisi-cocuklarinin-internet-kullanimini-kisitliyor/653766

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.* 6. basım. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, E., Mutlu, H. ve Doğanay, G. (2020). *Veli algısına göre pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinin niteliği.* Konya: Palet Yayınları.

Yurtbakan, E. ve Akyıldız, S. (2020). Sınıf öğretmenleri, ilkokul öğrencileri ve ebeveynlerin Covid-19 izolasyon döneminde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetleri hakkındaki görüşleri. *Turkish Studies, 15*(6), 949-977. https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43780

Yüksel, A.N. (2020). Nitel bir araştırma tekniği olarak: Görüşme. *International Social Sciences Studies Journal. 6*(56)547-552.

EKLER

EK-1: Öğretmen Anket Formu

1. Cinsiyetiniz.	1. Kadın 2. Erkek
2. Yaşınız.	……..
3. Eğitim düzeyiniz.	1. Lise 2. Önlisans 3. Lisans 4. Yüksek lisans 5. Doktora
4. Görev yaptığınız il	.....
5. Çalışılan okul türü	1. Devlet okulu 2. Özel okul
6. Çalışılan okuldaki görev	1. Sınıf öğretmeni 2. Müdür yetkili öğretmen 3. Okul müdürü 4. Müdür yardımcısı 5. Branş öğretmeni
7. Okutulan sınıf düzeyi/görevi	1. 1. sınıf 2. 2. sınıf 3. 3. sınıf 4. 4. sınıf 5. Okul yöneticisi 6. Branş öğretmeni
8. Evinizde internet bağlantısı var mı?	1. Evet 2. Hayır
9. İnternete erişimi nasıl sağlıyorsunuz?	1. Mobil internet 2. Wi-Fi 3. Diğer
10. Evinizde televizyon var mı?	1. Evet 2. Hayır
11. Evinizde tablet var mı?	1. Evet 2. Hayır
12. Evinizde akıllı telefon var mı?	1. Evet 2. Hayır
13. Evinizde bilgisayar var mı?	1. Evet 2. Hayır
14. İnternet sağlamak için ödediğiniz aylık ücret ne kadardır?	.....
15. Velilerime uzaktan eğitimle ilgili bilgilendirme yaptım.	1. Evet 2. Bazen 3. Hayır
16. Uzaktan eğitim sürecinde okul ile işbirliği içindeydim.	1. Evet 2. Bazen 3. Hayır
17. Uzaktan eğitim sürecinde velilerle iletişim halindeydim	1. Evet 2. Bazen 3. Hayır
18. Uzaktan eğitim sürecinde aktif rol aldım.	1. Evet 2. Bazen 3. Hayır
19. Uzaktan eğitim sürecinde güvenli internet kullanımı ile ilgili veli ve öğrencileri bilgilendirdim.	1. Evet 2. Bazen 3. Hayır
20. Uzaktan eğitim fırsat eşitliği sağlamıştır.	1. Evet 2. Bazen 3. Hayır
21. Uzaktan eğitimde öğrencilerin özdenetim becerileri önemlidir.	1. Evet 2. Bazen 3. Hayır
22. TRT EBA TV'nin içeriği yeterliydi.	1. Evet 2. Bazen 3. Hayır
23. Uzaktan eğitim öğrencilerim için verimli oldu.	1. Evet 2. Bazen 3. Hayır
24. Uzaktan eğitimin olumlu olduğunu düşündüğünüz yönlerini yazınız.	…….. ……..
25.Uzaktan eğitimin olumsuz olduğunu düşündüğünüz yönlerini yazınız.	…….. ……..

EK-2: Veli Anket Formu

1. Cinsiyetiniz.	1. Kadın 2. Erkek
2. Yaşınız.	……...
3. Eğitim düzeyiniz.	1. Lise 2. Önlisans 3. Lisans 4. Yüksek lisans 5. Doktora
4. Görev yaptığınız il	.....
5. Çalışılan okul türü	1. Devlet okulu 2. Özel okul
6. Çalışılan okuldaki görev	1. Sınıf öğretmeni 2. Müdür yetkili öğretmen 3. Okul müdürü 4. Müdür yardımcısı 5. Branş öğretmeni
7. Okutulan sınıf düzeyi/görevi	1. 1. sınıf 2. 2. sınıf 3. 3. sınıf 4. 4. sınıf 5. Okul yöneticisi 6. Branş öğretmeni
8. Evinizde internet bağlantısı var mı?	1. Evet 2. Hayır
9. İnternete erişimi nasıl sağlıyorsunuz?	1. Mobil internet 2. Wi-Fi 3. Diğer
10. Evinizde televizyon var mı?	1. Evet 2. Hayır
11. Evinizde tablet var mı?	1. Evet 2. Hayır
12. Evinizde akıllı telefon var mı?	1. Evet 2. Hayır
13. Evinizde bilgisayar var mı?	1. Evet 2. Hayır
14. İnternet sağlamak için ödediğiniz aylık ücret ne kadardır?	.....
15. Velilerime uzaktan eğitimle ilgili bilgilendirme yaptım.	1. Evet 2. Bazen 3. Hayır
16. Uzaktan eğitim sürecinde okul ile işbirliği içindeydim.	1. Evet 2. Bazen 3. Hayır
17. Uzaktan eğitim sürecinde velilerle iletişim halindeydim	1. Evet 2. Bazen 3. Hayır
18. Uzaktan eğitim sürecinde aktif rol aldım.	1. Evet 2. Bazen 3. Hayır
19. Uzaktan eğitim sürecinde güvenli internet kullanımı ile ilgili veli ve öğrencileri bilgilendirdim.	1. Evet 2. Bazen 3. Hayır
20. Uzaktan eğitim fırsat eşitliği sağlamıştır.	1. Evet 2. Bazen 3. Hayır
21. Uzaktan eğitimde öğrencilerin özdenetim becerileri önemlidir.	1. Evet 2. Bazen 3. Hayır
22. TRT EBA TV'nin içeriği yeterliydi.	1. Evet 2. Bazen 3. Hayır
23. Uzaktan eğitim öğrencilerim için verimli oldu.	1. Evet 2. Bazen 3. Hayır
24. Uzaktan eğitimin olumlu olduğunu düşündüğünüz yönlerini yazınız.	…….. ……..
25.Uzaktan eğitimin olumsuz olduğunu düşündüğünüz yönlerini yazınız.	…….. ……..

EK-3: Öğretmen Görüşme Formu

Demografik Sorular

1. Yaşınız :……..
2. Cinsiyetiniz :……..
3. Şehir :……..
4. Kıdem yılınız :……..
5. Çocuk sayısı :……..
6. Okutulan sınıf :……..
7. Sınıf mevcudunuz :……..
8. Canlı derse katılan öğrenci sayısı :……..

Görüşme Soruları

9. Uzaktan eğitime erişimi engelleyen teknoloji kaynaklı sorunlar nelerdir?

a. İnternet bağlantısında sorun yaşadınız mı?
b. Yeterli teknolojik yazılım ve donamıma sahip misiniz?
c. Teknoloji kullanımı konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz? Teknoloji kaynaklı sorunlarınızı nasıl çözdünüz?

10. Uzaktan eğitim sürecinde motivasyon sorunu yaşadınız mı? Motivasyon sorunu yaşamanıza neden olan durumu kısaca açıklar mısınız?

a. Uzaktan eğitime karşı algınız süreç içerisinde değişti mi?
b. Okul, veli ya da öğrenci tutumları sizi nasıl etkiledi?

11. Uzaktan eğitim sürecinde evde eğitim ortamı oluşturma ile ilgili sorunlar yaşadınız mı?

a. Evde canlı ders yapabileceğiniz sağlıklı ortam bulmakta sorun yaşadınız mı?
b. Yeterli internet paketiniz var mıydı, ek paket almak zorunda kaldınız mı? Aylık internet harcamanız nedir?
c. Evde canlı dersleri nasıl sürdürdünüz? Bunun için gerekli bilgisayar ve teknolojik donanımınız var mıydı? Donanım kaynaklı sorun yaşadınız mı?
d. Canlı dersi olan çocuklarınız varsa onlara nasıl destek oldunuz?
e. Küçük yaş çocuğunuzun bakımı canlı derse karşı işinizi zorlaştırdı mı?

12. Uzaktan eğitim sürecinde internet kullanımıyla ilgili güvenlik sorunu (dolandırıcılık, bilgilerin çalınması gibi) yaşadınız mı? Güvenli internet kullanımı hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz? Bu konuda ne tür önlemler aldınız?

a. Bu konularda hangi kaynaklardan bilgi edindiniz?
b. Veli ve öğrencilerinize bu konularda bilgilendirme yaptınız mı?
c. Kendi çocuğunuza yeterli bilgilendirmeyi yaptınız mı?

13. Uzaktan eğitim sürecinin en faydalı bulduğunuz yönü nedir?

14. Uzaktan eğitim sürecinin en sorunlu bulduğunuz yönü nedir?

15. Uzaktan eğitim sürecinde başka hangi sorunlarla karşılaştınız?

Eklemek istedikleriniz var mı?

EK-4: Veli Görüşme Formu

Demografik Sorular

1.Yaşınız :……..
2.Cinsiyetiniz :……..
3.Şehir :……..
4.Aylık gelir düzeyi :……..
5.Çocuk sayısı :……..
6.İlkokula devam eden çocuk sayısı :……..
7.Çocuğunuzun kendi odası var mı? :……..
8.Çocuğunuz tablet/ telefon ile
günde ortalama kaç saat geçiriyor? :……..

Görüşme Soruları

9. Uzaktan eğitime erişimi engelleyen teknoloji kaynaklı sorunlar nelerdir?

a. İnternet bağlantısında sorun yaşadınız mı?
b. Yeterli teknolojik yazılım ve donamıma sahip misiniz?
c. Teknoloji kullanımı konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz? Teknoloji kaynaklı sorunlarınızı nasıl çözdünüz?

10. Uzaktan eğitim sürecinde motivasyon sorunu yaşadınız mı? Motivasyon sorunu yaşamanızın neden olan durumu kısaca açıklar mısınız?

a. Uzaktan eğitime karşı algınız süreç içerisinde değişti mi?
b. Okulun veya öğretmeninizin tutumları sizi nasıl etkiledi?

11. Uzaktan eğitime sürecinde ev ortam ve koşullarınızla ilgili sorunlar yaşadınız mı?

a. Çocuğunuzun canlı derse katılabileceği yeterli ortam bulunuyor mu?
b. Çocuğunuz ödevlerini kendisi yaptı mı?
c. Canlı derslere tek başına katıldı mı?
d. Aynı anda canlı dersi olan çocuklarınız varsa onlara nasıl destek oldunuz?

12. Uzaktan eğitim sürecinde internet kullanımıyla ilgili güvenlik sorunu (dolandırıcılık, bilgilerin çalınması gibi) yaşadınız mı? Güvenli internet kullanımı hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz? Bu konuda ne tür önlemler aldınız?

a. Bu konularda hangi kaynaklardan bilgi edindiniz?
b. Sınıf öğretmeniniz bu konularda bilgilendirme yaptı mı?
c. Çocuğunuza yeterli bilgilendirmeyi yaptınız mı?

13. Uzaktan eğitim sürecinin en faydalı bulduğunuz yönü nedir?

14. Uzaktan eğitim sürecinin en sorunlu bulduğunuz yönü nedir?

15. Uzaktan eğitim sürecinde başka hangi sorunlarla karşılaştınız?

Eklemek istedikleriniz var mı?

EK-5: Okul Yöneticisi Görüşme Formu

Demografik Sorular

1.Yaşınız :……..
2.Cinsiyetiniz :……..
3.Yaşadığınız şehir :……..
4.Çalışılan okuldaki görev :……..
5.Meslekte kaçıncı yılınız :……..
6.Okul mevcudu :……..
7.Canlı derslere katılan öğrenci sayısı :……..
8.Okulunuzda EBA destek noktası var mı? :……..

Görüşme Soruları

9. Okulunuzdaki öğretmenlerin ve öğrencilerin uzaktan eğitime erişimini engelleyen teknoloji kaynaklı sorunlar nelerdir?

a. İnternet bağlantısında sorun yaşandı mı?
b. Öğretmenler ve öğrenciler yeterli teknolojik yazılım ve donamıma sahip miydi?
c. Okulunuzda EBA destek noktası var mı, varsa kaç öğrenci katılmıştır?

10. Uzaktan eğitim sürecinde okulunuzdaki öğretmenlerin ve sizin motivasyonunuzu etkileyen faktörler ya da durumlar nelerdir?

a. Velilerin dağıtılan tabletler için yoğun talepleri oldu mu?

11. Uzaktan eğitime yönelik okul ortamında hangi sorunlarla karşılaştınız?

a. Okulunuzdaki EBA destek noktasından gelen öğrenciler yeterince yararlanabildiler mi?

12. Teknoloji kullanımı hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?

13. Güvenli internet kullanımı hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?
a. Güvenli internet konusunda hangi kaynaklardan bilgi edindiniz?
b. Okulunuzdaki öğretmenlere güvenli internet konusunda bilgilendirme yaptınız mı?

14. Uzaktan eğitim sürecinin en faydalı bulduğunuz yönü nedir?

15. Uzaktan eğitim sürecinin en sorunlu bulduğunuz yönü nedir?

16. Uzaktan eğitim sürecinde başka hangi sorunlarla karşılaştınız?

Eklemek istedikleriniz var mı?

EK-6: Bilgilendirilmiş Onam Formu ve Çalışmaya Katılım Onayı

BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU VE ÇALIŞMAYA KATILIM ONAYI

LÜTFEN BU DÖKÜMANI DİKKATLİCE OKUMAK İÇİN ZAMAN AYIRINIZ

Sizi **Gülbin Canan YADİGAR** tarafından yürütülen "**İlkokullarda COVID-19 Döneminde Uzaktan Eğitime Erişimi Engelleyen Faktörlerin ve Yaşanan Sorunların İncelenmesi**" başlıklı **araştırmaya** davet ediyoruz. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Eğer anlayamadığınız ve sizin için açık olmayan şeyler varsa, ya da daha fazla bilgi isterseniz bize sorunuz.

Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmaya **katılmama** veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan **çıkma** hakkına sahipsiniz. **Çalışmayı yanıtlamanız, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz** biçiminde yorumlanacaktır. Size verilen **formlardaki** soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayınız. Bu formlardan elde edilecek kişisel bilgiler tamamen gizli tutulacak ve yalnızca araştırma amacı ile kullanılacaktır.

1. Çalışmaya Katılım Onayı:

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya/gönüllüye verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları tamamen anladım. **Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı, soru sorma ve tartışma imkanı buldum ve tatmin edici yanıtlar aldım. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı.** Bu çalışmayı istediğim zaman ve herhangi bir neden belirtmek zorunda kalmadan bırakabileceğimi ve bıraktığım takdirde herhangi bir olumsuzluk ile karşılaşmayacağımı anladım.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının (Kendi el yazısı ile)
Adı-Soyadı:
İmzası:

(Varsa) Velayet veya Vesayet Altında Bulunanlar İçin;
Veli veya Vasisinin (kendi el yazısı ile)
Adı-Soyadı:
İmzası:

Not: *Bu form, iki nüsha halinde düzenlenir. Bu nüshalardan biri imza karşılığında gönüllü kişiye verilir, diğeri araştırmacı tarafından saklanır.*

Yürütücünün Adı-Soyadı:
İmzası:

EK-7: Etik Kurul Değerlendirme Formu

T.C.
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
ETİK KURUL DEĞERLENDİRME FORMU

Toplantı No:	20
Araştırmanın Yürütücüsü:	GÜLBİN CANAN YADİGAR
Araştırmanın Başlığı:	İlkokullarda COVID-19 Döneminde Uzaktan Eğitime Erişimi Engelleyen Faktörlerin ve Yaşanan Sorunların İncelenmesi
Karar Tarihi:	31-05-2021
Kurul Görüşü:	Kabul Edilmiştir. Araştırmanın/Projenin uygulanabilirliği konusunda bilimsel araştırmalar etiği açısından bir sakınca yoktur.

SONUÇ: Kabul Edilmiştir. Araştırmanın/Projenin uygulanabilirliği konusunda bilimsel araştırmalar etiği açısından bir sakınca yoktur.

Başkan
Prof. Dr. Murat ARI
İMZA

Üye
Prof. Dr. Ali YİĞİT
İMZA

Üye
Doç. Dr. Ela CANBOLAT
İMZA

Üye
Dr. Öğr. Üyesi Haydar KOÇ
İMZA

Üye
Öğr. Gör. Fatma Tayhan KARTAL
İMZA

Üye
Dr. Öğr. Üyesi İbrahim AKYOL
İMZA

Üye
Avukat Mehmet ÇAKMAK
İMZA

Belge Doğrulama Adresi:
https://etikkurul.karatekin.edu.tr/dogrulama/55a2359b3fe949dc

Çankırı Karatekin Üniversitesi

ÖZGEÇMİŞ

EK-8: Özgeçmiş

KİŞİSEL BİLGİLER

ORCID	0000-0001-7456-347X
Adı Soyadı	Gülbin Canan YADİGAR
Doğum Yeri	Ankara/ Yenimahalle
Doğum Tarihi	13.02.1988

LİSANS EĞİTİM BİLGİLERİ

Üniversite	Ahi Evran Üniversitesi
Fakülte	Eğitim Fakültesi
Bölüm	Sınıf Öğretmenliği

YÜKSEK LİSANS EĞİTİM BİLGİLERİ

Üniversite	Karatekin Üniversitesi
Enstitü	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

YABANCI DİL BİLGİSİ

İngilizce	YDS(…) YÖKDİL(…) TOEFL(…) EILTS(…)

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurum	Çankırı Mehmet Akif Ersoy İlkokulu
Görevi/ Pozisyonu	Sınıf Öğretmeni
Tecrübe Süresi	12 yıl

İLETİŞİM

Adres	Merkez/ ÇANKIRI
E-mail	gulbinkeser@hotmail.com